

Masterproef aangeboden tot
het verkrijgen van het diploma
Master of Arts in het **tolken**

Getolkte gesprekken met minderjarigen in strafrechtelijke context in Italië.

Een vergelijkende studie van de belangrijkste
uitdagingen voor tolken en de aanbevelingen en
wensen voor de toekomst.

Door: Laura Vermeylen
Promotor: Prof. dr. H. Salaets

ACADEMIEJAAR 2015-2016

Woord vooraf

Deze masterproef is het sluitstuk van mijn Master in het tolken. Het schrijven van de masterproef was een zeer verrijkende ervaring. Ik ben heel blij dat ik me tijdens het academiejaar heb kunnen toeleggen op een onderwerp dat me zeer erg interesseert en dat deel uitmaakt van het CO-Minor-IN/QUEST-project.

In de eerste plaats zou ik heel graag mijn promotor prof. dr. Salaets bedanken omdat zij mij de kans gaf om rond dit onderwerp te werken. Ik zou haar eveneens willen bedanken voor haar begeleiding, nuttige feedback en opbouwende kritiek.

Daarnaast wil ik mijn twee medestudenten Hannah Ruys-Vankrunkelsven en Jeffrey Peeters bedanken met wie ik het voorbije academiejaar nauw heb samengewerkt rond hetzelfde thema. Ik kon altijd bij hen terecht als ik vragen had.

Graag zou ik eveneens mijn ouders bedanken omdat ze mij de kans gegeven hebben om te studeren en omdat ze me altijd gesteund hebben. Ten slotte zou ik graag mijn vriend Timothy bedanken, die me met raad en daad bijgestaan heeft.

Abstract

CO-Minor-IN/QUEST è un progetto che riguarda la protezione ed il sostegno dei minorenni coinvolti in un interrogatorio (come vittima, sospetto o testimone). Un minorenne è ogni persona che non ha ancora acquistato la maggiore età, fissata a diciotto anni. Se il minore non comprende o non parla la lingua del procedimento penale, ha il diritto di essere assistito da un interprete (Articolo 7 della direttiva 2012/29/UE). In questo caso, sono presenti molte persone: un interprete, uno psicologo o un psichiatra, un assistente sociale e un interrogatore. Tutte queste persone devono lavorare insieme. Ma non è ciò che si verifica di solito. Per questo, è stato diffuso un'inchiesta in sei paesi. Lo scopo era di raggiungere tutte le categorie professionali e di rilevare le sfide e le raccomandazioni legate al interrogatorio di minorenni.

Lo scopo di questo studio è di rilevare le sfide legate al interrogatorio di minorenni e di confrontarle con le raccomandazioni e i desideri dei interpreti italiani. In questo studio vengono confrontate due domande dell'inchiesta. Le domande vengono analizzate sulla base di un'analisi del contenuto (*Thematic Content Analysis*) di Ritchie e Spencer (1994).

I risultati mostrano che i maggiori problemi sono legati alla mancanza di informazione sul interprete e sulla maniera di comunicare con il minorenne, alla difficoltà di stabilire un rapporto confidenziale con il minorenne e alla difficoltà dell'interpretazione. Le raccomandazioni riguardano soprattutto una formazione tanto per l'interprete quanto per il poliziotto e la collaborazione con tutte le persone presenti, un briefing, la presenza di uno psicologo, uno spazio a favore dei bambini per fare l'interrogatorio e l'importanza di informare il minorenne su tutte le persone presenti, anche sul interprete.

Inhoudsopgave

Woord vooraf	III
Abstract	IV
1. Inleiding	1
2. Literatuurstudie	3
2.1. CO-Minor-IN/QUEST	3
2.1.1. Cooperation/interdisciplinariteit.....	3
2.1.2. Minor/minderjarige	4
2.1.2.1. Extreem kwetsbare minderjarigen	7
2.1.3. Interpreter-mediated/getolkt	8
2.1.3.1. Gebarentaaltolken.....	8
2.1.3.2. Juridisch tolken.....	9
2.1.3.3. Tolken in politiesetting	11
2.1.3.4. Getolkte kinderverhoren	12
2.1.3.4.1. Matthias & Zaal	13
2.1.3.4.2. Nilsen	14
2.1.3.4.3. Solem	16
2.1.3.4.4. Fontes	18
2.1.3.5. Tolkmodellen: een evolutie.....	20
2.1.4. Questioning/verhoor	25
2.1.4.1. Het verhoor: algemeen en minimale regels.....	25
2.1.4.2. Verhoortechniek: het scenariomodel	27
2.1.4.3. Fases van het verhoor	28
2.1.4.4. Verschillende actoren.....	29
2.1.4.4.1. Minderjarige als slachtoffer, getuige of verdachte	30
2.1.4.4.2. Tolk	31
2.1.4.4.3. Vertrouwenspersoon.....	33
2.1.4.4.4. Psycholoog of psychiater	33
2.1.4.4.5. Advocaat.....	33
2.1.4.4.6. Politieagent	34
2.1.5. Conclusie	34
2.2. Italië	35
2.2.1. Wetgeving in verband met tolken.....	35
2.2.1.1. Tolk	35
2.2.1.2. Problematiek	37

2.2.2. Conclusie	38
3. Methodologie	39
3.1. Literatuurstudie	39
3.2. Onderzoeksvraag	39
3.3. Data	40
3.4. Methode	41
4. Data-analyse	45
5. Resultaten	65
5.1. Vraag 31: uitdagingen	65
5.1.1. Kwantitatief onderzoek	65
5.1.2. Kwalitatieve analyse	66
5.1.2.1. Het werken met de minderjarige	66
5.1.2.2. Het werken met de andere gesprekspartners	67
5.1.2.3. Het tolkwerk zelf	69
5.1.2.4. Andere	69
5.2. Conclusie	69
5.3. Vraag 75: wensen en aanbevelingen	70
5.3.1. Het werken met de minderjarige	70
5.3.2. Het werken met de andere gesprekspartners	71
5.3.3. Het tolkwerk zelf	73
5.3.4. Andere	74
5.4. Conclusie	75
6. Discussie	78
6.1. Vaststellingen vraag 31	78
6.2. Vaststellingen vraag 75	80
6.3. Antwoorden op de onderzoeksvraag	84
7. Conclusie	88
Bibliografie	VIII
Wetenschappelijke bronnen	VIII
Online bronnen	IX
Overige bronnen	XII
Bijlagen	XIII
Codering	XIII
Data	XVII

Lijst van tabellen en grafieken

Tabel 1: Communicatieafspraken of ground rules tijdens het verhoor	27
Tabel 2: Antwoorden en vertalingen van antwoorden op vraag 31 en 75	45
Tabel 3: Codeschema voor vraag 31 en 75	50
Tabel 4: Subcategorieën met bijbehorende sub-subcategorieën	53
Tabel 5: Charting	55
Tabel 6: Codering	XII
Grafiek 1: Aantal antwoorden per categorie: vraag 31.....	65
Grafiek 2: Uitdagingen: vraag 31.....	66
Grafiek 3: Kwalitatieve analyse: vraag 31	70
Grafiek 4: Aanbevelingen: vraag 75	76
Grafiek 5: Kwalitatieve analyse: vraag 75	76

1. Inleiding

Het toenemende aantal onderzoeken, de groeiende interesse en het verbeteren van pedagogische strategieën zorgen ervoor dat er in de Tolkwetenschap nieuwe inzichten verworven kunnen worden die eveneens nuttig zijn voor de praktijk (Roy, 2002). Toch is er naar bepaalde onderdelen of aspecten van het tolken nog maar weinig onderzoek verricht. Eén van die onderwerpen waarnaar nog maar weinig onderzoek is verricht, staat in dit onderzoek centraal: getolkte kinderverhoren.

Deze masterproef kadert in het CO-Minor-IN/QUEST-project dat nagaat hoe men een minderjarige tijdens een getolkt verhoor voldoende informatie, bescherming en ondersteuning kan verschaffen. De minderjarigen zijn immers kwetsbaar doordat ze de taal die tijdens de gerechtelijke procedure gehanteerd wordt, niet machtig zijn. Ze zijn ook kwetsbaar door het feit dat ze immatuur zijn en vaak de juridische omkadering niet begrijpen.

Tijdens het project werd een survey opgesteld om na te gaan wat de uitdagingen zijn en hoe een getolkt kinderverhoor verbeterd kan worden. De survey werd in de partnerlanden die deelnamen aan het project verspreid en bereikte door het sneeuwbaaleffect ook nog andere landen. Het doel van de survey was om de verschillende beroepsgroepen die betrokken zijn bij een getolkt kinderverhoor te bereiken en zo een grondiger inzicht te kunnen verwerven in de materie.

Samen met twee andere studenten ga ik na welke uitdagingen en wensen onderscheiden kunnen worden bij de beroepsgroep tolken. Elk analyseren we de data van een ander land. Hannah Ruys-Vankrunkelsven analyseert de data van de tolken uit het Verenigd Koninkrijk, Jeffrey Peeters analyseert de data van de tolken uit Frankrijk en ikzelf analyseer in dit onderzoek de data van de tolken uit Italië. We analyseren elk een eigen corpus maar gebruiken wel dezelfde methodologie om zo de resultaten met elkaar te kunnen vergelijken.

Het doel van de paper is om te onderzoeken wat de uitdagingen zijn voor tolken in Italië tijdens een getolkt kinderverhoor en hoe er in de toekomst op die uitdagingen kan ingegaan worden, om zo getolkte kinderverhoren te kunnen verbeteren. Om dat te kunnen nagaan werden er twee vragen uit de survey geselecteerd die in dit onderzoek geanalyseerd zullen worden. De tweeledige onderzoeksvraag waar in dit onderzoek een antwoord op gezocht wordt, heeft betrekking op de twee vragen van de survey die geanalyseerd zullen worden. De onderzoeksvraag luidt:

-Wat zijn de belangrijkste uitdagingen voor tolken in getolkte gesprekken met minderjarigen in strafrechtelijke context in Italië?

-Worden de geformuleerde uitdagingen ook omgezet in aanbevelingen en wensen voor de toekomst om de kwaliteit van deze gesprekken te verbeteren?

Het onderzoek kadert in de juridische setting. Wanneer er verwezen wordt naar tolken die in gerechtelijke context werken, zal de term 'juridisch tolk' gebruikt worden. Er zijn verschillende termen gangbaar maar er werd gekozen om de term 'juridisch tolk' te gebruiken naar het voorbeeld van Driesen (1985) omdat de term ook meerdere contexten dekt. Als er naar de tolk verwezen wordt, zal altijd het mannelijke voornaamwoord gebruikt worden, om zo een eenheid te kunnen behouden.

In hoofdstuk 2 zal er een overzicht gegeven worden van bestaande literatuur en al uitgevoerde onderzoeken die relevant zijn voor het eigen onderzoek. De literatuurstudie bestaat uit twee delen. In het eerste deel wordt er beschreven waar CO-Minor-IN/QUEST voor staat. In het tweede deel wordt de situatie in verband met getolkte kinderverhoren in Italië geschetst. In hoofdstuk 3 wordt de methodologie besproken en wordt er dieper ingegaan op de data en de onderzoeksvraag. Hoofdstuk 4 bestaat uit de analyse van het corpus. In hoofdstuk 5 worden de resultaten van het onderzoek besproken. In hoofdstuk 6 worden de resultaten aan de literatuur getoetst en zal er een antwoord geformuleerd worden op de onderzoeksvraag. In hoofdstuk 7 wordt ten slotte een algemene conclusie geformuleerd en worden er suggesties voor vervolgonderzoek gedaan.

2. Literatuurstudie

In het CO-Minor-IN/QUEST project staat interdisciplinariteit centraal en wordt er getracht om zowel op academisch als op professioneel vlak kennis uit te wisselen. In het project staan heel wat actoren met elkaar in verbinding. Toch zijn er op Europees vlak maar weinig cijfergegevens beschikbaar die het aantal getolkte kinderverhoren in kaart brengen. De data die beschikbaar zijn tonen meestal het aantal minderjarigen die betrokken waren in een gerechtelijke procedure. Toch toont het grote aantal ingevulde enquêtes (namelijk 610) dat er evenwel veel kinderverhoren in aanwezigheid van een tolk plaatsvinden (Balogh & Salaets, 2015: 5-6). Toch is er nog maar weinig literatuur beschikbaar over kinderverhoren in aanwezigheid van een tolk, wat waarschijnlijk te wijten is aan het vertrouwelijke karakter van de gesprekken (Van Schoor, 2013: 64). De weinige experimenten rond tolken voor kinderen die uitgevoerd werden, zullen ut infra besproken worden. In de volgende paragrafen zal er eveneens toegelicht worden waar het project precies voor staat, welke beroepsgroepen er betrokken zijn en wat hun taak is. Er wordt tevens specifiek ingegaan op de rol van de tolk en de wettelijke omkadering in Italië gezien het onderzoek gericht is op het analyseren van de Italiaanse data.

2.1. CO-Minor-IN/QUEST

CO-Minor-IN/QUEST staat voor *Cooperation in Interpreter-Mediated Questioning of Minors* en onderzoekt hoe men een minderjarige, zowel slachtoffer als getuige als verdachte, tijdens een verhoor voldoende kan informeren, beschermen en ondersteunen. Het project behoort tot het ondersteuningsprogramma strafrecht van de Europese Commissie (DG Justitie) en is een internationale samenwerking tussen verschillende universiteiten en organisaties uit zes Europese landen: België (*KU Leuven*), Nederland (*Ministerie van Veiligheid en Justitie, Raad voor Rechtsbijstand*), Frankrijk (*ISIT*), Verenigd Koninkrijk (*Heriot-Watt University*), Italië (*Università di Bologna*) en Hongarije (*Eszter*)¹.

2.1.1. Cooperation/interdisciplinariteit

Het project is niet alleen internationaal van aard maar het is zoals eerder aangegeven ook interdisciplinair georiënteerd. Alle partijen betrokken bij het verhoor van een minderjarige werden dankzij het project bij elkaar gebracht om hun vakkennis met elkaar te delen en na te gaan wat ze van elkaars beroep wisten. De interdisciplinaire samenwerking tussen het juridische veld en de gedragswetenschappen is enkele jaren geleden al ontstaan in het kader van strafrechtelijke procedures waarbij minderjarigen betrokken zijn. Die trend wordt gemarkeerd door enkele

¹ Geraadpleegd via http://www.arts.kuleuven.be/forms/tolkwetenschap/projecten/co_minor_in_quest/index

belangrijke studies als *Youth on Trial* (2000) van klinisch psycholoog Thomas Grisso en strafrechtjurist Robert Schwartz waarin adolescentie als een aparte ontwikkelingsfase gezien wordt en die leeftijdsgroep een aangepaste benadering vereist in gerechtelijke context en *Rethinking Juvenile Justice* (2008) van strafrechtjurist Elizabeth Scott en ontwikkelingspsycholoog Laurence Steinberg, die tevens een belangrijke bijdrage leverden aan de afschaffing van de doodstraf voor minderjarigen in de Verenigde Staten (Rap & Weijers, 2011: 16). In het CO-Minor-IN/QUEST-project staat niet alleen de samenwerkingen tussen juridische actoren (politie, advocaten en magistraten), gedragswetenschappers, psychologen en psychiaters centraal maar ook tolken en sociaal maatschappelijk assistenten spelen een cruciale rol. Alle actoren konden vanuit hun vakgebied en ervaringen de verschillende aspecten van een verhoor met een minderjarige bespreken. Interdisciplinariteit speelde in alle fases van het project een cruciale rol. In de eerste fase werd er vooral gefocust op een kindvriendelijke aanpak gedurende het getolkte verhoor van minderjarigen tijdens het strafrechtelijk onderzoek. In de tweede fase werden door een enquête die verspreid werd in verschillende Europese landen en waar verder in de paper nog op ingegaan zal worden, de problemen, noden en uitdagingen van getolkte kinderverhoren bestudeerd. Zo werd het mogelijk om meer inzicht te krijgen in alle facetten van getolkte verhoren met minderjarigen. Er werd bovendien een folder ontworpen met aanbevelingen voor alle actoren die betrokken zijn bij getolkte verhoren met minderjarigen. In een derde fase werd de focus gelegd op verhoren met bijzonder kwetsbare personen: dove of slechthorende minderjarigen, getraumatiseerde kinderen, kinderen met een mentale of fysieke beperking of minderjarigen die een minderheidstaal spreken. Uiteindelijk werden de hoofdbevindingen van het project en aanbevelingen vanuit verschillende werkvelden in meerdere Europese lidstaten gebundeld in de publicatie *Children and justice: overcoming language barriers. Cooperation in interpreter-mediated questioning of minors*. Balogh, K., & Salaets, H. (2015).²

Door het interdisciplinaire karakter van het project is het mogelijk dat alle actoren in een 'multi-professionele mini équipe' samenwerken om hetzelfde doel te bereiken (Bessi in Balogh & Salaets, 2015: 63). Doordat alle actoren deel uitmaken van een team, staat iedereen met elkaar in verbinding inclusief de tolk.

2.1.2. Minor/minderjarige

Een tweede sleutelbegrip in het CO-Minor-IN/QUEST project is de aanwezigheid van een minderjarige (minor) als slachtoffer, getuige of verdachte in een verhoor met een tolk. In het project wordt de nadruk gelegd op de kwetsbaarheid van het kind. De minderjarigen hebben nood aan extra bescherming en ondersteuning omwille van drie redenen: hun leeftijd, procedurele status en

² Geraadpleegd via https://www.arts.kuleuven.be/tolkwetenschap/projecten/co_minor_in_quest

moedertaal. Het feit dat kinderen kwetsbaar zijn en dat ze beschermd moeten worden, werd vastgelegd in de *UN Economic and Social Council 2005/20: Guidelines on Justice in Matters Involving Child Victims and Witnesses of Crime*:

*Recognizing also that children who are victims and witnesses are particularly vulnerable and need special protection, assistance and support appropriate to their age, level of maturity and unique needs in order to prevent further hardship and trauma that may result from their participation in the criminal justice process.*³

Kinderen verschillen van volwassenen door hun kwetsbaarheid, vooral omdat ze immatuur zijn zowel op sociaal, biologisch, als seksueel vlak. Door die immaturiteit is communicatie en begrip tijdens een gerechtelijke procedure moeilijk (Virág in Balogh & Salaets, 2015: 88). Het VN-Kinderrechtenverdrag maakt dan ook een duidelijk onderscheid tussen kinderen en volwassenen:

*The Convention defined childhood as a separate space from adulthood and recognized that what is appropriate for an adult may not be suitable for a child.*⁴

Virag (2015) stelt dat er twee factoren zijn die kwetsbaarheid definiëren:

The hazard or danger that jeopardises the individual, and the lack of ability to cope with, to adapt to or to recover from this risky situation, usually in relation to or due to some internal or external condition (Virág in Balogh & Salaets, 2015: 83).

Coping is een subjectief en individueel proces waarin het omgaan met problemen of conflicten centraal staat. Niet alleen het effect van een bepaalde situatie maar ook de kenmerken van die situatie en hoe iemand ermee omgaat en alles ervaart behoren tot *coping*. Er bestaan verschillende *coping*-strategieën die iemand kan inzetten, maar die wel persoonlijk en leeftijdsgebonden zijn. Wanneer er naar het criminologische aspect van kwetsbaarheid gekeken wordt, kunnen er drie sets kwetsbaarheidsfactoren onderscheiden worden. Een eerste set zijn de zogenaamde psychologische en demografische risicofactoren die iemand een makkelijker doelwit maken zoals alleenwonend zijn, van het vrouwelijke geslacht of jong zijn. Een tweede set zijn de omstandigheid en de ernst van het misdrijf. Bepaalde misdaden zoals moord of seksueel geweld hebben een grotere impact op het slachtoffer en zijn kwetsbaarheid. De ernst en omstandigheden van het misdrijf vormen dan ook een belangrijk uitgangspunt voor de verdere behandeling van het slachtoffer. De reactie van de sociale omgeving van het slachtoffer is een derde set die ook een groot risico inhoudt voor het slachtoffer. Zowel de confrontatie met politie en juridische actoren als de sociale hulpverlening vormen belangrijke schakels in het verwerkingsproces. In principe kunnen er twee luiken onderscheiden

³ Geraadpleegd via <http://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain?docid=468922c92>

⁴ Geraadpleegd via <http://www.unicef.org/sowc05/english/childhooddefined.html>

worden die de kwetsbaarheid van een persoon beïnvloeden: persoonlijke kenmerken (leeftijd, mentale toestand of beperking en fysieke toestand of beperking) en de omstandigheden van het misdrijf. Er is wel één kenmerk dat kwetsbare personen gemeenschappelijk hebben: ze begrijpen de gerechtelijke procedures of de context van het politieverhoor waarvan zij deel uitmaken niet. Kwetsbaarheid verwijst in die context naar een communicatieprobleem (Virág in Balogh & Salaets, 2015: 83-87).

Minderjarigen die in aanwezigheid van een tolk ondervraagd worden zijn om een aantal redenen kwetsbaar. De eerste factor die meespeelt in verband met de kwetsbaarheid van de minderjarige is leeftijd. In artikel I van het Verdrag inzake de Rechten van het Kind van de Verenigde Naties wordt een kind gedefinieerd als:

Voor de toepassing van dit Verdrag wordt onder een kind verstaan ieder mens jonger dan achttien jaar, tenzij volgens het op het kind van toepassing zijnde recht de meerderjarigheid eerder wordt bereikt.⁵

De leeftijdsgebonden factor heeft eveneens betrekking op communicatie- en begripsproblemen. Kinderen zijn nog niet voldoende ontwikkeld op intellectueel, cognitief en emotioneel vlak om te begrijpen wat een gerechtelijke procedure precies inhoudt (Virág in Balogh & Salaets, 2015: 87-88). Wanneer er in de paper gesproken wordt over een 'kind' of 'minderjarige' wordt volgens bovenstaande definitie daarmee verwezen naar personen van 0 tot 18 jaar. Die leeftijdsspanne bevat echter verschillende fases in de ontwikkeling van een kind. De leeftijd van het kind heeft bijgevolg ook een impact op de ondervragingstechniek die niet voor elke leeftijd dezelfde is. Het is evenwel mogelijk dat de werkelijke leeftijd niet overeenstemt met de ontwikkelingsleeftijd van het kind. Wanneer dat het geval is, wordt de positie van de minderjarige nog kwetsbaarder en kan er gesproken worden van bijzonder kwetsbare personen (Balogh & Salaets, 2015: 7).

Kinderen zijn niet alleen omwille van hun leeftijd kwetsbaar maar ook omwille van hun procedurele status bij verhoren. De kinderen worden vaak verhoord, nadat ze een overtreding begaan hebben of nadat ze uit een bedreigende situatie komen, in een ruimte die voor hen niet vertrouwd aanvoelt. Die twee factoren zorgen ervoor dat ze zich ongemakkelijk of zelfs bang kunnen voelen. Zowel minderjarige verdachten, als slachtoffers als getuigen hebben recht op bescherming tijdens het verhoor, wat vastgelegd werd in richtlijn 2012/29/EU van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van minimumnormen voor de rechten, de ondersteuning en de bescherming van slachtoffers van strafbare feiten (Balogh & Salaets, 2015: 8). Om na te gaan of een kind kan

⁵ Geraadpleegd via http://www.kinderrechtencommissariaat.be/sites/default/files/bestanden/kinderrechtenverdrag_officiële_nederlandse_vertaling.pdf

deelnemen aan een gerechtelijke procedure moet zijn rijpheid worden vastgesteld, rekening houdend met zijn leeftijd en bevattingvermogen (Bureau van de Europese Unie voor de Grondrechten, 2015: 4).

De derde factor die ervoor zorgt dat kinderen kwetsbaar zijn, is hun moedertaal. Het gaat in dit onderzoeksproject specifiek om kinderen wiens eerste taal niet overeenstemt met de taal die gehanteerd wordt in juridische context zoals kinderen die een minderheidstaal spreken, gebarentaalsprekers of kinderen uit een ander land die de officiële taal niet (voldoende) machtig zijn (Balogh & Salaets, 2015: 9). Dat kinderen recht hebben op vertaling en vertolking in gerechtelijke context is vastgelegd in heel wat nationale en internationale verdragen en richtlijnen, zoals in artikel 40 van het Verdrag inzake de Rechten van het Kind van de Verenigde Naties en in Richtlijn 2010/64/EU:

Dat het kind kosteloze bijstand krijgt van een tolk indien het de gebruikelijke taal niet verstaat of spreekt (artikel 40 2b vi.)⁶

RICHTLIJN 2010/64/EU VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD van 20 oktober 2010 betreffende het recht op vertolking en vertaling in strafprocedures⁷

2.1.2.1. Extreem kwetsbare minderjarigen

Kinderen zijn kwetsbaar door hun leeftijd maar kunnen ook bijzonder kwetsbaar zijn omwille van een beperking. In dit onderdeel wordt het begrip 'extreem kwetsbaar' besproken. In de volgende paragrafen wordt er aan de hand van de mindmap uit *Children and justice: overcoming language barriers. Cooperation in interpreter-mediated questioning of minors. Balogh, K., & Salaets, H. (2015: 424)* een kort overzicht gegeven van de verschillende aspecten van extreem kwetsbare kinderen.

Iemand die extreem kwetsbaar is, kan omwille van zijn leeftijd en een beperking niet voor zichzelf zorgen en zichzelf niet beschermen. Er kunnen drie categorieën beperkingen onderscheiden worden: medische beperkingen, gedrags- of emotionele stoornissen en een ongunstige linguïstische, socio-economische of culturele situatie. De aard en graad van de beperking hangt evenwel af van fysieke, intellectuele en psychologische aspecten die bovendien samenhangen met de leeftijd, sociale en cognitieve bekwaamheid van de minderjarige en externe omstandigheden uit zowel het verleden als het heden. Voorbeelden van factoren die een kind extreem kwetsbaar maken zijn: doofheid, blindheid, autismspectrum, leerproblemen, concentratiestoornissen, verslaving, trauma, tot een

⁶ Geraadpleegd via http://www.kinderrechtencommissariaat.be/sites/default/files/bestanden/kinderrechtenverdrag_officiële_nederlandse_vertaling.pdf

⁷ Geraadpleegd via <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2010:280:0001:0007:en:PDF>

minderheid behoren, et cetera (Balogh & Salaets, 2015: 407). Volgens Sullivan en Knutson (2000) lopen kinderen met een beperking bovendien een groter risico om het slachtoffer van een misdrijf te worden (Virág in Balogh & Salaets, 2015: 104).

Door het heterogene karakter van extreme kwetsbaarheid is het moeilijk na te gaan of een minderjarige extreem kwetsbaar is en aan een bepaalde beperking lijdt. Verhoorders kunnen gebruik maken van een soort checklist: wanneer een minderjarige enkele van de signalen opgenomen in de lijst vertoont, hebben de verhoorders redenen om te veronderstellen dat de minderjarige daadwerkelijk extreem kwetsbaar is. Het is evenwel mogelijk dat er factoren meespelen die hun gedrag verklaren zoals alcohol- of drugsgebruik, angst of frustratie die eventueel door hun omgeving aangewakkerd werden (Szekeres & Szenczi in Balogh & Salaets, 2015: 106-108).

Het ondervragen van kinderen met een beperking is een complexe taak. Ondervragers kunnen zich op zo een verhoor voorbereiden aan de hand van aanbevelingen gebaseerd op Baladerian (1998). Niet alleen de benadering van extreem kwetsbare kinderen eist een specifieke aanpak, kinderen met een beperking hebben ook een specifiek rechterlijk statuut. Ze hebben zowel recht op alle rechten van kinderen als op alle rechten van personen met een beperking (Szekeres & Szenczi in Balogh & Salaets, 2015: 109).

2.1.3. Interpreter-mediated/getolkt

Zoals eerder al aangegeven zijn minderjarigen kwetsbaar omwille van hun immaturiteit. Het is voor hen moeilijk te begrijpen hoe gerechtelijke procedures verlopen en hoe zij zichzelf moeten zien als deelnemer in een politieverhoor. Maar wanneer de minderjarige (verdachte, slachtoffer of getuige) en de politieagent niet dezelfde taal spreken en er dus een tolk vereist is, wordt het communicatieprobleem nog groter (Virág in Balogh & Salaets, 2015: 87).

Er is nog maar weinig literatuur verschenen over de rol van de tolk in kinderverhoren. Nochtans vormt de tolk in het verhoor de verbindende schakel tussen de minderjarige en de politieagent. In de volgende paragrafen wordt het verschil met een gebarentaaltolk uitgelegd aangezien dat onderscheid ook in de survey gemaakt werd en wordt er dieper ingegaan op juridisch tolken in het algemeen en tolken in een politiesetting. De experimenten en literatuur rond tolken met kinderen worden eveneens besproken en er wordt een overzicht gegeven van de evolutie van tolkmodellen.

2.1.3.1. Gebarentaaltolken

Zoals er eerder al aangegeven werd, kunnen doven of slechthorenden ook een beroep doen op een tolk. Wanneer er gesproken wordt over Doven met een hoofdletter, wordt er verwezen naar een culturele identiteit, iemand die deel uitmaakt van de Dovengemeenschap. De eerste taal van Doven is meestal gebarentaal. Gebarentaal is een volwaardige taal met een eigen lexicon, grammatica en

structuur, maar verschilt wel van land tot land. Zo zijn er in België bijvoorbeeld de Vlaamse Gebarentaal (VGT) en de *Langue des Signes de Belgique Francophone* (LSFB). De Vlaamse Gebarentaal verschilt echter sterk van de Nederlandse Gebarentaal. Het is ook mogelijk dat Dove mensen tweetalig zijn, ze kennen een gebarentaal en een gesproken taal. Er mag evenwel niet vanuit gegaan worden dat Doven automatisch kunnen lezen en schrijven. Er zijn verschillende factoren die het taalniveau kunnen beïnvloeden zoals de graad van doofheid, het tijdstip waarop iemand doof is geworden en de vlotheid waarmee iemand een taal aanleert. Die laatste factor speelt ook bij horende mensen een rol. De gebarentaaltolk of audiotolk tolkt dan niet tussen twee gesproken talen. Een gebarentaaltolk is meestal een horende persoon die tussen een gebarentaal en een gesproken taal tolkt. Er bestaan ook Dove gebarentaaltolken, zij tolken dan tussen twee gebarentalen (Salaets, Balogh & Rombouts, 2014: 41-43). Er zijn ook schrijftolken of audiotolken die gesproken taal omzetten in geschreven taal eventueel met behulp van een veyboard, een speciaal toetsenbord met lettergreetoetsen of spraakherkenningsprogramma's (Salaets, Segers & Bloemen, 2008: 172). De schrijftolk kan ook voor Doofblinde mensen tolken, die via een brailleleesregel kunnen lezen wat er gezegd werd. De schrijftolk werkt eerder tijdens congressen of lezingen waar het om eenrichtingsverkeer gaat, en niet in juridische context waarin de tolk twee partijen met elkaar moet verbinden (Salaets, Balogh & Rombouts, 2014: 41).

2.1.3.2. Juridisch tolken

Tolken werken in verschillende settings, zo ook in de juridische context. Een juridisch tolk is een verbindingstolk, hij zorgt ervoor dat twee partijen met elkaar kunnen communiceren en tolkt bijgevolg in twee richtingen. Een juridisch tolk kan opgeroepen worden om te tolken tijdens bijvoorbeeld een verhoor, huiszoeking, aanhouding of rechtszaak. Tolken vraagt om een specifieke opleiding en een professionele houding van de tolk waarbij hij zijn deontologische code respecteert. Deze paper draait om het tolken in politiestetting, een onderdeel van het juridisch tolken. Daarom wordt er in volgende paragrafen kort ingegaan op wat juridisch tolken is en worden de belangrijkste uitdagingen aangehaald.

Tolken is een eeuwenoud beroep. Er wordt zelfs verondersteld dat juridisch tolken bijna even oud is als het toepassen van de wet zelf. De processen van Neurenberg in 1945-1946 zijn misschien wel het meest bekende voorbeeld. Tijdens die rechtszaak werden er voor het eerst simultaantolken ingezet die met behulp van "nieuwe technologie" simultaan konden tolken zodat meerdere toehoorders tegelijk hun taal konden beluisteren (Engels, Frans, Duits, Russisch, et cetera). De terechtgestelden spraken niet allemaal dezelfde taal en bovendien werd er voortdurend internationaal verslag uitgebracht over de processen. De enige manier om dat meertalige proces efficiënt en eerlijk te laten verlopen, was via simultaantolken. Pas vanaf de processen van Neurenberg ontstonden er trainingen

voor simultaantolken. Pas eind jaren 70 werden er voor het eerst bepalingen opgesteld in verband met de kwaliteit van juridisch tolken. Zweden was het eerste Europese land dat in 1976 regels opstelde voor juridisch tolken en een toelatingsexamen invoerde. Ook in de Verenigde Staten werd er in de *Federal Court Interpreters Act* van 1978 benadrukt dat een examen voor Spaanse juridisch tolken noodzakelijk was. Nadien volgden er heel wat initiatieven om een basis te creëren voor het opleiden van tolken. Een ander teken van de professionalisering van juridisch tolken is het groeiend aantal professionele organisaties. In de Verenigde Staten werd er in 1971 voor het eerst een organisatie opgericht door tolken zelf, de *California Court Interpreters Association* gevolgd door de *Court Interpreters and Translators Association* in 1978. Het is ook in de jaren 70 dat er in Australië en Canada de eerste opleidingen voor juridisch tolken gegeven worden (Mikkelson, 2000: 4-6).

Hoewel er heel wat organisaties ontstaan zijn, blijft de vormgeving van professionele standaarden voor zowel sociaal tolken als juridisch tolken een grote uitdaging. De verscheidenheid aan talen speelt daarbij een grote rol. In opleidingen voor conferentietolken kan er gefocust worden op de talen die in internationale diplomatie en business gangbaar zijn. De talen waarmee men te maken krijgt in juridische context kunnen niet vastgelegd worden en variëren per land (Mikkelson, 2000: 8). Toch bestaan er in sommige landen (bijvoorbeeld Zweden, Zwitserland, Australië en Canada) strikte voorwaarden waaraan tolken moeten voldoen. Zo wordt er vermeden dat er incompetenten en niet opgeleide tolken tewerkgesteld worden (Russel, 2012: 18). Zowel Napier (2004) als Witter-Merithew en Nicodemus (2011) als Roberson, Russell en Shaw (2012) benadrukten in van hun hand recent verschenen publicaties de nood voor opgeleide juridisch tolken. *The Registry of Interpreters for the Deaf* in de Verenigde Staten biedt een speciaal certificaat voor gebarentaaltolken in juridische settings aan. Ook andere organisaties ijveren voor opleidingsstandaarden en uitgewerkte gedragscodes (bijvoorbeeld *National Accreditation Authority of Translators and Interpreters of Australia* (NAATI), *European Forum of Sign Language Interpreters* en EULITA. De *Critical Link* conferenties, die het gemeenschapstolken mee in kaart brachten, hebben een belangrijke bijdrage geleverd aan het onderzoek naar juridisch tolken. Daardoor wordt ook het onderzoek rond juridisch tolken opgenomen in tijdschriften zoals *Meta* en *Interpreting*. Het tolken in juridische settings ontwikkelt zich tot een specifiek onderzoeksgebied waarin onderzoek naar de complexiteit van juridisch tolken een belangrijke plaats inneemt (Russel, 2012: 17-20). Zo ligt de focus van onderzoek naar recente rechtszaken met tolken vaak op het tolkproces zelf en de problemen tijdens het tolken in rechtbanken. Zo wijst Morris (1990, 1998) op de complexiteit van het tolkproces en de institutionele beperkingen als voornaamste factoren in het gedrag van tolken. Shlesinger (1991) daarentegen bestudeert de bewegingsvrijheid die de tolken zich tijdens het proces toe-eigenen en stuurt aan op verder onderzoek omtrent de rol van de tolk (in Russel, 2012: 17-20).

Tolken is een extreem complex proces en de rol van de tolk in de sociale structuur van de rechtszaak vormt eveneens vaak een probleem. Herhaaldelijk wordt er uitgegaan van een tolk als een machine, iemand die de hele boodschap woord voor woord overbrengt van de ene taal in de andere, hoewel dat niet mogelijk is door de problemen die inherent zijn aan het tolkproces zelf (Mikkelson, 2000: 2). Tolken is namelijk een complex cognitief proces dat aan de hand van Gile (2009) kan worden uitgelegd. Bij consecutief tolken vinden er een luisterfase, de fase waarin de tolk naar het origineel luistert, en een productiefase, wanneer de tolk zelf spreekt, plaats. Tijdens de luisterfase combineert de tolk een aantal taken: hij luistert naar en analyseert de boodschap in de brontaal, noteert de boodschap en slaat wat vooraf werd gezegd op in zijn kortetermijngeheugen zodat hij kan noteren. Tijdens de productiefase combineert de tolk eveneens een aantal taken: hij leest zijn notities, gebruikt zijn langetermijngeheugen om te kunnen herinneren wat er gezegd werd en zet alles om in de doeltaal. Bij het simultaan tolken luistert de tolk, analyseert hij de boodschap en zet alles om in de doeltaal. De tolk blijft evenwel luisteren. Hij luistert zowel naar de spreker als naar zichzelf, zo kan hij zichzelf ook corrigeren (Gile, 2009: 157-169). Een tweede probleem is het feit dat de tolk en de andere actoren aanwezig in de rechtszaal de rol van de tolk op een tegenstrijdige manier definiëren. Problemen die rijzen, zijn vaak het gevolg van een verschillende opvatting over de tolk zijn rol. Het zich niet bewust zijn van pragmatiek, een tak van de semiotiek waarbij de relatie tussen tekens of taaluitingen en hun gebruikers bestudeerd wordt, is een andere moeilijkheid waarmee tolken te maken krijgen. Zo kunnen ze een getuigenis afzwakken of kracht bijzetten door hun woordkeuze, wat meestal onbewust gebeurt. Toch kunnen die verschuivingen belangrijke (juridische) gevolgen hebben (Berk-Selgison, 1999: 2). Het linguïstische aspect speelt dus een grote rol. De tolk moet de boodschap decoderen, abstraheren en coderen. De tolk moet eveneens rekening houden met de verschillende rechtssystemen van de actoren voor wie hij tolkt (Mikkelson, 2000: 2).

2.1.3.3. Tolken in politiesetting

Het onderzoek rond juridisch tolken focuste zich vooral op het gerechtstolken. Pas vanaf eind jaren 90, na Wadensjö's *Interpreting as Interaction* (1998) kreeg het tolken in politiesetting meer aandacht. Wadensjö's werk brak met de mythe van een 'onzichtbare' tolk en was gedeeltelijk gebaseerd op data verzameld tijdens getolkte politieverhoren. Er zijn drie factoren die meegespeeld hebben om het domein politietolken te onderzoeken. In de eerste plaats was er een groeiende vraag voor vertaling, vertolking en communicatiebijstand in juridische settings, door de toenemende globalisering vooral in de Verenigde Staten, Australië en de Europese Unie. Bovendien werd er in de wetgeving vastgelegd dat iedereen recht heeft op een eerlijk proces wat impliceert dat iedereen in zijn moedertaal moet kunnen bijgestaan worden. Zo is het recht op vertolking en vertaling in strafprocedures op Europees niveau vastgelegd in de richtlijn 2010/64/EU van 20 oktober 2010 van

het Europees Parlement en de Raad. Ten slotte groeide de bewustwording van het feit dat de betrokkenheid van een tolk tijdens een vooronderzoek impact kan hebben op het verdere verloop van het proces. De toenemende aandacht voor getolkte politieverhoren kan ook worden gelinkt aan de toegenomen negatieve media-aandacht rond het gebrek aan professionalisering van politietolken (Perez in Pöchhacker, 2015: 310).

Die problematische status van het politietolken wordt ook aangetoond in *Coerced Confessions: The Discourse of Bilingual Police Interrogations* van Berk-Seligson (2009). Daarin toont Berk-Seligson aan dat er nog al te vaak een beroep wordt gedaan op ad hoc-tolken zonder enige opleiding zoals politiemensen of vrienden en familieleden van de ondervraagde. De personen die als tolk optreden tijdens een politieverhoor vormen dus een heel heterogene groep, het zijn niet allemaal beëdigd tolken. Wat de prestatie van de tolk tijdens het verhoor ook is, het transcript van het verhoor kan wel in de rechtszaal worden gebruikt als bewijsstuk. Advocaten en rechters moeten zich bewust zijn van het feit dat er nog al te vaak ad hoc-tolken worden ingeschakeld tijdens verhoren (Berk-Seligson, 2009: 36-37). Collin en Morris (1996) vatten het probleem samen als: *Engaging unskilled people to provide interpreting services means building a weak link into the legal process* (Colin & Morris, 1996: 23).

Ondanks de tekortkomingen op het vlak van politietolken worden er heel wat projecten opgezet om bewustwording rond het belang van tolken in juridische setting te creëren. Eén van die projecten is ImPLI, *Improving Police and Legal Interpreting*, waarbij er getracht wordt een bijdrage te leveren aan de uitvoering van richtlijn 2010/64/EU. Het doel van het project is tweezijdig. Enerzijds wil men met het project de trainingsmethodes van tolkenopleidingen verbeteren door de interviewtechnieken van politie, de dienstverlening en het gerechtelijke proces transparanter te maken. Anderzijds wil men politiemensen en gerechtelijke diensten informeren over het nut van tolk(techniek)en. De focus ligt in het project op de eerste fase van gerechtelijke procedures (het verhoor) omdat die fase een grote impact heeft op de rest van de procedure⁸.

2.1.3.4. Getolkte kinderverhoren

Zoals ut supra al vermeld werd, is er nog maar weinig literatuur verschenen die de specifieke context van getolkte kinderverhoren beschrijft. Deze paper wil de uitdagingen van getolkte kinderverhoren in kaart brengen. In volgende paragrafen zal er daarom een overzicht gegeven worden van de literatuur en experimenten rond kinderverhoren in aanwezigheid van een tolk.

⁸ Geraadpleegd via <http://eulita.eu/impli-improving-police-and-legal-interpretation>

2.1.3.4.1. Matthias & Zaal

Hearing only a fait echo? Interpreters and children in court is een artikel van Matthias & Zaal (2002) over de bevindingen van hun studie in Zuid-Afrika, een land met een meertalig karakter waar juridisch tolken een belangrijke rol spelen. Het doel is om na te gaan hoe kwaliteitsvol de dienstverlening voor minderjarige getuigen die bijgestaan moeten worden door een tolk in de rechtszaal, is. Eerst werden advocaten, juridisch personeel en sociaal maatschappelijk assistenten die ten minste drie jaar ervaring hadden, geïnterviewd. De data toonden aan dat onnauwkeurige vertolkingen een groot probleem zijn in Zuid-Afrikaanse rechtbanken. Het artikel legt nog andere problemen bloot en haalt enkele aanbevelingen aan die in de volgende paragrafen besproken zullen worden (Matthias & Zaal, 2002: 350). Het moet benadrukt worden dat het gaat om interviews dus de resultaten zijn uitsluitend gebaseerd op uitspraken en meningen van de geïnterviewden. Het gaat om kwalitatief onderzoek.

Een eerste probleem dat door de interviews blootgelegd werd, waren onnauwkeurige of foutieve vertolkingen. Een mogelijke verklaring voor het verkeerd of onnauwkeurig tolken is het feit dat de tolk niet over een correcte equivalente term in de andere taal beschikt. Tolken vereenvoudigen ook soms wat de minderjarige zei tot wat ze als 'de hoofdidee' beschouwen. Het vereenvoudigen gebeurt ook in omgekeerde richting. Tolken drukken zich dan op een vereenvoudigde manier uit ten opzichte van het kind. Een mogelijke verklaring volgens enkele respondenten zou zijn dat tolken zich er snel van af willen maken uit luiheid of door de druk die ze ervaren. Een andere reden waarom tolken het taalgebruik aanpassen is omdat ze het complexe taalgebruik willen omzetten naar kindvriendelijke bewoordingen voor de minderjarige die immatuur is of een mentale beperking heeft. De resultaten toonden aan dat wanneer er verkeerd getolkt werd, de kans op schade voor het kind of een nadelige uitwerking van het proces groter was bij minderjarigen dan bij volwassenen (Matthias & Zaal, 2002: 354-357).

Een tweede probleem is het feit dat tolken niet weten hoe ze met kinderen moeten omgaan, en zich bijgevolg soms ook ongepast gedragen (te opdringerig, lachen als het kind iets zegt, et cetera). Toch is het belangrijk dat tolken weten hoe ze zich moeten gedragen om een secundair trauma bij de kinderen te voorkomen. Ze moeten zich bewust zijn van hun lichaamstaal, non-verbale signalen en de toon waarop ze iets zeggen (Matthias & Zaal, 2002: 357-359).

Matthias & Zaal (2002) toonden eveneens aan dat gerechtelijke zaken omtrent seksueel misbruik uiterst delicaat zijn. Minderjarigen die in de rechtszaal moeten getuigen over seksueel misbruik zijn extreem kwetsbaar. Het kan bijzonder moeilijk zijn om als tolk kinderen bij te staan die overmand worden door schaamtegevoelens. Zo kunnen tolken persoonlijk geraakt worden door wat er in de rechtszaal gezegd wordt, en hun objectiviteit verliezen en zo de tolkqualiteit schaden. Ook het

geslacht van de tolk speelde daarbij een rol. Zo gaven respondenten aan dat vrouwen beter konden omgaan met het tolken tijdens zaken omtrent seksueel misbruik en dat zelfs sommige mannelijke tolken niet bekwaam genoeg waren op interpersoonlijk vlak om te tolken (Matthias & Zaal, 2002: 359-361).

Een laatste probleem dat wordt aangehaald is het tweetalig of meertalig zijn van minderjarigen. In Zuid-Afrika zijn er heel wat meertalige kinderen. Het is belangrijk dat ook zij zich in hun moedertaal kunnen uitdrukken, wat soms niet het geval bleek te zijn. Er werd geoordeeld dat de tweede taal van het kind “goed genoeg” was, en dat het kind zich bijgevolg in die tweede taal moest uitdrukken (Matthias & Zaal, 2002: 361-362).

De respondenten haalden eveneens oplossingen voor de problemen in verband met tolken aan. Een eerste oplossing heeft betrekking op de werkomgeving van tolken. Respondenten haalden aan dat het juridische personeel zich bewust moet zijn van de moeilijkheden waarmee tolken vaak geconfronteerd worden. Zo is het de taak van de gerechtelijke actoren om gepast taalgebruik ten opzichte van de minderjarige te gebruiken. Andere respondenten haalden aan dat juridische procedures hervormd moeten worden zodat tolken op een minder formele manier met de kinderen kunnen omgaan. Meer tijd voor de tolk om zo contact te kunnen leggen met het kind en de communicatievaardigheden van het kind in kwestie na te gaan, was een andere suggestie. Er werd eveneens aangestuurd op een debriefing voor de tolk. (Matthias & Zaal, 2002: 363-365)

Een tweede mogelijke oplossing bestaat in het zorgvuldig selecteren van tolken die met kinderen kunnen en willen werken. Een derde daarbij aansluitende oplossing is een aangepaste training voor tolken om te leren werken met kinderen. Enkele suggesties voor zulke trainingen zijn: het begrijpen van de ontwikkelingsstadia van kinderen, het kunnen bepalen van het begripsvermogen en rekening houden met mogelijke trauma's en de kennis van de rechten van het kind. Matthias & Zaal (2002) pleiten ook voor een certificering van opgeleide tolken.

Een laatste mogelijke oplossing is een voldoende aantal opgeleide tolken dat ingezet kan worden. Vooral het vorderen van gebarentaaltolken levert problemen op. Daarom wordt er aangestuurd op tolken die zich specialiseren op het vlak van kinderen met een beperking (Matthias & Zaal, 2002: 365-368).

2.1.3.4.2. Nilsen

Een tweede experiment rond getolkte kindergesprekken is de *pilot study* van Nilsen (2013). Het experiment focust enerzijds op jonge kinderen (jonger dan zeven jaar) als gebruikers van tolken en hun medewerking in getolkte gesprekken en anderzijds op strategieën die gebruikt kunnen worden bij het tolken voor kinderen. De onderzoeksvraag die Nilsen voorop stelt is: ‘Hoe nemen kinderen deel aan en antwoorden ze in getolkte gesprekken?’ (Nilsen, 2013: 14-15).

Tijdens het experiment werden Noorssprekende kinderen tegenover een Engelssprekende volwassene geplaatst. Tijdens alle gesprekken werd er een beroep gedaan op dezelfde tolk. De Engelssprekende gesprekspartner is eveneens een tolk en werkt vaak met tolken, wat belangrijk is omdat zij de kinderen moet tonen hoe om te gaan met zo een specifieke communicatiesituatie. De kinderen kregen voor het experiment te horen dat ze via een tolk met een Engelssprekende vrouw zouden praten. Het doel van het experiment was om na te gaan op welke manier kinderen deelnemen aan een getolkt gesprek. De gespreksonderwerpen werden op voorhand gekozen en moesten de kinderen kunnen aanspreken. Wanneer het gesprek startte, werden de camera's gericht op het kind en op de tolk aangezet (Nilsen, 2013: 16).

Het experiment vond vier keer plaats met vier verschillende kinderen tussen de drie en zes en half jaar oud. Twee van hen waren Nilsens kinderen. Zij had ervoor gekozen om haar twee dochters te laten deelnemen aan het experiment omdat ze hen gemakkelijk aan anderen kon voorstellen en bijgevolg een ruimte kon creëren waarin zij zich comfortabel voelden en omdat ze hen kon aansporen om actief deel te nemen aan het gesprek. Het derde kind was een vriendinnetje van één van haar dochters en het vierde kind was de zoon van een collega. De gesprekken met de drie meisjes vonden plaats in de slaapkamers van haar twee dochters, een vertrouwde omgeving voor de drie meisjes. Het gesprek met het jongetje vond plaats in een kantoor in aanwezigheid van zijn moeder. Er werd bewust gekozen om de gesprekken in een vertrouwde omgeving te laten plaatsvinden om zo te vermijden dat de kinderen gestrest zouden zijn. Het experiment focust zich op de communicatieve en niet op de psychologische aspecten. Het eerste kind is tweetalig en was via haar ouders al eerder in contact gekomen met tolken. Ze kon zich dus al een beeld vormen van getolkte gesprekken. Het tweede kind is net zoals haar zus tweetalig en is ook al in contact gekomen met tolken. De twee andere kinderen zijn eentalig maar zijn zich wel bewust van het feit dat mensen verschillende talen kunnen spreken (Nilsen, 2013: 16-18).

Als theoretische basis voor het experiment werd Wadensjö's interactionele benadering gekozen. Het tolken tussen twee partijen wordt gezien als een interactie, de tolk coördineert de interactie en heeft twee verschillende functies: vertaler en bemiddelaar. Er wordt nagegaan of de kinderen begrijpen dat de tolk niet hun gesprekspartner is maar dat de tolk de boodschap van hun "echte" gesprekspartner in een andere taal omzet. Het eerste experiment werd uitgevoerd met het oudste kind, tevens de dochter van Nilsen. Zij richtte zich bijna uitsluitend tot de tolk die zij ook beschouwde als haar gesprekspartner. Ook het jongste kind richtte zijn antwoorden tot de tolk die hij als zijn gesprekspartner beschouwde. Beide kinderen maakten wel oogcontact met de persoon die op dat moment sprak. Tijdens de gesprekken met de drie jongste kinderen werd er gebruik gemaakt van een boek dat tussen de spreker en het kind lag. Het boek diende als hulpmiddel om wat gezegd werd met

illustraties te ondersteunen maar ook om de aandacht op de spreker gericht te houden, wat bleek te lukken (Nilsen, 2013: 18-22).

De tolk moet het vertrouwen en de interesse van het kind in het gesprek mee proberen op te bouwen en te onderhouden, zonder dat hij een actieve gespreksdeelnemer wordt en dus de rol van de spreker zou overnemen. Geen enkel kind leek moeilijkheden te ondervinden met het feit dat de tolk *turn-taking* coördineert en alle kinderen namen deel aan het gesprek. Het is echter wel belangrijk dat de directe gesprekspartner van het kind strategieën kan aanwenden om de aandacht te trekken. Dat gebeurde tijdens het experiment aan de hand van een boek. Kinderen focussen zich vaak op de persoon die tegen hen praat, in dit geval de tolk. Definitieve conclusies kunnen er echter nog niet getrokken worden door de beperkte omvang van het experiment. Daarom formuleert Nilsen haar conclusies in de vorm van hypothesen: 'Kinderen vanaf drie jaar zouden in staat moeten zijn om deel te nemen aan een getolkt gesprek' en 'onderbrekingen van de tolk verschillen van onderbrekingen in eentalige dialogen en vormen in mindere mate een stoorzender voor kinderen' (Nilsen, 2015: 24-28).

2.1.3.4.3. Solem

Solem is een conferentietolk en leverde door haar experiment in verband met getolkte kindergesprekken een bijdrage aan *Children and justice: overcoming language barriers. Cooperation in interpreter-mediated questioning of minors*. Balogh, K., & Salaets, H. (2015). Consecutief tolken lijkt de meest gepaste modus te zijn voor getolkte kindergesprekken omdat het verwarrend kan zijn voor een kind om twee mensen tegelijk te horen praten en dat wordt door consecutief tolken net vermeden (Phoenix Children's Hospital, 2008). Colin & Morris (1996: 54) stellen wel een voorwaarde aan het consecutief tolken: de tolk moet een uitstekende notitietechniek beheeren en een uitstekend geheugen hebben zodat het kind niet onderbroken moet worden door de tolk.

Om meer te weten te komen over de gebruikte tolkmodi, interviewde Solem dertien personen die ervaring hadden met getolkte kinderverhoren. Eerst werd er gepeild naar hun ervaring en dan naar de meest gebruikte modi. De antwoorden varieerden van fluistertolken, tot lang consecutief en kort consecutief. Wegens de vele voordelen die verbonden zijn aan het simultaan tolken, werd er voor die tolkmodus gekozen. Zo is simultaan tolken snel, de minderjarige kan zich zo lang als hij wil uitdrukken zonder onderbroken te worden, het kind moet niet op de vertolking wachten en zo is het gesprek ook dynamischer. Het kan voor de tolk makkelijker zijn om aarzelingen of haperingen van het kind te tolken en de tolk zal minder snel samenvattend tolken. Er zijn ook heel wat voordelen ten opzichte van fluistertolken: het kind hoort maar één stem tegelijk, een derde partij kan achteraan in de verhoorkamer plaatsnemen en via een hoofdtelefoon luisteren. Bovendien is een audiovisuele

opname mogelijk wanneer de vertolking apart opgenomen kan worden (Solem in Balogh & Salaets, 2015: 296-297).

Om de praktijk met de literatuur en de antwoorden van de respondenten te vergelijken, werd er een verkennend onderzoek opgezet. Een gesprek tussen een niet-Franssprekende volwassene en een Franssprekend kind wordt getolkt, eerst door middel van fluistertolken daarna door het gesprek simultaan te tolken. Het doel van het experiment is om na te gaan hoe de kinderen zich gedragen. Er werd een antwoord gezocht op volgende vragen: 'Neemt het kind deel aan het gesprek tijdens het simultaan tolken/ fluistertolken?' 'Begrijpt het kind de inhoud tijdens het simultaan tolken/ fluistertolken?' 'Welke modus verkiest het kind en welke modus is volgens de ouders, sprekers en tolken het doeltreffendst?' 'Begrijpt het kind wie zijn gesprekspartner is tijdens het simultaan tolken/ fluistertolken?' (Solem in Balogh & Salaets, 2015: 298).

Er namen vijf kinderen deel aan het experiment, allemaal tussen de zeven en drieënhalf jaar oud. Twee van de kinderen zouden vertrouwd zijn met tolken, doordat één van hun ouders tolk is (conferentietolk en juridisch tolk). Het experiment werd door de ouders voorgesteld aan hun kinderen als 'het testen van een nieuwe methode om elkaar te verstaan wanneer mensen niet dezelfde taal spreken'. Er namen drie sprekers deel aan het experiment, één conferentietolk en twee docenten van een tolkenschool. De tolken die optreden zijn beiden conferentietolk die vertrouwd zijn met het simultaan tolken. Het experiment vond plaats in een klaslokaal waar een geluidsdichte tolkencabine geïnstalleerd werd. Het glas van de cabine was doorzichtig, zodat de tolk en het kind elkaar konden zien. De ouders van de kinderen waren eveneens aanwezig zodat ze nadien feedback konden geven over het gedrag van hun kinderen. Ze namen evenwel plaats achter hun kind, opdat ze zo weinig mogelijk hun kind konden beïnvloeden (Solem in Balogh & Salaets, 2015: 300).

Eerst werden zowel de spreker, als de tolk als de cameraman voorgesteld aan het kind. Er werd besloten eerst tien minuten te fluistertolken omdat dat de meest belastende modus voor het kind is. Nadien verplaatste de tolk zich naar de cabine om simultaan te tolken en werd er aan het kind uitgelegd hoe er de komende tien minuten getolkt zou worden. De gespreksonderwerpen werden gekozen door de spreker maar waren voordien al samen met de ouders afgestemd op het kind. Het was de bedoeling om het kind aan te sporen om te praten. Wanneer het kind zich oncomfortabel voelde, kon er overgegaan worden op een ander topic (Solem in Balogh & Salaets, 2015: 301).

Tijdens het experiment bleken vier van de vijf kinderen een gesprek te kunnen voeren met de spreker. Het kind dat daar niet in slaagde, antwoordde alleen knikkend op de vragen. Het is moeilijk te zeggen waarom het meisje niet antwoordde: ze voelde zich niet goed, ze was geïntimideerd door het hele gebeuren of ze was gewoon verlegen. De vier andere kinderen voerden zowel tijdens het

fluistertolken als het simultaan tolken een conversatie met de spreker. Ze pikten in op wat voordien werd gezegd, en leken niet gehinderd te zijn door het overlappen van stemmen. Volgens de ouders van drie van de vier kinderen waren hun kinderen stiller dan gewoonlijk. Het is moeilijk te duiden waarom. Eén kind sprak volgens haar vader meer dan gewoonlijk. Alle kinderen begrepen wel de inhoud van de vragen. Vier van de vijf kinderen verkozen simultaan tolken boven fluistertolken. Wanneer aan de ouders gevraagd werd wat de meest gepaste modus was, waren de antwoorden uiteenlopend (Solem, 2015: 304).

Om na te gaan hoe de kinderen zich een beeld vormden van de tolk, werd hen zowel tijdens het fluistertolken als tijdens het simultaan tolken gevraagd om een voorwerp aan de spreker te tonen of te geven. Twee kinderen konden duidelijk het onderscheid maken tussen hun gesprekspartner en de tolk. Het derde kind leek het onderscheid niet te kunnen maken tussen zijn gesprekspartner en de tolk. Toen het kind gevraagd werd een object aan de spreker te tonen, toonde het kind dat object tot tweemaal toe aan de tolk. Het vierde kind duidde zonder aarzelen de tolk aan als directe gesprekspartner. De spreker vraagt het kind om hem een koekje te geven. Wanneer de spreker vraagt voor wie het koekje bedoeld is, duidt het meisje stevast de tolk in de cabine aan (Solem in Balogh & Salaets, 2015: 304-308).

Het experiment heeft echter wel een aantal beperkingen: het beperkte aantal kinderen dat deelnam aan het experiment, het feit dat de kinderen beïnvloed konden zijn omdat twee van hen dochters van een tolk zijn en drie van de kinderen een andere taal leren, de kinderen hebben bijgevolg geen traumatische ervaringen ondergaan en de vragen die gesteld werden hadden betrekking op herkenbare thema's die de kinderen moesten geruststellen. Er werd bewust gekozen om het psychologische aspect dat tijdens politieverhoren wel een rol speelt, buiten beschouwing te laten. Het lijkt dan ook moeilijk om conclusies te trekken. Solem doet enkele voorzichtige waarnemingen: fluistertolken en simultaan tolken lijken mogelijk om communicatie tot stand te brengen met jonge kinderen, kinderen begrijpen de inhoud zowel tijdens het fluistertolken als simultaan tolken, er kan nog niet nagegaan worden of de tolkmodus het begrip van de rol van de tolk beïnvloedt, kinderen lijken simultaan tolken te verkiezen (hoofdtelefoons en uitrusting) hoewel de meningen bij de ouders, tolken en sprekers verdeeld zijn, en het is mogelijk dat het simultaan tolken gedetailleerder aan de kinderen moest uitgelegd worden zodat ze er een duidelijker beeld van kregen (Solem in Balogh & Salaets, 2015: 308-311).

2.1.3.4.4. Fontes

De vierde en laatste publicatie die besproken wordt is *Interviewing immigrant children for suspected child maltreatment* van Fontes (2010). In dat artikel gaat het specifiek over suggesties voor

ondervragers om een gesprek met minderjarige immigranten te verbeteren. Er wordt onder andere aangehaald hoe de ondervrager zich moet voorbereiden, hoe hij het gesprek het best voert en hoe hij zich respectvol uitdrukt ten opzichte van de minderjarige (Fontes, 2010: 283). In volgende paragrafen zal er ingegaan worden op enkele suggesties die relevant zijn voor dit onderzoek.

Het is uiterst belangrijk dat een ondervrager weet hoe hij een minderjarige met een andere culturele en talige achtergrond moet ondervragen. Zeker in juridische context kunnen vooroordelen, culturele en religieuze verschillen en talige misverstanden verstrekkende gevolgen hebben. Het is dan ook de taak van de ondervragers om de minderjarige zo veel mogelijk te informeren over het gesprek en ervoor te zorgen dat het gesprek vlot kan verlopen door tussenkomst van een tolk (Fontes, 2010: 284-285). Als kinderen niet in hun moedertaal ondervraagd worden, is het risico te groot dat ze onnauwkeurig zullen antwoorden omdat ze niet de juiste woorden vinden. Wanneer ze in hun moedertaal ondervraagd worden, zullen ze gedetailleerder kunnen antwoorden. De aanwezigheid van bekwame tolken is immers cruciaal om de communicatie mogelijk te maken (Fontes, 2010: 287).

De ondervrager moet zich evenwel voorbereiden om de communicatie optimaal te laten verlopen. Wanneer kinderen niet precies weten wat er met bepaalde uitdrukkingen bedoeld wordt of wanneer ze het non-verbale gedrag van de ondervrager niet begrijpen, kunnen er communicatiestoornissen optreden. Het is zelfs mogelijk dat de kinderen niet waarheidsgetrouw of volledig antwoorden. De ondervrager moet alle informatie kunnen meedelen aan de minderjarige over bijvoorbeeld de aanwezige opnameapparatuur (Fontes, 2010: 288). Kinderen moeten eveneens geïnformeerd worden over de rol van de ondervrager, over hoe de informatie gebruikt zal worden en over wat er van hen verwacht wordt. Het gesprek kan pas succesvol zijn als er wordt meegedeeld wat de bedoeling van het verhoor is en wat er allemaal zal gebeuren (Fontes, 2010: 293). De ondervragers moeten voor het gesprek ook informatie verzamelen over de culturele achtergrond van het kind zoals bijvoorbeeld leeftijd, religie, gezinssamenstelling en land van herkomst. Het kan de ondervrager ook helpen om te lezen over de etnische, culturele en religieuze achtergrond van de minderjarige (Fontes, 2010: 289-290).

Tijdens het verhoor is het eveneens belangrijk dat de ondervragers zich bewust zijn van hun gedrag, zowel verbaal als non-verbaal gedrag. De ondervrager moet door middel van oogcontact, knikjes en stemgebruik tonen dat hij geïnteresseerd is in wat de minderjarige zegt. Zo wordt de minderjarige aangespoord om verder te vertellen (Fontes, 2010: 295). Het is ook belangrijk dat het kind de tijd krijgt om alles te vertellen. Vaak hebben kinderen meer tijd nodig dan een ondervrager denkt (Fontes, 2010: 298).

Het is aangeraden dat het gesprek start met open vragen waarop het kind spontaan en uit eigen ervaring kan antwoorden. Zo wordt er vermeden dat het antwoord van de minderjarige al in een bepaalde richting gestuurd wordt door de ondervrager. Nadien kan de ondervrager overgaan op meer specifieke vragen. De vragen zijn bovendien het best kort en direct, zonder bijzinnen. Soms is het evenwel aangewezen dat de ondervrager het kind vraagt of het de vraag wel begrepen heeft. Als dat niet het geval is, moet de onderzoeker proberen na te gaan wat er aan de hand is (Fontes, 2010: 299-300).

Een laatste aandachtspunt voor ondervragers is het mogelijke trauma dat kinderen opgelopen hebben, eventueel gelinkt aan migratie. Elk kind gaat anders om met een trauma en elk kind vertoont andere traumatische symptomen. Het is dan ook aangeraden dat de ondervrager zich voldoende inlicht over trauma's en over mogelijke gedragsveranderingen (Fontes, 2010: 301-302).

Er kan geconcludeerd worden dat de ondervrager zich op verschillende vlakken moet voorbereiden op een kinderverhoor. Hij moet voor de aanvang van het verhoor geïnformeerd zijn over de culturele, etnische en religieuze achtergrond van de minderjarige en over mogelijke trauma's. Tijdens het verhoor moet de verhoorder zich vooral bewust zijn van wat hij op welke manier vraagt, hoe hij zich gedraagt en hij moet ervoor zorgen dat de minderjarige voldoende geïnformeerd wordt.

2.1.3.5 Tolkmodellen: een evolutie

Volgens Jiang (2007) zijn door de globalisering en migratie zowel de complexiteit van de rol van de juridisch tolk en de communicatieproblemen die samenhangen met de aanwezigheid van een tolk het onderwerp geworden van wetenschappelijk onderzoek. Vooral de rol van de juridisch tolk is vaak in vraag gesteld. Juridische contexten worden getypeerd door bepaalde procedures, een bepaalde hiërarchie, de strikt wettelijke interpretatie van feiten en een specifiek taalgebruik. Door de complexiteit werd er vaak aangestuurd op een tolk die alles letterlijke vertaalt (Hertog, 2015: 232). Er zijn dan ook twee tegengestelde opvattingen ontstaan: de tolk is 'onzichtbaar', 'neutraal', 'geen persoon' en tolkt woord voor woord (Roy, 1993) ten opzichte van de tolk als actieve participant in de communicatie die optreedt als 'intercultureel bemiddelaar', 'actievoeder' of 'verzoener' (Wadensjö, 1998).

Er zijn heel wat theoretische benaderingen ontstaan die de focus leggen op het begrip 'rol van de tolk'. Op het conceptuele vlak zijn er in de Tolkwetenschap structureel functionalistische benaderingen die zich eerder focussen op één bepaalde rol van de tolk en inter- of multidisciplinaire benaderingen, waarbij een meer flexibele en contextafhankelijke benadering van de rol van de tolk wordt nagestreefd. Anderson (1976) was de eerste die de rol van de tolk in vraag stelde. Hij stelde dat 'de rol van de tolk altijd gedeeltelijk onbepaald was' (Pöllabauer in Pöchhacker, 2015: 356).

Anderson was ook één van de eersten die stelde dat problemen in verband met macht inherent waren aan de rol van de tolk vanuit een sociologisch standpunt (Pöllabauer in Pöchhacker, 2015: 356). Anderson stelt dat de tolk een zekere macht heeft omdat hij de enige is die de communicatie kan verzekeren. De twee andere partijen zijn niet tweetalig, de tolk wel en dat geeft hem een zekere macht. Zo kan de tolk beslissen om alles trouw te vertalen, als een 'echo', en zo onpartijdig op te treden. De tolk moet ook zijn macht onpartijdig gebruiken. Toch kan de tolk ervoor kiezen om zich – om welke reden dan ook – met één van de partijen te verbinden. Anderson haalt nog andere factoren aan die de interactie kunnen beïnvloeden: sociale klasse, geslacht, leeftijd en opleiding van de participanten, de setting waarin getolkt wordt (religieus, politiek, juridisch, medisch, et cetera) en de invloed van de etnische groepen betrokken in de conversatie (Anderson in Pöchhacker & Schlesinger, 2002: 209-215).

Een voorbeeld waarbij de tolk zich wel met één van de participanten verbindt, was bij gebarentaaltolken. Voor de jaren 60 werd er bij gebarentaaltolken geen onderscheid gemaakt tussen een 'helper' en een 'tolk'. Frishberg (1986) stelt dat tolken voor Doven vaak plaatsvond bij de dokter, in de kerk of in andere gemeenschapssettings. Weinig tolken hadden enige opleiding genoten of werden vergoed voor het tolkwerk. Het waren meestal vrienden, familieleden of burens die als ad hoc-tolk optraden. Er werd vanuit gegaan dat Dove personen nood hadden aan een 'helper' om hen bij te staan (Roy in Pöchhacker & Schlesinger, 2002: 349).

Door de oprichting van *Registry of Interpreters for the Deaf* (RID) in 1964, werd er meer ingegaan op het tolken en de rol van de tolk. Er ontstond een paradigma waarin 'helpen' niet langer als de norm gold, maar net gezien werd als een mogelijke inbreuk op het tolken. Tolken werd vanaf dan meer gezien als een professionele dienst. Nadien werd ook de onzichtbaarheid van de tolk meer en meer benadrukt. De term 'onzichtbaar' werd voor het eerst gebruikt in de Vertaalwetenschap door Venuti (1995). Daarmee werd verwezen naar de situatie en activiteit van vertalers in de Anglo-Amerikaanse cultuur. Venuti gebruikte zelfs de *pane of glass*-metafoor van Norman Shapiro om aan te geven dat een vertaling volledig transparant moet zijn. Die ideologie is ook doorgedrongen tot de Tolkwetenschap, waar de term verwijst naar het ontbreken van bemiddeling en macht van de tolk. Bijgevolg werden beschrijvingen als *conduit*, *channel*, *telephone*, *machine* of *window* vaker gebruikt om de rol van de tolk te duiden. Zo kan de tolk gezien worden als een buis (*conduit* of *channel*) waardoor de betekenis van de ene kant naar de andere kant wordt doorgegeven zonder dat er iemand betrokken is bij de co-constructie van de betekenis en zonder dat er iemand bemiddelt (Angelelli in Pöchhacker, 2015: 214). Het is ook het *conduit model* dat vaak aan de basis ligt van deontologische codes en vaak gehanteerd wordt in de context van juridisch tolken (Pöllabauer in Pöchhacker, 2015: 356). Door het *conduit model* mochten tolken niet meer emotioneel of persoonlijk

betrokken raken bij het tolkproces. Het *conduit model* is een monologisch model, wat wil zeggen dat het taalgebruik alleen vanuit het perspectief van de spreker bekeken wordt. De betekenis van de boodschap is het resultaat van de spreker en wordt overgebracht naar de andere partij namelijk de ontvanger van de boodschap (Wadensjö, 1998: 8). Quigley en Young (1965) introduceerden zelfs het neutrale karakter van de tolk:

Part of the interpreter's training and experience should include some self-discipline so that the interpreter always makes a strong effort to remain detached, neutral, and as completely impersonal and objective as possible (Quigley & Young in Schaffer & Wilcox, 2005: 5).

In het *conduit model* wordt de nauwkeurigheid van de tolkprestatie als belangrijkste criterium beschouwd. Het in acht nemen van de intenties van de participanten en de context waarin het gesprek plaatsvindt, worden volledig buiten beschouwing gelaten. Bovendien blijven culturele en sociale verschillen tussen de gesprekspartners onbesproken (Angelelli in Pöchhacker, 2015: 214). Ook Berk-Seligson (1990) ging uit van het *conduit model* waarin het tolkproces gezien wordt als een mechanisch proces waarin de tolk neutraal en onzichtbaar is. De tolk is een machine of buis die alleen de boodschap van de ene taal naar de andere overbrengt. De tolk mag zich tijdens het tolkproces niet inlaten met gevoelens en culturele informatie wordt niet gedeeld. Solow (1981) spreekt zelfs van een tolk als menselijke telefoon, die alleen een schakel tussen twee personen vormt zonder persoonlijk tussenbeide te komen (Solow in Schaffer & Wilcox, 2005: 5).

Door de tolk te beschrijven als een machine, zouden volgens Witter-Merithew (1986) de gevolgen van een getolkte interactie niet meer tot de verantwoordelijkheid van de tolk behoren. Tolken en tolkentrainers zochten dan ook een alternatieve manier om de rol van de tolk te beschrijven. Het beeld van *communication-facilitator* won aan belang en werd ook gepromoot door het RID. De standaard uitgangspunten van de communicatietheorie werden als basis genomen: er is een zender, boodschap en ontvanger. De tolk vergemakkelijkt de overdracht van de boodschap van de zender naar ontvanger wanneer beide partijen niet dezelfde taal spreken (Ingram, 1974). Vanaf eind jaren 70 groeit de bewustwording omtrent het feit dat tolken niet alleen tweetalig moeten zijn maar ook kennis moeten hebben van beide culturen (Roy in Pöchhacker & Schlesinger, 2002: 349-351).

Vanaf de jaren 90 wordt er uitgegaan van een dialogisch in plaats van een monologisch model. De betekenis van een boodschap wordt niet alleen door de spreker geconstrueerd, maar door alle partijen die aanwezig zijn. Het is een gezamenlijk proces, waarin actief luisteren en spreken de essentie van het dialogisch model vormen (Wadensjö, 1998: 8). Uit de studie van Wadensjö *Interpreting as Interaction* (1998) blijkt dat een *conduit model* waarin de tolk een passieve rol speelt, onmogelijk is. Er wordt voor het eerst gesproken over de driedelige aard van getolkte interacties

waarbij sociologische modellen toegepast worden op de empirische studies in Tolkwetenschap (Inghilleri in Pöchhacker, 2015: 389). Wadensjö ontdekt dat de tolk niet alleen vertaalproblemen oplost maar ook communicatieve zetten zoals beurtwisseling coördineert. De tolk wordt gezien als een tweetalige en bi-culturele specialist die actief deelneemt aan het gesprek en de communicatie tussen de verschillende partijen bevordert (Salaets & Balogh, 2015: 229). Wadensjö werkt het *participation framework model* van Goffman (1981) verder uit waarbij de spreker drie rollen kan innemen, *animator*, *author* en *principal* en de ontvanger kan de rol van *reporter*, *recapitulator* en *responder* innemen (Setton in Pöchhacker, 2015: 264). Als iemand de rol van *animator* op zich neemt, dan is die persoon niet meer dan een 'geluidsbox die uitingen produceert'. Een *author* 'voegt de uitingen bijeen' en een *principal* daarentegen 'is de persoon van wie de positie, het standpunt en de overtuiging worden uitgedrukt door de uitgesproken woorden' (Wadensjö, 1998: 88). Een eerste manier van luisteren is als een *reporter*. Daarbij onthoudt de luisteraar wat gezegd werd om het nadien nog te kunnen herhalen. De rol van *reporter* wordt bijna nooit expliciet aan iemand toegekend behalve in heel formele situaties. Een tweede rol die de luisteraar kan innemen is die van *responder*. De luisteraar geeft aan dat hij zijn rol als luisteraar accepteert door bijvoorbeeld zijn gesprekspartner aan te kijken of eigen input in het gesprek te introduceren. Een laatste rol is de *recapitulator*. Daarbij neemt de luisteraar het woord (Wadensjö, 1998: 92). Wanneer er gekeken wordt naar de tolk als spreker en luisteraar, zou er verondersteld kunnen worden dat de tolk een *reporter* en *animator* is, omdat hij luistert naar wat er gezegd wordt en datgene wat hij gehoord heeft reproduceert. Nochtans treden tolken op als *recapitulator*, *author* en *animator* omdat ze de uitingen op een andere manier formuleren (*recapitulator*) en de uitingen samenvoegen (*author*). De twee andere partijen zijn normaal de *principals*. In de realiteit is de verdeling van die rollen complexer en kunnen tolken flexibel omspringen met de rol van luisteraar en spreker. Het individuele aandeel van de tolk is afhankelijk van eigen keuzes die gemaakt worden, de manier waarop de andere partijen zich ten opzichte van de tolk en ten opzichte van elkaar verhouden (Wadensjö, 1998: 93). Ook bespreekt Wadensjö (2002) de vertolking op zich. Een vertolking kan uitgebreider zijn dan het origineel, er kunnen bepaalde zaken geëxpliciteerd worden. Het omgekeerde kan eveneens. Een vertolking kan minder geëxpliciteerde informatie bevatten dan het origineel. Het is ook mogelijk dat een verbindingstolk beide principes toepast. Een laatste verschuiving is een samenvattende vertolking. Wanneer de tolk en één van de partijen iets *off-the-record* tegen elkaar zeggen – de tolk vraagt bijvoorbeeld om iets te herhalen of vraagt om verduidelijking – kan de tolk dat nadien samenvattend tolken (Wadensjö in Pöchhacker & Schlesinger, 2002: 358-362).

Ook Humphrey en Alcorn (2001) baseren zich op het bilinguïstische-biculturele model dat taal en cultuur onlosmakelijk met elkaar verbindt. Volgens hen neemt de tolk in dat model de

verantwoordelijkheid op om zowel op cultureel als op linguïstisch vlak te bemiddelen om zo het doel van de spreker te bereiken en een dynamische gelijkwaardigheid te behouden (in Schaffer & Wilcox, 2005: 10).

Tate en Turner (2002) gingen dan weer aan de hand van een survey na hoe tolken in specifieke situaties reageren. In de survey werden zes hypothetische dilemma's beschreven. De ondervraagde tolken moesten aangeven of ze op een mechanische of niet-mechanische manier zouden reageren. De mechanische visie die vooral in deontologische codes naar voren geschoven wordt, vertoonde zich vaak niet in de opvattingen van de tolken. Tate en Turner concludeerden dat deontologische codes herzien moeten worden. De codes moeten meer informatie geven over hoe tolken op een ethisch verantwoorde manier met zulke dilemma's kunnen omgaan. De professionele cultuur moet eveneens veranderen volgens Tate en Turner. Volgens hen moet er meer vanuit de praktijk worden gewerkt. Ervaringen uit het dagelijkse leven zouden kunnen helpen om transparante richtlijnen op te stellen. Bovendien moet tijdens opleidingen aan student-tolken duidelijk gemaakt worden dat een deontologische code niet alleen zwart-wit hoeft te zijn. Competent leren handelen in de grijze zone maakt ook deel uit van een professionele houding (Tate & Turner in Pöchhacker & Schlesinger, 2002: 381-382).

Een voorbeeld van een deontologische code die de mechanische visie van het *conduit model* in twijfel trekt is de op empirisch onderzoek gebaseerde *Code of Ethics and Standards of Practice* van de *California Healthcare Interpreting Association* (CHIA) uit 2002. In die deontologische code wordt voor het eerst de onzichtbaarheid van de tolk aan de orde gesteld. De code schrijft voor dat beide partijen moeten weten wat er gebeurt en wat de tolk doet, het hele proces moet transparant zijn. Wat vernieuwend is, is dat de tolk een eigen inbreng in de interactie mag hebben zolang beide partijen weten dat de input van de tolk komt en de input aan beide partijen gericht is. De tolk is dus duidelijk wel zichtbaar aanwezig in de interactie. Om na te gaan in hoeverre een tolk (on)zichtbaar is, ontwikkelde Angelelli het hulpmiddel *Interpreter Interpersonal Role Inventory*. In de eerste kwantitatieve studie ontdekte zij dat er verschillende opvattingen zijn omtrent (on)zichtbaarheid. Medisch tolken zijn duidelijk meer zichtbaar aanwezig tijdens het tolken dan conferentietolken en juridisch tolken. Alle tolken gaven nochtans aan dat ze zichtbare participanten zijn die zichzelf verantwoordelijk achten om een vertrouwensband te creëren en culturele kloven te overbruggen (Angelelli in Pöchhacker, 2015: 214-215). Ook Kadríc (2001) toonde met een kwantitatieve survey verspreid onder Oostenrijkse rechters aan dat er verrassend genoeg geaccepteerd wordt dat tolken culturele concepten uitleggen en gerechtelijke termen verduidelijken (Pöllabauer in Pöchhacker, 2015: 358).

Een meer recente benadering van tolken is die van Llewellyn-Jones en Lee (2013), waarin zij zich baseren op het concept 'zelf' van Goffman (1959). Het model gaat uit van een *role-space* waarmee bedoeld wordt dat de rol van de tolk niet vastligt maar eerder flexibel is en zich mee met de interactie ontwikkelt. De tolk kan zijn persoonlijkheid eveneens niet 'neutraliseren' of 'uitschakelen'. De interactie verloopt via drie assen: de x-, y- en z-as. De x-as is de as van *interlocutor alignment* of anders gezegd hoe we ons op sociolinguïstisch en psycholinguïstisch vlak met de hoofdgespreksdeelnemers kunnen identificeren. De y-as is de *interaction management*-as waardoor de tolk de verantwoordelijkheid krijgt om de interactie te coördineren, door bijvoorbeeld *turn-taking* en *overlap* te organiseren. De derde as is de *presentation of 'self'*-as waarbij het gaat om de verschillende rollen die mensen in interacties hebben. De drie assen bakenen de gebieden af waarin tolken beslissingen nemen en tolkstrategieën toepassen. Door de positie van de tolk op alle assen aan te duiden, ontstaat er een driedimensionale figuur die de geschikte *role-space* van de tolk, in om het even welke interactie, aanduidt. Het model biedt een manier om de plaats die tolken in interacties innemen, te beschrijven. Er wordt in het model evenwel rekening gehouden met het feit dat tolken niet alleen de boodschap van de ene taal in de andere taal omzetten. Tolken zijn in de eerste plaats mensen met goede sociale en linguïstische vaardigheden. Ze moeten zich eveneens bewust zijn van de manier waarop gespreksdeelnemers zich aan elkaar aanpassen om communicatieve doelen te bereiken. Ten slotte moeten tolken technieken beheersen waarmee ze interacties kunnen coördineren en communicatie tussen gespreksdeelnemers kunnen bevorderen (Llewellyn-Jones & Lee, 2013: 55-70).

2.1.4. Questioning/verhoor

Zoals de titel *Cooperation in Interpreter-Mediated Questioning of Minors* al aangeeft, focust het project zich specifiek op ondervragingen met minderjarigen en beperkt het zich dus tot de juridische setting. Bovendien richt het project zich vooral op de eerste verhoren met politie of in uitzonderlijke gevallen met andere personen die met de minderjarige in contact komen voor de rechtszaak. Zulke verhoren zijn uiterst belangrijk voor het verdere verloop van de procedure. Elke fout, hoe klein dan ook, kan verstrekkinge gevolgen hebben. Het eerste verhoor speelt een cruciale rol voor het vinden van de waarheid omdat de verklaring van de ondervraagde op dat moment nog het minst beïnvloed is door externe informatie of andere vormen van suggestie (Balogh & Salaets, 2015: 5). In volgende paragrafen worden de verschillende specifieke elementen van kinderverhoren besproken.

2.1.4.1. Het verhoor: algemeen en minimale regels

In 't Zitemzo, een folderreeks van de Kinderrechtswinkel geschreven voor jongeren van 13 tot 18 jaar die meer willen weten over de wetgeving, wordt een verhoor als volgt gedefinieerd:

Een van de onderzoeksdaaden die men gewoonlijk stelt in het kader van een strafrechtelijk onderzoek, is het ondervragen of 'verhoren' van personen om zo meer informatie te verkrijgen over eventuele strafbare feiten. De politie kan zowel slachtoffers, verdachten, als getuigen van een misdrijf ondervragen. (Desmet, 2013: 18)

Iedereen is verplicht zijn medewerking te verlenen aan een strafrechtelijk onderzoek en bijgevolg ook aan een politieverhoor. De betrokkene is evenwel niet verplicht een verklaring af te leggen, verklaren dat men geen relevante informatie kan meedelen, is voldoende. Maar wanneer iemand niet meewerkt aan een verhoor, kan de onderzoeksrechter de betrokkene dagvaarden om hem te kunnen horen (art. 71 uit het Wetboek van Strafvordering). Wanneer minderjarige kinderen verhoord worden door de politie, moeten de ouders wettelijk gezien niet op de hoogte gebracht worden, tenzij ze in dat kader aangehouden werden. De ouders mogen wel op de hoogte gebracht worden, wat ook wenselijk is (Desmet, 2013: 18).

Het Wetboek van Strafvordering voorziet in het algemeen enkele minimale regels met betrekking tot het verhoren van personen, ongeacht of ze slachtoffer, getuige of verdachte zijn. Het moet opgemerkt worden dat er in de regels geen onderscheid gemaakt wordt tussen de verschillende leeftijdscategorieën die gebonden zijn aan de psychologische ontwikkelingsfasen van minderjarigen. De regels hebben betrekking op de leeftijdscategorie van 0 tot 18 jaar, die het begrip minderjarige dekt. Volgende regels werden overgenomen uit de brochure *'Tzitemzo Jeugdrecht* (Desmet, 2013: 18-19).

- Elk verhoor moet starten met een korte mededeling van de feiten;
- Men moet de ondervraagde persoon inlichten over het feit dat het verhoor audiovisueel geregistreerd wordt en hoe dat precies in zijn werk gaat. Kinderen ouder dan twaalf moeten daarvoor hun toestemming geven;
- Men moet de ondervraagde persoon er bij de start van het verhoor ook op wijzen dat zijn verklaringen als bewijs kunnen worden gebruikt in een gerechtelijke procedure en dat hij niet verplicht kan worden zichzelf te beschuldigen;
- Het proces-verbaal van het verhoor moet nauwkeurig het tijdstip waarop het verhoor werd aangevat en beëindigd vermelden, en ook de bijzondere omstandigheden en alles wat op de verklaring of de omstandigheden waarin het is afgelegd, een bijzonder licht kan werpen;
- De ondervraagde persoon mag vragen dat het gesprek wordt genoteerd in zijn letterlijke bewoording;
- Aan het einde van het verhoor laat men de ondervraagde persoon het proces-verbaal van zijn verhoor lezen en kan hij zijn verklaringen verbeteren of er nog iets aan toevoegen;
- Indien de ondervraagde persoon zich in een andere taal dan die van de procedure wil uitdrukken,

wordt ofwel een beroep gedaan op een beëdigd tolk, ofwel worden zijn verklaringen genoteerd in zijn taal, ofwel wordt hem gevraagd zelf zijn verklaring te noteren;

- De ondervraagde, ook de minderjarige vanaf twaalf jaar, heeft recht op een kosteloze kopie van het proces-verbaal van zijn verhoor. (Soms geeft men echter geen kopie aan een minderjarig slachtoffer. Bijvoorbeeld wanneer men vreest dat het gevaar bestaat dat de kopie afgenomen zal worden van de minderjarige, of wanneer men vermoedt dat de ouders van de minderjarige bij het strafbaar feit betrokken zijn, et cetera. De minderjarige kan dan in elk geval het proces-verbaal wel inkijken, eventueel via zijn advocaat of justitieassistent) (Desmet, 2013: 18).

2.1.4.2. Verhoortechniek: het scenariomodel

Bij het verhoor van minderjarigen wordt er gebruik gemaakt van het scenariomodel (de Kimpe, Noorda & Ferwerda, 2015) dat uit drie delen bestaat: de introductie, het zaakgericht verhoor en de afsluiting ofwel de fase voor, tijdens en na het verhoor die in de volgende paragrafen in chronologische volgorde besproken zullen worden. Het scenariomodel heeft als doel om een zo volledig en accuraat mogelijke verklaring te krijgen, waarbij er tijdens het verhoor rekening gehouden wordt met de (on)mogelijkheden van de minderjarige in kwestie en waarbij de minderjarige zo min mogelijk beïnvloed wordt. Het scenariomodel bevat bovendien drie belangrijke aspecten. Het eerste aspect is dat het beïnvloeden van de minderjarige vermeden moet worden. Dat gebeurt door communicatieafspraken of *ground rules* (in de tabel uit infra) met de minderjarige te maken, zo min mogelijk sturende vragen te stellen, heel neutraal te reageren op de emoties van de minderjarige en zowel positieve als negatieve feedback te vermijden. Het tweede aspect is het verzamelen van zo veel mogelijk bruikbaar bewijs. Er wordt herhaaldelijk naar details van het incident gevraagd. Het laatste aspect heeft betrekking op de persoon achter de verhoorde. Er worden verschillende factoren in acht genomen zoals de lengte van de introductie, het tempo van het verhoor en het taalgebruik die aangepast worden aan de minderjarige (de Kimpe, Noorda & Ferwerda, 2015: 152-153).

Tabel 1: Communicatieafspraken of *ground rules* tijdens verhoor

Communicatieafspraken:

- Als je iets niet (meer) weet, mag je het zeggen;
- Als je iets niet begrijpt, mag je het zeggen;
- Als ik iets fout zeg, moet je me verbeteren;
- Ik was er niet bij, dus ik weet niet precies wat er is gebeurd;
- Het kan zijn dat ik sommige vragen twee keer stel. Dan is dat niet omdat jij de eerste keer een fout antwoord hebt gegeven, maar dan ben ik het antwoord vergeten. Je kunt dan gewoon nog een keer vertellen hoe het was.

Bron: de Kimpe, Noorda & Ferwerda, 2015: 153

2.1.4.3. Fases van het verhoor

Zoals ut supra al vermeld werd, kunnen er drie fases van het verhoor onderscheiden worden, elk met een eigen functie en belang. Wanneer er iemand verhoord moet worden die de taal van de ondervragers niet machtig is, kan de politie verschillende manieren aanwenden om de anderstalige te verhoren (Taalwet 15 juni 1935, Gebruik van talen in strafzaken en art.47bis Wetboek van strafvordering): het verhoor wordt afgenomen in de taal van de ondervraagde persoon, de ondervraagde schrijft eigenhandig zijn verklaring, het verhoor wordt afgenomen onder de vorm van een 'inlichting' of het verhoor wordt afgenomen met een beëdigd tolk. In deze paper zal alleen op de laatste manier ingegaan worden.

De fase voorafgaand aan het verhoor is om verschillende redenen cruciaal, het is een voorbereidende fase waarin nuttige informatie kan worden uitgewisseld tussen de verschillende actoren. De tolk wordt kort gebriefd over de zaak of het onderzoek en de status van de te horen persoon (verdachte, getuige of slachtoffer). Zo weet de tolk binnen welk strafrechtelijk domein hij het verhoor kan kaderen en welk taalregister hij moet hanteren. Het is ook mogelijk dat de tolk informatie krijgt over de emotionele toestand waarin de minderjarige zich bevindt. De tolk kan eveneens geïnformeerd worden over de verhoorwijze en verhoorstrategie (Salaets, Balogh & Rombouts, 2014: 77). Voor het verhoor worden er ook afspraken gemaakt in verband met de meest gepaste tolkmodus (consecutief of simultaan) en de meest geschikte positionering tijdens het verhoor. Het is belangrijk dat de tolk de gezichtsuitdrukkingen van het kind kan waarnemen (Bessi in Balogh & Salaets, 2015: 62). De meest gebruikelijke opstelling is een triade-opstelling waarbij de gesprekspartners in een driehoek zitten en de tolk in de punt van de driehoek plaatsneemt, of een cirkel waarbinnen alle actoren op dezelfde afstand van elkaar zitten, zo krijgt de minderjarige het gevoel welkom te zijn (Bessi in Balogh & Salaets, 2015: 62). Er kan ook gekozen worden voor een specifieke opstelling naargelang de verhoorsituatie (Salaets, Balogh & Rombouts, 2014: 80-81).

Tijdens de fase voor het interview stelt de verhoorder zich voor en legt uit wat er precies van het kind verwacht wordt (alles in detail beschrijven en de waarheid vertellen), en legt ook de *ground rules* uit die ut supra al besproken werden (Lamb, Orbach, Hershkowitz, Esplin & Horowitz, 2009: 5). Er kan eveneens een inleidend gesprek tussen de minderjarige en de politieagent plaatsvinden om het kind vertrouwd te maken met het verhoor en om nuttige informatie over het kind te verzamelen (leeftijd, cognitieve en linguïstische ontwikkeling, culturele en talige achtergrond van het kind, et cetera) (Balogh & Salaets, 2015: 15). In getolkte kinderverhoren speelt de tolk ook een cruciale rol wanneer de ondervrager de minderjarige op zijn gemak wil stellen. De minderjarige moet kunnen wennen aan de aanwezigheid van de tolk en aan het hele tolkproces. Daarom kan de verhoorder of

de tolk expliciet uitleggen wat de tolk precies zal doen tijdens het verhoor (Salaets & Balogh, 2015: 15). De tolk zal zich eveneens aan het begin van het verhoor voorstellen aan de verhoorde zodat die ook weet wat de rol van de tolk tijdens het verhoor is (Salaets, Balogh & Rombouts, 2014: 81).

Daarna volgt de *rapport-building* fase die uit twee delen bestaat. Er wordt in de eerste plaats getracht een veilige en ondersteunende omgeving voor het kind te creëren en een goede verstandhouding tussen het kind en de ondervrager op te bouwen. In het tweede deel van de *rapport-building* fase wordt het kind gevraagd om een recente gebeurtenis neutraal en in detail te beschrijven. Zo kan de minderjarige al wennen aan de manier van vragen stellen en de technieken die er gebruikt worden (Lamb, Orbach, Hershkowitz, Esplin & Horowitz, 2009: 5).

Tussen de pre-verhoorfase en de verhoorfase zelf bevindt zich nog een tussenfase waarin met een reeks van zo open mogelijke vragen gepeild wordt naar de gebeurtenis. De verhoorder gaat pas over naar specifiekere vragen als het kind er niet in slaagt om met de open vragen de gebeurtenis te reconstrueren (Lamb, Orbach, Hershkowitz, Esplin & Horowitz, 2009: 5).

Als het kind iets beweert, begint de *free-recall* fase met een verzoek om te vertellen ('Vertel me alles over...') en andere vragen of aanmoediging indien dat nodig is. Nadat het kind zijn verhaal verteld heeft, wordt er gevraagd hoe vaak het incident plaatsvond en worden er details gevraagd. Pas na het intensief vragen stellen tijdens de *free-recall* fase, schakelt de politieagent over op gerichte vragen zoals 'Wat gebeurde er dan?' of 'Welke kleur had die auto waarover je sprak?'. Suggestieve vragen worden zoals eerder al vermeld, sterk afgeraden (Lamb, Orbach, Hershkowitz, Esplin & Horowitz, 2009: 5).

Na het verhoor wordt er niet meer ingegaan op de inhoud van het verhoor. Er kunnen eventueel wel al afspraken gemaakt worden met de tolk in verband met een volgend verhoor. Dat is vaak het geval wanneer een minderjarige na een verhoor nog moet voorgeleid worden bij de jeugdrechter (mondeling verkregen informatie tijdens het college Jeugdrecht van dhr. Ph. Vandaele, rechter Familie- en Jeugdrechtbank Antwerpen). De tolk kan eventueel wel nog terugkomen op tolktechnische aspecten van het verhoor (Salaets, Balogh & Rombouts, 2014: 92).

2.1.4.4. Verschillende actoren

In de volgende paragrafen worden eerst de mogelijke procedurele statussen van minderjarigen tijdens een gerechtelijk onderzoek toegelicht. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen de minderjarige als getuige of slachtoffer en de minderjarige als verdachte. Tijdens het verhoor van een minderjarig slachtoffer of een minderjarige getuige mogen er verschillende personen bij het verhoor aanwezig zijn. Die verschillende actoren zullen eveneens ut infra besproken worden en er zal kort ingegaan worden op hun taak tijdens het verhoor.

2.1.4.4.1. Minderjarige als slachtoffer, getuige of verdachte

Zoals eerder al vermeld werd, wordt er een onderscheid gemaakt tussen minderjarige slachtoffers, getuigen en verdachten. Wanneer men als slachtoffer klacht neergelegd heeft, of als getuige aangifte gedaan heeft van een misdrijf, volgt er een verhoor. In de volgende paragrafen wordt er een onderscheid gemaakt tussen het verhoor van minderjarige slachtoffers en getuigen enerzijds en minderjarige verdachten anderzijds.

Minderjarige **slachtoffers en getuigen** hebben bij zeer ernstige misdrijven zoals gijzeling, aanranding van de eerbaarheid en verkrachting, misdrijven met betrekking tot ontucht, bederf van de jeugd, prostitutie en openbare zedenschennis, opzettelijk toebrengen van lichamelijke letsels, genitale verminking van meisjes en vrouwen, familieverlating en onthouden van het nodige voedsel en verzorging aan minderjarigen of kwetsbare personen waardoor hun gezondheid in het gedrang komt, schuldig hulpverzuim, ontvoering van minderjarigen, mensenhandel en mensensmokkel recht op een vertrouwenspersoon. Een tweede bijzonderheid is dat het verhoor van de minderjarige opgenomen wordt, dat is het zogenaamde audiovisueel verhoor (Art. 91bis, 92-101 Sv.), waarover de minderjarige voor aanvang van het verhoor ingelicht moet worden. Door het audiovisueel verhoor wordt er vermeden dat de minderjarige steeds opnieuw zijn verhaal moet doen, wat een traumatische ervaring kan zijn. Door het videoverhoor beschikt men vanaf het eerste verhoor eveneens over betrouwbare gegevens aangezien de bewoordingen en de non-verbale uitingen exact weergegeven worden en men de suggestibiliteit van de vragen van de verhoorders kan nagaan (Herbots, 2014). Het audiovisueel verhoor kan volgens het Europees Hof voor de Rechten van de Mens ook een getuigenis ter zitting vervangen, wat belangrijk kan zijn omdat een onbekende omgeving en vooral de suggestieve vraagstelling van de belanghebbende partijen een grote invloed kunnen hebben op de oorspronkelijk afgelegde verklaringen (Bockstaele & De Clercq, 2014: 103).

Ouders moeten geen toestemming geven voor een audiovisueel verhoor. Als de minderjarige ouder is dan twaalf jaar, moet hij zelf toestemming geven. Als hij jonger is dan twaalf jaar dan moet hij alleen worden ingelicht over het audiovisueel verhoor. De minderjarige kan wel op elk ogenblik vragen om de opname te onderbreken. Wanneer de minderjarige weigert aan het audiovisueel verhoor deel te nemen, wordt de klassieke verhoorprocedure gevolgd (Bockstaele & De Clercq, 2014: 109).

In België gebeuren zulke videoverhoren sinds 1996, maar ze werden pas wettelijk geregeld met de wet van 28 november 2000 (artikel 92 Sv.). In de omzendbrief van de minister van Justitie wordt er een verdere invulling gegeven aan die artikelen. Zo moeten verhoren van minderjarige slachtoffers en getuigen afgenomen worden door een politieagent die een speciale opleiding genoten heeft

(TAM: Techniek Audiovisueel verhoor Minderjarigen) waarbij het verhoor ook stapsgewijs, niet suggestief en respectvol moet verlopen (Bockstaele & De Clercq, 2014: 104).

De omzendbrief van de minister van justitie van 16 juli 2001 vermeldt de essentie van audiovisuele verhoren:

Zijn [van de minderjarige] woorden op een zo precies en getrouw mogelijke manier weer te geven, het trauma van veelvuldige verhoren te voorkomen en de confrontatie tussen de minderjarige en de vermoedelijke dader te vermijden. (Bockstaele & De Clercq, 2014: 106)

Een audiovisueel verhoor is op bevel van de procureur des Konings of onderzoeksrechter evenwel mogelijk voor een minderjarige **verdachte** (Art. 112ter Sv.). De minderjarige moet daarover wel op voorhand worden ingelicht. Volgens art. 47bis Sv. hebben minderjarige verdachten voor het eerste verhoor recht op een schriftelijke verklaring van hun rechten en voor elk verhoor op een beknopte mededeling van de feiten en hebben ze het recht om zichzelf niet te beschuldigen. Sinds de Salduz-wet uit 2012 moet elke minderjarige verdachte ook voor het eerste verhoor overleg kunnen plegen met zijn advocaat. De minderjarige heeft bovendien recht op een bijkomend vertrouwelijk overleg tijdens elk verhoor in de eerste 24 uur na zijn aanhouding (Desmet, 2013: 21). Het vertrouwelijk overleg tussen de minderjarige en zijn advocaat moet in een privéruimte zonder audio- of video-opname plaatsvinden. Wanneer de verdachte de taal van de advocaat niet machtig is, wordt er een tolk aangesteld om tijdens het vertrouwelijk overleg te tolken (Van der Mussele in Balogh & Salaets, 2015: 143).

2.1.4.4.2. Tolk

Zoals al eerder vermeld werd, hebben ook minderjarigen recht op een tolk in strafrechtelijke procedures. Een tolk wordt opgeroepen door de politie en het is zijn taak om de taalkundige barrière te doorbreken zodat er een eerlijk proces gegarandeerd kan worden.

Zoals eerder vermeld, wordt er tijdens een verhoor meestal een triadeopstelling gehanteerd waarbij de tolk idealiter in de punt van de driehoek plaatsneemt. Het is evenwel mogelijk dat de tolk niet aanwezig is in het politiekantoor maar van op afstand tolkt. Bij afstandstolken bevindt de tolk zich op een andere locatie dan de andere gesprekspartners. Er wordt getolkt vanuit een werkstation waar een *hub* geïnstalleerd is. De tolk kan zich naar een dergelijke *hub* begeven en van daaruit tolken. Alles gebeurt via beveiligde lijnen. Voorbeelden van zulke *hubs* kunnen in Londen en de Verenigde Staten gevonden worden (Salaets, Balogh & Rombouts, 2014: 60).

Wanneer het verhoor start, is het belangrijk dat de tolk de kans krijgt zichzelf en de deontologische code waaraan hij gebonden is, voor te stellen. Deontologische codes kunnen van land tot land

verschillen maar bevatten wel altijd de volgende elementen: de tolk moet accuraat en betrouwbaar vertalen, is aan het beroepsgeheim gebonden en is onpartijdig (Mikkelson, 2000: 48). De tolk heeft de plicht de inhoud van de boodschap volledig over te brengen, dat doet hij ook in de eerste persoon. Wanneer de tolk zelf iets wil toevoegen, verwijst hij naar zichzelf als 'de tolk'. Als de tolk moeilijkheden ervaart tijdens het tolkproces moet hij dat eveneens aangeven: hij kan bijvoorbeeld niet instaan voor een betrouwbare vertolking, hij hoort of begrijpt de spreker niet, de te tolken boodschap duurt te lang, de spreker praat te snel, of de tolk is vermoeid en heeft nood aan een pauze. Wanneer de tolk iets niet begrepen heeft of een detail vergeten is, moet hij dat altijd duidelijk melden. Een juridisch tolk is eveneens gebonden aan het beroepsgeheim, hij mag niets openbaar maken. Een derde element van de deontologische code is de onpartijdigheid van de tolk (Mikkelson, 2000: 48-51). Een tolk wordt in elke context geacht neutraal te zijn, en mag in geen geval partij kiezen of eigen meningen laten doorschijnen zoals ook in Artikel 4 van de *Code of Conduct for Interpreters* van de *International Federation of Translation (FIT)* staat:

The court interpreter shall at all times be neutral and impartial and shall not allow his/her personal attitudes or opinions to impinge upon the performance of his/her duties. (Mikkelson, 2000: 51)

Ook in de *Code of Professional Ethics* van EULITA staat onpartijdigheid centraal:

Legal interpreters and legal translators shall remain neutral and also maintain the appearance of impartiality, avoiding any undue contacts with either witnesses, defendants and their families or members of the legal professions. Any potential conflict of interest shall be immediately disclosed to the court. (Code of Professional Ethics adopted by the EULITA General Assembly in London, 6 April 2013)

Tijdens het verhoor kan de tolk verschillende tolkvormen aanwenden: kort consecutief, lang consecutief of simultaan tolken. Bij kort consecutief zijn de te tolken stukken zo kort dat de tolk uitsluitend op zijn geheugen werkt. Het kort consecutief komt meestal in het begin van de ondervraging voor. De informatie die dan gevraagd en gegeven wordt, bestaat meestal maar uit enkele korte zinnestukjes. Het kan ook gebruikt worden tijdens het afsluiten van een gesprek, of tijdens het gesprek wanneer er korte ja-nee-vragen gesteld worden. Tijdens een verhoor wordt er vaak een langere tijd gesproken door één van de partijen. Dan schakelt de tolk over op lang consecutief. Hij kan dan niet meer alles onthouden en maakt dan als hulpmiddel aantekeningen die hij daarna gebruikt als geheugensteun tijdens het tolken. Een derde vorm van tolken is het simultaan tolken waar er bijna gelijktijdig wordt getolkt. Bij simultaan tolken moet de tolk niet wachten tot iemand klaar is met praten, dus er is een enorme tijds winst. Toch wordt die vorm van tolken bijna uitsluitend gebruikt in internationale context omdat er speciale apparatuur (zoals een tolkencabine en hoofdtelefoons) nodig is. Die apparatuur is niet beschikbaar in verhoorruimtes. Toch kan er een vorm

van simultaan tolken gebruikt worden tijdens ondervragingen: *chuchotage* of fluistertolken. De tolk fluistert dan wat gezegd wordt in het oor van de anderstalige. Een laatste vorm van tolken die tijdens een verhoor kan worden toegepast is de vertaling van het blad. De tolk vertrekt vanuit een schriftelijke bron, bijvoorbeeld een proces-verbaal, die hij mondeling moet omzetten naar de andere taal (Salaets, Balogh & Rombouts, 2014: 47-54).

2.1.4.4.3. Vertrouwenspersoon

In het Belgisch recht (Art. 91bis Sv.) is vastgelegd dat een minderjarige getuige of een minderjarig slachtoffer het recht heeft om bijgestaan te worden door een meerderjarige vertrouwenspersoon tijdens een verhoor wanneer het om zeer ernstige misdrijven gaat (gijzeling, aanranding van de eerbaarheid en verkrachting, prostitutie en openbare zedenschennis en mensensmokkel). Die vertrouwenspersoon kan bijvoorbeeld één van de ouders of een sociaal medewerker zijn. Wanneer de minderjarige slachtoffer werd of getuige was van een ander misdrijf, heeft hij volgens de wet geen recht op de bijstand van een vertrouwenspersoon maar kan hem toch die gunst verleend worden. Het is de taak van de vertrouwenspersoon om de minderjarige gerust te stellen en hem aan te moedigen aan het verhoor mee te werken, maar hij moet zich niettemin tijdens het verhoor afzijdig houden. Hij mag geen vragen stellen of verklaringen aanvullen en houdt zich letterlijk op de achtergrond, buiten het gezichtsveld van de minderjarige, maar in het gezichtsveld van de camera. De procureur des Konings of de onderzoeksrechter kan zich evenwel verzetten tegen een bepaalde vertrouwenspersoon als hij vindt dat de persoon in kwestie afbreuk doet aan het belang van het onderzoek of het belang van de minderjarige. Dat verzet moet hij in een gemotiveerde beslissing betekenen (Herbots, 2014).

2.1.4.4.4. Psycholoog of psychiater

Er kan ook een psycholoog-deskundige of psychiater-deskundige aangesteld worden door de procureur des Konings of de onderzoeksrechter om het verhoor met de minderjarige bij te wonen of vanuit de regiekamer te volgen. Het is dan niet de taak van de deskundige in kwestie om de minderjarige psychologische bijstand te verlenen. Wanneer de psycholoog-deskundige of psychiater-deskundige aanwezig is in de verhoorkamer, kan hij via de regiekamer vragen suggereren aan de politieagent die het verhoor uitvoert, maar hij mag nooit zelf vragen stellen. Zijn houding tijdens het verhoor is volstrekt neutraal (Van Daele & Van Welzenis, 2004: 131-132).

2.1.4.4.5. Advocaat

Sinds 1 januari 2012 kan een verdachte voor het eerste verhoor en tijdens het verhoor een beroep doen op rechtsbijstand dankzij de Salduz-wetgeving. Ook een minderjarige verdachte kan bijgestaan worden door een advocaat. Het recht op bijstand van een advocaat hangt af van de ernst van de

feiten en van het feit of de verdachte minderjarige al dan niet is aangehouden. De advocaat heeft geen actieve rol tijdens het verhoor, hij gaat alleen na of alles volgens de regels verloopt. Zo gaat hij na of het recht van de minderjarige om zichzelf niet te beschuldigen, gerespecteerd wordt. De advocaat kijkt er ook op toe dat er wordt meegedeeld dat de minderjarige de vrijheid heeft om een verklaring af te leggen, op de vragen te antwoorden of te zwijgen. De advocaat kijkt er eveneens op toe dat er geen druk of dwang wordt uitgeoefend. Hij gaat evenwel na of de minderjarige voldoende begrijpt welke rechten hij heeft en hij kijkt er op toe dat het verhoor volgens de correcte procedure verloopt. Als de advocaat toch merkt dat er regels overtreden worden, kan hij dat laten optekenen in het proces-verbaal van het verhoor (Balcaen, 2014).

2.1.4.4.6. Politieagent

Het verhoor van kinderen is een gespecialiseerde onderzoeksdaad en behoort bijgevolg tot het takenpakket van de federale politie. Toch kan de taak overgelaten worden aan de lokale politie. Er zijn wel bepaalde vereisten: het verhoor moet afgenomen worden door een politieambtenaar die een functionele gerechtelijke opleiding in het verhoor van minderjarigen heeft gevolgd en zich op regelmatige basis bijschoolt (Luypaert, 2005:48). Vanaf 2001 wordt er in België een selectiecommissie georganiseerd om politiemensen te kunnen opleiden voor het verhoren van minderjarigen. Een dergelijke opleiding duurt ongeveer één maand en bestaat uit een aantal modules: wettelijke aspecten, stappenplan, psychologisch profiel en seksualiteit van de minderjarige en daders van seksueel misbruik, basiscommunicatie, taalleergedrag en taalontwikkeling, geloofwaardigheidsanalyse en rollenspelen. Momenteel zijn er in België zeshonderd opgeleide en getrainde politiemensen en zestig TAM-docenten (De Wiest, Commissaris Federale Politie, 2016: 1-2). Het is de taak van de politieagent om tijdens het verhoor zoveel mogelijk bewijs te verzamelen. Het behoort evenwel tot de verantwoordelijkheid van de politieagent om zijn taalgebruik af te stemmen op de minderjarige (Matthias & Zaal, 2002: 356-357).

2.1.5 Conclusie

Zoals er ut supra al aangegeven werd is het tolken tijdens kinderverhoren een interdisciplinair en complex proces. Alle actoren aanwezig tijdens het verhoor moeten zich op elkaar kunnen afstemmen en moeten kunnen samenwerken. Dat blijkt nog al te vaak een probleem te zijn. Het blijkt eveneens uit de literatuur dat de (rol van de) tolk vaak een problematische factor vormt. De opvattingen over tolken zijn niet homogeen. Het hele tolkproces is zowel op psycholinguïstisch als op communicatief vlak moeilijk. Tolken zetten niet gewoon een boodschap om van de ene taal naar de andere. Ze moeten zich bewust zijn van de grammaticale, discursieve en talige systemen. Die opvattingen worden maar weinig gedeeld door de andere actoren aanwezig tijdens getolkte verhoren.

2.2 Italië

Ut supra werd al een overzicht gegeven van wat het CO-Minor-IN/QUEST-project precies inhoudt en wat de uitdagingen voor tolken zijn tijdens een kinderverhoor. In de volgende paragrafen wordt er dieper ingegaan op de situatie in Italië, het wettelijk kader en op de problematiek rond juridisch tolken. De focus wordt in dit onderdeel op Italië gelegd omdat precies de antwoorden van de Italiaanse tolken voorwerp uitmaken van het onderzoek.

2.2.1. Wetgeving in verband met tolken

Italië erkent op het wettelijke vlak het recht op een tolk in gerechtelijke procedures voor mensen die geen Italiaans spreken of begrijpen. Het recht op een tolk in gerechtelijke procedures wordt in Italië erkend sinds de Rocco Code uit 1930 (art. 326-331). Er was tot dan echter geen specifieke wet die vastlegde wat er precies verstaan werd onder tolken in gerechtelijke procedures. Pas in de jaren 80 met de immigratiegolf en het veranderen van het gerechtelijke systeem in Italië, werden er nieuwe wetten in verband met gerechttolken geïntroduceerd. Het Italiaanse *Codice di procedura penale* (Wetboek van de strafrechtelijke procedure), dat in 1989 van kracht werd, bevat vijf artikelen die verwijzen naar de tolk in gerechtelijke procedures (art.143-147). Wanneer de beschuldigde de Italiaanse taal niet machtig is, mag hij gratis een beroep doen op een tolk zodat hij de beschuldiging tegen hem, de zittingen maar ook de gesprekken met zijn advocaat kan begrijpen (art. 143,1). Om na te gaan of de beschuldigde Italiaans begrijpt en spreekt, wordt hij aan een test van de gerechtelijke autoriteiten onderworpen. Een Italiaans staatsburger wordt verondersteld het Italiaans te kennen tot het tegendeel bewezen is (art. 143, 4). In artikel 143,4 wordt 'het Italiaans kennen' niet gedefinieerd. De tolk wordt eveneens aangesteld ook al beheerst de rechter, het Openbaar Ministerie, of de politieofficier de taal of het dialect dat getolkt moet worden (art. 143, 5). In artikel 144 wordt er omschreven wie geen tolk kan zijn: kinderen, personen met een mentale beperking, personen met een strafblad of personen die betrokken zijn in een gerechtelijke procedure. In artikel 145 gaat het over de redenen waardoor een tolk van een zaak gehaald kan worden. In artikel 146 en 147 worden de plichten van de tolk opgesomd (Garwood, 2012: 174-175). Als er een slachtoffer of getuige die de Italiaanse taal niet machtig is, wordt verhoord zonder tolk kunnen de verklaringen nietig verklaard worden (ImPLI Final Report, 2014: 7). In Italië heeft de gedagvaarde bovendien het recht om een kopie van het opgenomen verhoor te ontvangen. Hij kan dan een eigen tolk inschakelen om na te gaan of er adequaat getolkt is. Hij heeft zelfs het recht om een nieuwe tolk aan te vragen die het gesprek vertaalt (ImPLI Final Report, 2014: 39).

2.2.1.1. Tolk

Zoals ut supra al werd aangegeven zijn juridisch tolken verbindingstolken. In elk land wordt de rol, het doel en de professionele status van tolken op een verschillende manier gedefinieerd. In Italië lijkt

de situatie nog complexer te zijn omdat er vele leenvertalingen uit het Engels zijn en omdat er vele termen verwijzen naar het ‘bemiddelen’. Zo wordt er vaak gebruik gemaakt van het begrip *mediatore linguistico-culturale*, verwijzend naar een taalkundig en cultureel bemiddelaar. Zowel *interprete* (tolk) als *mediatore* (bemiddelaar) worden in Italië vaak door elkaar gebruikt – zeker in de medische context – omdat er geen duidelijke definitie bestaat over wat het bemiddelen en het tolken precies inhouden (Pittarello, 2009).

Zowel het raakvlak tussen taalkundige en culturele bemiddeling en vertalen en tolken als de slecht gedefinieerde taakomschrijving van een bemiddelaar, leiden tot heel wat verwarring op terminologisch vlak. Toch bestaat er wel degelijk een verschil tussen tolken en bemiddelen op cultureel en/of taalkundig vlak. Een eerste verschil vertoont zich op het vlak van opleiding. Een cultureel bemiddelaar kan cursussen volgen, aan universiteiten worden opleidingen gegeven voor taalkundig bemiddelaars en tolken kunnen een opleiding volgen aan academische instellingen. Wanneer er tolken gevorderd worden, wordt er nog al te vaak een beroep gedaan op ad hoc-tolken zowel op het vlak van medisch, sociaal en juridisch tolken. Een **cultureel bemiddelaar** (*mediatore culturale*) wordt getraind om een actieve deelnemer in het gesprek te zijn die conflicten en misvattingen moet proberen te vermijden en zo nodig moet oplossen. Er zijn evenwel geen nationale standaarden, curricula of doelen opgesteld. Opleidingen worden vaak op regionaal vlak of door ngo’s aangeboden. Het doel van een cultureel bemiddelaar is om de toegang van immigranten tot de gemeenschap en instellingen te vergemakkelijken. Cultureel bemiddelen wordt in Italië wel vaak gezien als een overkoepelende term voor tolken en vertalen (Rudvin & Spinzi, 2014).

Een **tolk** (*interprete*) daarentegen dient onpartijdig, neutraal en betrouwbaar te zijn. De opvattingen omtrent tolken in Italië lijken in te gaan tegen wat er in andere Westerse landen gangbaar is, waar er een meer ‘mechanische’ visie van tolken geldt. Het neutrale en mechanische aspect van tolken wordt in Italië vooral toegepast op conferentietolken. Opleide tolken werken ook vaker in internationale settings en minder vaak in juridische, medische of andere sociale settings. De meer neutrale opvatting wordt ook toegepast wanneer er voor kwetsbare en getraumatiseerde mensen getolkt moet worden. Dan verdwijnt de opvatting van ‘bemiddelaar’ op de achtergrond en wordt er een meer neutrale houding aangenomen (Rudvin & Spinzi, 2014).

In Italië verscheen de term ‘taalkundig bemiddelen’ voor het eerst in 1999 toen er een postgraduaat aan de Italiaanse universiteiten werd aangeboden. De term dekte eveneens de vakgebieden van tolken en vertalen. Tijdens de opleiding leren studenten hoe de communicatie in stand te houden tussen sprekers van verschillende talen en culturen. Er wordt evenwel niet gefocust op het gemeenschapstolken. Een **taalkundig bemiddelaar** (*mediatore linguistico*) is iemand die de inhoud en betekenis van een boodschap van de ene taal naar de andere omzet en daarbij rekening houdt

met culturele aspecten. Een taalkundig bemiddelaar wordt ook grotendeels gesitueerd binnen de immigratiecontext en heeft nog altijd een actieve, bemiddelende rol tijdens een gesprek (Rudvin & Spinzi, 2014).

In Italië zijn er eveneens verschillende termen gangbaar om een tolk die in juridische context werkt, aan te duiden. Alles hangt af van de persoon die hem aangesteld heeft om te tolken en de fase van het proces waarin hij moet tolken. Wanneer de tolk door de gerechtelijke politie wordt aangesteld, gaat het om een *ausiliario* of 'helper', wat aangeeft dat de tolk als gerechtelijk ambtenaar optreedt. Wanneer de tolk door de openbaar aanklager opgeroepen wordt, is er sprake van een *consulente tecnico d'ufficio*, een 'technisch adviseur'. Een laatste benaming is die van *perito* of 'expert' wanneer de tolk door het hof wordt aangesteld. Tolken die optreden tijdens politieverhoren zijn *funzionari linguistici* of 'taalkundige experts' die ofwel als free-lance tolk werken ofwel in vast dienstverband voor het ministerie van Binnenlandse Zaken. In Italië bestaat de heersende opvatting – het is geen bindende regel – dat een tolk die voor de gerechtelijke politie of de openbaar aanklager werkt, niet zal tolken voor de verweerder of zijn advocaat omdat de tolk anders voor partijen met tegengestelde belangen zou werken (ImPLI Final Report, 2014: 92).

2.2.1.2. Problematiek

In de Italiaanse wetgeving wordt het recht op een tolk in gerechtelijke procedures erkend, maar er wordt niets in opgetekend over de kwaliteit van de tolken of selectiecriteria. Het enige criterium dat gehanteerd wordt is dat de tolk die opgeroepen wordt, geen strafblad mag hebben. Tolken die in vast dienstverband werken, zijn niet gebonden aan formele richtlijnen of professionele standaarden en free-lance tolken maken vaak geen deel uit van een beroepsgroep. Er bestaat zelfs geen nationaal register van beëdigd tolken. Vele tolken zijn bovendien niet opgeleid, zij "leren" het tolken al doende. Het is dan vaak ook moeilijk om geschikte tolken te vinden, zeker voor minderheidstalen of dialecten. Daarom treden soms cultureel bemiddelaars of tweetalige mensen zonder enige opleiding of ervaring op als tolk. Zowel de tolken als de ad hoc-tolken hebben vaak onvoldoende kennis op het vlak van tolktechnieken, gerechtelijke procedures, gerechtelijk taalgebruik, deontologie en interculturele communicatie (ImPLI Final Report, 2014: 93). Garwood (2012) spreekt zelfs van een schending van mensenrechten doordat er geen kwaliteitsvolle vertolking kan gegarandeerd worden door een gebrek aan opleiding en gedragscode (Amato & Mack, 2015: 51). Er worden alleen af en toe opfriscursussen in verband met algemene onderwerpen of terminologie aangeboden. Er bestaan geen opleidingen of cursussen voor tolken die in juridische context werken. Bovendien wordt in Italië de rol van de tolk vaak nog niet erkend door een gebrek aan kennis van politie en gerechtelijk personeel. Geregeld worden tolken gevraagd om administratieve taken uit te voeren (ImPLI Final Report, 2014: 93-94).

De oorzaken die aan de basis liggen van het gebrek aan kwaliteitsvolle tolken zijn uiteenlopend. Een eerste grote oorzaak is het gebrek aan financiële middelen om selectieprocedures te houden. Zowel op institutioneel als organisatorisch vlak is er geen controle van het tolkproces, taal-, communicatie- en tolkvaardigheden van tolken. Het feit dat de tolken die wel opgeleid zijn, kiezen om als conferentietolk aan de slag te gaan, speelt ook een rol. Conferentietolken is prestigieuzer en wordt beter betaald (Garwood, Rudvin, Tomassini & Alimenti, 2013: 6-11).

Er zijn wel twee beroepsverenigingen voor juridisch vertalers en tolken in Italië: ANTIMI en assITIG, beiden lid van EULITA. ANTIMI, *Associazione Nazionale dei Traduttori e delgi Interpreti del Ministero dell'Interno*⁹ is een organisatie die in 2002 werd opgericht. Het doel van de organisatie is om bij te dragen aan de erkenning en aanvaarding van linguïstisch experts. Ze wil ook het beroep van linguïstisch expert promoten en beschermen, uitwisseling van ervaring en kennis met andere professionele organisaties stimuleren en relaties opbouwen met academische- en onderzoeksinstituten om theorie en praktijk met elkaar te verbinden.

AssITIG, *Associazione Italiana Traduttori e Interpreti Giudiziari*¹⁰, is een organisatie voor gerechtsvertalers, gerechtstolken, vertalers en transcribeerders van audio- of video-opnames in gerechtelijke context, die in 2010 werd opgericht. Voortdurende opleiding en training zijn centrale waarden van AssITIG. Andere doelen die de organisatie nastreeft zijn: de kwaliteit van vertalingen en vertolkingen in gerechtelijke procedures verbeteren, wettelijke erkenning van de professionele status van juridisch vertalers en –tolken, aangepaste werkomstandigheden en een werkvergoeding verwerven (ImPLI Final Report, 2014: 95).

2.2.2. Conclusie

In Italië heerst eerst en vooral al een grote onduidelijkheid in verband met tolken. Niet alleen op het professionele vlak maar ook op het vlak van terminologie. Het wettelijk en professioneel kader voor juridisch tolken in Italië is quasi onbestaande. Het opstellen van een nationaal register is een noodzaak, niet alleen in Italië maar in alle deelstaten van de Europese Unie. Alleen zo kunnen er gelijke kwaliteitsnormen opgelegd worden. Nationale registers zouden het ook makkelijker maken om voor minderheidstalen gekwalificeerde tolken te vinden. Het zou ook de mogelijkheid bieden om op Europees vlak een database aan te leggen. De opleiding en diplomering van tolken is eveneens noodzakelijk in Italië (Amato & Mack, 2015: 53).

⁹ Nationale Vereniging voor Vertalers en Tolken van het Ministerie van Binnenlandse Zaken (onze vertaling)

¹⁰ Italiaanse Vereniging voor Gerechtsvertalers en -tolken (onze vertaling)

3. Methodologie

In volgende paragrafen zal de methodologie van deze paper besproken worden. Eerst zal er dieper worden ingegaan op de problemen die in de literatuurstudie aangehaald werden. Vervolgens zal de onderzoeksvraag geduid worden en wordt er dieper ingegaan op de data. Ten slotte wordt er beschreven hoe de data geanalyseerd zullen worden.

3.1. Literatuurstudie

Een literatuurstudie heeft als doel de al verschenen literatuur en experimenten te bespreken die gelinkt kunnen worden aan het eigen onderzoek. Op die manier kan het onderzoek verder bouwen op voorafgaand onderzoek en krijgt het ook een plaats in de context. Uit de literatuurstudie blijkt dat er heel wat problemen rijzen wanneer tolken in juridische context werken. Zo bestaat er nog al te vaak een groot vraagteken omtrent de rol van de tolk en wordt er door gerechtelijke actoren nauwelijks aandacht besteed aan de complexiteit van het tolkproces zelf. De literatuurstudie toont eveneens aan dat er nog maar weinig onderzoek bestaat rond getolkte kinderverhoren. Er werden wel al enkele experimenten uitgevoerd die onderzochten hoe kinderen reageren wanneer ze via een tolk moeten communiceren. De experimenten lieten de psychologische impact – die net uiterst belangrijk is tijdens politieverhoren – buiten beschouwing. De survey van het CO-Minor-IN/QUEST-project wil nagaan wat voor de verschillende betrokken professionals de problemen, noden, uitdagingen, wensen en aanbevelingen zijn tijdens getolkte kinderverhoren. De survey werd verspreid onder de verschillende beroepsgroepen die betrokken zijn bij het kinderverhoor, om zo na te gaan hoe een getolkt kinderverhoor verbeterd kan worden.

3.2. Onderzoeksvraag

In deze masterproef wordt er nagegaan wat de problemen zijn die tolken ondervinden tijdens getolkte kinderverhoren en wat de aanbevelingen van de tolken zijn om het tolkproces te kunnen verbeteren. Het doel van dit onderzoek is niet alleen om die problemen en noden in kaart te brengen maar ook om na te gaan in welke mate die overeenstemmen met de verschenen literatuur. Dat zal aan de hand van een survey gebeuren die in 2013 verspreid werd in het kader van het CO-Minor-IN/QUEST-project. De online survey werd in verschillende Europese landen verspreid om zo verschillende beroepsgroepen te bereiken en de verschillende deelaspecten van getolkte kinderverhoren grondig in kaart te kunnen brengen. In deze paper wordt er specifiek één groep respondenten uitgelicht: tolken uit Italië. De onderzoeksvraag die in deze paper centraal staat is tweeledig en luidt:

-Wat zijn de belangrijkste uitdagingen voor tolken in getolkte gesprekken met minderjarigen in strafrechtelijke context in Italië?

-Worden de geformuleerde uitdagingen ook omgezet in aanbevelingen en wensen voor de toekomst om de kwaliteit van deze gesprekken te verbeteren?

Er wordt een vergelijkende studie uitgevoerd tussen de uitdagingen en problemen van tolken en hun aanbevelingen en wensen voor de toekomst. Die vergelijkende studie wordt uitgevoerd aan de hand van twee specifieke vragen uit de survey die met elkaar vergeleken worden en die in de volgende paragraaf besproken zullen worden. De twee vragen die met elkaar vergeleken worden zijn de meeteenheid van dit onderzoek. Het eerste deel van de onderzoeksvraag heeft betrekking op de eerste vraag die geanalyseerd zal worden en het tweede deel heeft betrekking op de tweede vraag die geanalyseerd wordt.

3.3. Data

De survey werd online verspreid en werd door middel van het *Qualtrics Online Survey* programma opgesteld met het hele CO-Minor-IN/QUEST consortium onder leiding van prof. dr. Balogh en prof. dr. Salaets, beiden verbonden aan de onderzoeksgroep Tolkwetenschap van de KU Leuven, Campus Antwerpen. De enquêtes werden in zes verschillende talen verspreid. In deze paper zal alleen de Nederlandstalige versie gebruikt worden.

In het eerste deel van de survey moesten de tolken aangeven wat hun ervaring was met getolkte kinderverhoren, in welke soort zaken en voor welke leeftijdscategorie ze al getolkt hadden en of ze een specifieke opleiding genoten hadden om te werken met kinderen. Er werd ook een onderscheid gemaakt tussen gesproken-taaltolken of gebarentaaltolken die beiden een iets andere survey voorgelegd kregen. Tolken die zowel als gesproken-taaltolk als gebarentaaltolk werken, werd gevraagd de survey tweemaal in te vullen.

In het tweede deel van de survey werd er dieper ingegaan op het tolken zelf tijdens kinderverhoren. Het zijn ook de eerste en laatste vraag van dat tweede deel die in deze paper vergeleken zullen worden. De eerste vraag van het tweede deel ofwel vraag 31 van de survey heeft betrekking op de uitdagingen voor tolken tijdens kinderverhoren. Het is een halfopen vraag waarbij er vier keuzemogelijkheden worden gegeven. De respondenten hebben ook de mogelijkheid om extra informatie toe te voegen aan de keuzemogelijkheden.

Vraag 31:

UITDAGINGEN

Wat vindt u de belangrijkste uitdaging(en) wanneer u in een juridische setting tolkt tijdens een gesprek met een minderjarige? Selecteer alles wat van toepassing is.

Leg uit.

- Het werken met de minderjarige
- Het werken met de andere gesprekspartners

- Het tolkwerk zelf
- Andere

De laatste vraag van het tweede deel ofwel vraag 75 is een open vraag. De respondenten krijgen dus geen antwoorden aangeboden maar kunnen zelf een antwoord formuleren. Die vraag peilt naar eventuele aanbevelingen van de tolken.

Vraag 75:
Wat is er volgens u nodig om de kwaliteit van getolkte gesprekken met minderjarigen te verbeteren?

In totaal werden er 610 enquêtes volledig ingevuld. In Italië werd de enquête door 41 tolken ingevuld. In deze paper worden de antwoorden van 39 tolken in Italië geanalyseerd, van wie drie gebarentaaltolk zijn. Tijdens het *clearing-process*, een stap in empirisch onderzoek waarbij incorrecte antwoorden opgespoord en uitgesloten worden, werd er vastgesteld door de Hongaarse kinderrechtenexperte Szilvia Gyurkó die het *clearing-process* uitvoerde, dat de antwoorden van 30 surveys incoherent waren. Van die 30 incoherente surveys waren er twee die tot de groep tolken uit Italië behoren. Beide tolken vulden na vraag 5 geen enkele vraag meer in en besteedden respectievelijk 3 seconden en 1 seconde aan het invullen de survey. De twee tolken zullen bijgevolg niet meegerekend worden in de analyse. Het corpus van dit onderzoek bestaat uit de antwoorden op vraag 31 en 75 van de enquêtes ingevuld door 39 tolken uit Italië.

3.4. Methode

De data zullen geanalyseerd worden aan de hand van *mixed methods*, er zullen met andere woorden verschillende methodologieën gebruikt worden om dezelfde fenomenen vanuit een ander perspectief te ontdekken. Zo zal er gebruik gemaakt worden van zowel een kwantitatieve als een kwalitatieve methode. Wanneer de antwoorden op beide vragen geanalyseerd zijn, zal er een vergelijking gemaakt worden. Daardoor wordt het mogelijk om na te gaan in hoeverre de uitdagingen van de tolken omgezet worden in aanbevelingen en wensen ter verbetering van de kwaliteit van getolkte gesprekken met minderjarigen.

De antwoorden van de halfopen vraag worden kwantitatief verwerkt. De vier antwoordcategorieën zijn in Excel gecodeerd, waardoor het mogelijk wordt om de data aan de hand van cijfergegevens te presenteren en in een histogram te gieten. Bij elk van de vier categorieën konden de respondenten nog een verklaring geven. Die commentaren zullen verwerkt worden aan de hand een thematische inhoudsanalyse. Diezelfde thematische inhoudsanalyse zal ook gebruikt worden om vraag 75 te analyseren en is gebaseerd op Ritchie & Spencer (1994). Tijdens een gastcollege van

Onderzoeksmethodologie stelde gastdocent prof. dr. Mast de thematische inhoudsanalyse voor als een geschikte analysemethode voor interviews of andere onderzoeksstrategieën waarbij tekstgehele geanalyseerd worden. Er werd dieper ingegaan op het analysemodel van Ritchie & Spencer (1994) waarin stapsgewijs omschreven wordt hoe data geanalyseerd kunnen worden aan de hand van een inhoudsanalyse. Aangezien in dit onderzoek ook tekstdelen geanalyseerd worden, werd er gekozen voor een thematische inhoudsanalyse. Prof. dr. Pöchhacker haalde tijdens een gastcollege van Tolkwetenschap en deontologie ook het model van Mayring (2000), *Qualitative Content Analysis*, aan als mogelijk analysemodel. Andere recentere en mogelijke analysemodellen zouden *Analyseren in kwalitatief onderzoek* van Boeije (2005) of *The practice of qualitative research* van Nagy-Hesse Biber & Leavy (2011) zijn. Er werd evenwel door de drie studenten beslist om het model van Ritchie & Spencer (1994) toe te passen wegens de duidelijkheid en repliceerbaarheid van het model dat de analyse in vijf stappen vastlegt.

De thematische inhoudsanalyse is een onderzoeksmethodologie die categorisatieregels hanteert om een valide en repliceerbare gevolgtrekking uit het verzamelde tekstmateriaal af te leiden. Het abstraheren van thema's, categorieën, subcategorieën en het coderen van teksteenheden staan daarbij centraal. Daarna kunnen de resultaten statistisch verwerkt worden aan de hand van histogrammen (Bauer, 2000). Omdat de kwalitatieve inhoudsanalyse ook een kwantitatieve voorstelling van de resultaten mogelijk maakt, werd er voor die methode gekozen.

De thematische inhoudsanalyse bestaat uit vijf stappen. Een **eerste stap** is een pre-analyse of volgens Ritchie & Spencer *Familiarization*. Voor de data in categorieën verdeeld worden, moet de onderzoeker zich vertrouwd maken met de data. Hij moet zich als het ware onderdompelen in de antwoorden van de respondenten. Daardoor is het mogelijk een overzicht te krijgen van de verzamelde data. Dat is zeker belangrijk in dit onderzoek aangezien de data al verzameld waren. Het feit dat de commentaren ook vertaald moeten worden uit het Italiaans in het Nederlands, draagt ook bij tot het vertrouwd raken met de data (Ritchie & Spencer, 1994: 312-313).

De **tweede stap** is *Identifying a thematic framework* of anders gezegd het opstellen van een thematisch kader, codeschema of index. Tijdens het bestuderen van de data worden er kernthema's en concepten geabstraheerd waardoor een thematisch kader ontstaat. De eerste versie van een index is meestal beschrijvend. Het verfijnen van de index is geen mechanisch proces. Er moet rekening gehouden worden met de betekenis, relevantie en het belang van de onderwerpen en met de impliciete verbanden tussen de ideeën, met het oog op de onderzoeksvraag. De index die opgesteld wordt moet een mechanisme zijn om uiteindelijk de data te kunnen labelen. Daarom is het belangrijk dat er een overzicht kan worden behouden. De categorieën moeten nog niet in detail

uitgewerkt worden. Bovendien gaat het maar om één groep respondenten, tolken uit Italië, dus is er maar één index nodig (Ritchie & Spencer, 1994: 313-314). Blumer (1969) omschrijft die richtinggevende concepten als volgt:

'[A sensitizing concept] gives the user a general sense of reference and guidance in approaching empirical instances. Whereas definitive concepts provide prescriptions of what to see, sensitizing concepts merely suggest directions along which to look. The hundreds of our concepts - like culture, institutions, social structure, mores, and personality are not definitive concepts but are sensitizing in nature.' (Blumer, 1969: 148)

De **derde stap** is de codering of indexering wat verwijst naar het proces waarin de index systematisch wordt toegepast op de data. De data worden in segmenten opgedeeld en er worden codes toegekend aan die segmenten. Het doel is om de data te ordenen en niet om ze te kwantificeren. Codes kunnen bij antwoorden van verschillende respondenten terugkomen en het is ook mogelijk dat commentaren meerdere codes toegekend krijgen. Het coderen is opnieuw geen mechanisch proces. Het is de onderzoeker zelf die de verbanden legt en codes toekent aan de data. Dat kan op twee manieren: handmatig en via software (Ritchie & Spencer, 1994: 316). Hoewel er aan het gebruik van software een aantal voordelen verbonden zijn, werd er besloten om de data handmatig te coderen. De codeur zet bij een handmatige inhoudsanalyse de tekstdelen om naar meetwaarden. De codeur wordt met andere woorden als meetinstrument gebruikt. Het voordeel van handmatig analyseren is dat de codeur de teksten kan lezen, begrijpen en concepten kan herkennen (van Atteveldt, Ruigrok, Takens & Jacobi, 2014: 41). De onderzoeker loopt zo eveneens niet het gevaar om van zijn gegevens te vervreemden en vermijdt dat het softwareprogramma een specifieke methodologie oplegt aan de gebruiker (Plancke, 2002). Een handmatige inhoudsanalyse leidt doorgaans tot uitkomsten met een hoge validiteit omdat men in tegenstelling tot een computer, in staat is om concepten te herkennen. Een handmatige analyse zal in vergelijking met een computergestuurde analyse doorgaans tot resultaten met een lagere betrouwbaarheid leiden. Menselijke codeurs zullen niet altijd tot dezelfde conclusies komen omdat ze tijdens het codeerproces door allerlei factoren beïnvloed worden zoals de tijdsgeest waarin het onderzoek plaatsvindt, culturele bagage, persoonlijke opvattingen en denkbelden van de onderzoeker. Door een goede codeerinstructie op te stellen kan het risico op onbetrouwbaarheid vermeden worden (van Atteveldt, Ruigrok, Takens & Jacobi, 2014: 41).

Stap vier is *Charting* of de data in een tabel of matrix gieten. In deze stap worden de data gedecontextualiseerd en kunnen de categorieën nog eens onderverdeeld worden in sub-subcategorieën. Via een code die aan een thema toegekend werd, kunnen er quotes opgevraagd worden. Tabellen kunnen thematisch of per case geordend worden. In dit onderzoek worden de

tabellen thematisch geordend, er wordt dus niet gekeken naar 'individuele' antwoorden per respondent maar naar overkoepelende thema's. Er wordt van de themacodes (wat?) overgegaan naar variatiecodes (hoe?). In de antwoorden worden dus bepaalde aspecten, indicatoren, eigenschappen of categorieën gezocht (Ritchie & Spencer, 1994: 317-319).

Een **vijfde** en laatste **stap** is *Mapping and Interpretation*. Daarbij worden de kenmerken van de data verenigd en worden de data als een geheel bekeken. De aard en dimensies van de fenomenen worden als het ware blootgelegd tijdens de laatste stap. Er wordt nagegaan of er patronen zijn over de data en respondenten heen, en waar er zich eventueel een scheidingslijn aftekent. Er wordt gezocht naar sleutelthema's of -aspecten. Het is evenwel mogelijk dat er typologieën gecreëerd worden. Daarbij gaat het om een multidimensionele analyse, waar twee of meerdere aspecten met elkaar in verband staan en zo een bepaalde typologie vormen. De bevindingen moeten ook geïnterpreteerd worden en er moet een aansluiting gezocht worden met de literatuur en bestaand onderzoek (Ritchie & Spencer, 1994: 320-327).

4. Data-analyse

De **eerste stap** is zoals ut supra vermeld een pre-analyse of *Familiarization*. Voordat de data vertaald konden worden, moest de steekproef uit de survey gefilterd worden. Alle coherente surveys waren in een Excel-document samengebracht. Aan elke vraag en elke keuzecategorie was een code toegekend. Zo konden de antwoorden op vraag 31 en 75 van de tolken uit Italië uit het document gefilterd worden. Het was mogelijk om op land, beroep en vraag te filteren. Vraag 31 is een halfopen vraag waarbij vier keuzemogelijkheden worden gegeven. De keuzemogelijkheden worden in het Excel-document door waarden aangeduid. Bij elke waarde was het evenwel mogelijk om nog extra informatie toe te voegen. Nadat de data geselecteerd waren, konden ze vertaald worden. Doordat de data vertaald moeten worden uit het Italiaans in het Nederlands, krijgt de onderzoeker al een beeld van de verzamelde data. Wanneer de data vertaald waren, werd de vertaling nagekeken door prof. dr. Salaets en werden er enkele suggesties gegeven. Nadien werden de vertalingen aangepast aan de opmerkingen van prof. dr. Salaets. Zowel de originele antwoorden als de vertalingen werden in de tabel ut infra opgenomen, gerangschikt zoals in het Excel-bestand volgens respondentnummer. De vertalingen werden in het cursief toegevoegd. Om een overzicht te bewaren worden de antwoorden met de bijbehorende codes die in Excel werden toegekend, overgenomen. In de tabel wordt 'Q' gebruikt als afkorting voor *question* en de waarden worden aangeduid door een liggend streepje gevolgd door de waarde van de categorie (waarde 1: het werken met de minderjarige, waarde 2: het werken met de andere gesprekspartners, waarde 3: het tolkwerk zelf, waarde 4: andere).

Tabel 2: Antwoorden en vertalingen van antwoorden op vraag 31 en 75

<p>Question 31</p> <p>UITDAGINGEN</p> <p>Wat vindt u de belangrijkste uitdaging(en) wanneer u in een juridische setting tolkt tijdens een gesprek met een minderjarige? Selecteer alles wat van toepassing is.</p> <p>Leg uit.</p> <ul style="list-style-type: none">☐ Het werken met de minderjarige☐ Het werken met de andere gesprekspartners☐ Het tolkwerk zelf☐ Andere
<p>Q31_1 : Het werken met de minderjarige</p> <p>196. La delicatezza dell'argomento trattato implica la creazione di un rapporto di fiducia [sic] col minore che non è facile riuscire a creare nel breve lasso di tempo che intercorre dal momento in cui ci si conosce a quanto si cominciano a porre domande che riguardano la sfera personale ed intima.</p>

<i>De gevoeligheid van het onderwerp impliceert dat het scheppen van een vertrouwensband met de minderjarige niet makkelijk is in de korte tijdspanne tussen het moment waarop men kennismaakt met elkaar en het moment waarop men persoonlijke en intieme vragen begint te stellen.</i>
203. Il minore è intimorito e non si fida di nessuno.
<i>De minderjarige is bang en vertrouwt niemand.</i>
290. conquistarsi la sua fiducia
<i>Zijn vertrouwen winnen</i>
Q31_2: Het werken met de andere gesprekspartners
290. a volte è necessario mediare se l'approccio della P.G. non è idoneo
<i>Soms is het nodig om te bemiddelen als de aanpak van de procureur-generaal niet geschikt is</i>
333. la non conoscenza della cultura d'appartenenza del minore
<i>Het niet kennen van de culturele identiteit van de minderjarige</i>
395. gli assistenti sociali tendono a suggerire le risposte
<i>De sociaal assistenten hebben de neiging om de antwoorden voor te zeggen</i>
451. a volte mancano delle informazione [sic] sulla cultura di appartenenza del minore
<i>Soms ontbreekt er informatie over de culturele identiteit van de minderjarige</i>
Q31_3: Het tolkwerk zelf
203. Il personale di Polizia non è sempre capace di collaborare all'attivit [sic] d'interpretazione, tanto l'interprete deve solo tradurre...
<i>Het politiepersoneel is niet altijd bekwaam om met tolkwerk om te gaan, een tolk moet toch alleen maar vertalen...</i>
290. a volte è necessario ricorrere ad una semplificazione dei concetti e del linguaggio
<i>Soms is het nodig om concepten en het taalgebruik te vereenvoudigen</i>
1058. E' sempre molto difficile abbinare la mediazione linguistica con l'opportunità e "delicatezza" psicologica
<i>Het is altijd heel moeilijk om de talige bemiddeling te combineren met de psychologische geschiktheid en "gevoeligheid"</i>
Q31_4: Andere
290. spesso è da gestire anche ilk [sic] rapporto con i genitori,
<i>Vaak moet ook het contact met de ouders gemanaged worden</i>

Question 75

Wat is er volgens u nodig om de kwaliteit van getolkte gesprekken met minderjarigen te verbeteren?

181. dando la possibilità al minore di approcciarsi con l'interprete prima che inizi, in modo da fargli capire che la persona che ha di fronte non sarà né un suo ulteriore accusatore, né tantomeno un suo ulteriore avvocato difensore

De minderjarige de mogelijkheid geven om toenadering te zoeken tot de tolk voordat die begint, om de minderjarige te laten begrijpen dat de persoon voor hem noch een bijkomend aanklager noch een bijkomend advocaat is

183. CON PIU' SENSIBILITA / LA POLIZIA E FORMATA NOI INTERPRETI CIVILI UN PO MENO.

Gevoeliger/ De politie is daarvoor opgeleid wij, overheidstolken iets minder.

196. Fornendo supporto psicologico, anche di gruppo, prima degli incontri a tutti gli operatori presenti.

Psychologische bijstand verlenen, ook in groep, aan alle aanwezige betrokkenen voor de verhoren.

201. Collaborando con psicologi ed assistenti sociali che lavorano con minori.

Samenwerken met psychologen en sociaal assistenten die met minderjarigen werken.

203. Innanzi tutto andrebbe creato uno spazio per dar corso a questi incontri: un ufficio di polizia non è certamente il massimo per riuscire a rilassarsi, rincuorarsi e rasserenarsi. / Poi bisognerebbe formare il personale di polizia, non solo a trattare con il minore, ma anche a confidare nelle capacità dell'interprete e, eventualmente, a cercare un comune approccio al minore al fine di trasmettergli sicurezza. / Conseguentemente, si dovrebbe formare anche l'interprete affinché non trascenda dal proprio compito assumendo un atteggiamento erroneamente materno/paterno che potrebbe risultare controproducente ai fini dell'escussione.

Er zou eerst en vooral een ruimte gecreëerd moeten worden om die ontmoetingen te laten plaatsvinden: een politiekantoor is zeker niet de meest ontspannende, bemoedigende en rustgevendende plaats. / Vervolgens zou het politiepersoneel een opleiding moeten krijgen, niet alleen om met de minderjarige om te gaan, maar ook om vertrouwen te hebben in de competenties van de tolk en, eventueel, om een gemeenschappelijke aanpak te zoeken om de minderjarige op zijn gemak te stellen. / Bijgevolg zou ook de tolk een opleiding moeten krijgen zodat die zijn eigen taak niet overschrijdt door een foute moederlijke/vaderlijke houding aan te nemen wat averechts zou kunnen uitdraaien in het verhoor.

208. Tramite incontri preventivi tra interprete (di lingua dei segni) e minore (sordo) e permettendo all'interprete di informare le altre parti coinvolte sulla cultura e sulle modalità di comunicazione delle persone non udenti. / Altrettanto importante è insegnare agli udenti a comunicare al sordo tramite l'interprete.

Via voorbereidende ontmoetingen tussen de tolk (gebarentaal) en de minderjarige (doof) en de tolk toestaan om de andere betrokken partijen te informeren over de cultuur en de manier van communiceren met niet horende personen. / Anderzijds is het belangrijk om horende personen te leren communiceren met de Dove persoon via de tolk.

<p>221. Prima dell'inizio dell'interpretazione fornire informazioni sul minore e sull'antefatto. Spiegare l'obiettivo dell'intervista ed evidenziare, se noti, argomenti "critici" da evitare.</p> <p><i>Voor het begin van de vertolking informatie meedelen over de minderjarige en de voorgeschiedenis. Het doel van het verhoor uitleggen en de aandacht vestigen op, indien bekend, het vermijden van "gevoelige" onderwerpen.</i></p>
<p>234. permettendo a tutti i partecipanti (soprattutto al minore) di acquisire preliminarmente familiarità con la situazione e con gli altri soggetti coinvolti. così si avrebbe uno standard qualitativo maggiore dal punto di vista professionale ma soprattutto un miglioramento dello stato psicologico, così determinante in caso di minori.</p> <p><i>Ervoor zorgen dat alle deelnemers (vooral de minderjarige) van tevoren vertrouwd raken met de situatie en met de andere betrokkenen. Zo zou er een hogere kwaliteitsstandaard ontstaan op professioneel vlak maar vooral een verbetering op psychologisch vlak, wat heel bepalend is in het geval van minderjarigen.</i></p>
<p>259. Con la preparazione dell'interprete a trattare con il minore</p> <p><i>Het zou helpen als de tolk zou voorbereid worden om met de minderjarige om te gaan</i></p>
<p>290. forse, per i casi più difficili, potrebbe aiutare interprete e intervistatore avere un briefing con uno psicologo, prima dell'intervista</p> <p><i>Misschien zou het, bij de moeilijkste zaken, helpen dat de tolk en ondervrager voor de ondervraging een briefing hebben met een psycholoog</i></p>
<p>395. dando modo all'interprete di poter parlare un po' con il minore in maniera informale prima dell'intervista con figure giuridiche/avvocati</p> <p><i>De tolk de mogelijkheid geven om een informeel gesprek met de minderjarige te voeren voor de aanvang van het eigenlijke verhoor waarbij juristen/advocaten aanwezig zijn.</i></p>
<p>407. Non saprei perchè i casi sono diversi. Sicuramente una maggiore organizzazione da parte delle autorità richiedenti la mediazione linguistica (spesso pur conoscendo data e ora dell'incontro, l'interprete [sic] viene contattato all'ultimo minuto).</p> <p><i>Ik zou niet weten waarom het anders is met minderjarigen. Zeker een betere organisatie wat betreft de autoriteiten die talige bemiddeling vragen (vaak weet de tolk alleen de datum en het uur van de afspraak en wordt hij op het laatste ogenblik gecontacteerd).</i></p>
<p>451. - Informare il minore della presenza dell'interprete, presentandola come una persona che potrebbe aiutarlo nella comunicazione linguistica. / - Fare capire al minore che la figura dell'interprete è esterna e non centra con la giustizia. / - E importante v [sic]</p> <p><i>De minderjarige informeren over de aanwezigheid van de tolk, en de tolk voorstellen als iemand die de communicatie kan verbeteren. / De minderjarige duidelijk maken dat de tolk extern is en niet behoort tot justitie. / Het is belangrijk [sic]</i></p>
<p>470.Lavorando in coppia con un interprete di controllo/sostegno</p> <p><i>Samenwerken met andere tolk om controle uit te voeren/elkaar te ondersteunen</i></p>
<p>574. Conoscere, se possibile [sic], la storia del minore e le sue problematiche</p>

Indien mogelijk, het (levens)verhaal en de problematiek van de minderjarige kennen

640. Mettere al corrente l'interprete prima di iniziare il colloquio con il bambino spiegando la questione, per essere tranquillizzato [sic] il minore della facilità linguistica durante l'interrogatorio rassicurato della sua presenza.

De tolk op de hoogte brengen voor de ondervraging met de minderjarige om de zaak uit te leggen, de minderjarige geruststellen door het feit dat de tolk alles verstaanbaar zal maken tijdens het verhoor en daarom aanwezig is.

797. Penso con la presenza fissa di uno/a psicologo/a che possa intervenire con consigli mirati per migliorare la comunicazione di tutti gli attori.

Ik denk dat de vaste aanwezigheid van een psycholo(o)g(e) die door middel van gerichte adviezen kan tussenkomen, de communicatie tussen alle actoren kan verbeteren.

848. gli intervistatori con cui ho lavorato sono già abbastanza consapevoli della delicatezza della situazione, spesso sono genitori loro stessi e questo aiuta. Forse la posizione dell'interprete rispetto al minore può essere migliorata come ho indicato.

De ondervragers met wie ik al samengewerkt heb, zijn zich al bewust van de moeilijkheid van de situatie, vaak zijn ze zelf al ouder en dat helpt. Misschien kan de positie van de tolk ten opzichte van de minderjarige verbeterd worden zoals ik al aangaf.

1058. Con corsi di formazione che aiutino a comprendere meglio la psicologia [sic] appartenenti alle varie fasce d'età.

Met opleidingen die helpen om de psychologie van de verschillende leeftijdscategorieën beter te begrijpen.

Door de data te vertalen, is het mogelijk dat er verschuivingen optreden tussen het origineel en de vertaling. Zo moet er tijdens het vertalen rekening gehouden worden met verschillen in bron- en doeltaal, bron- en doelcultuur, de nauwkeurigheid van de vertaling, equivalentie, semantische en pragmatische betekenis en vertaalmoeilijkheden waarmee de vertaler geconfronteerd wordt (Hale & Napier, 2013: 131). Bij twee antwoorden traden er vertaalmoeilijkheden op. Bij het antwoord van respondent 407 op Q_75 was het niet helemaal duidelijk wat de respondent bedoelde met '*non saprei perché i casi sono diversi*'. In overleg met prof. dr. Salaets werd er dan gekozen voor de vertaling '*ik zou niet weten waarom het anders is met minderjarigen*'. Ook bij het antwoord van respondent 640 op Q_75 was het niet duidelijk wat er bedoeld werd met '*per essere tranquillizzato il minore della facilità linguistica durante l'interrogatorio rassicurato della sua presenza*'. Na overleg werd het antwoord vertaald als '*de minderjarige geruststellen door het feit dat de tolk alles verstaanbaar zal maken tijdens het verhoor en daarom aanwezig is*'.

Tijdens de **tweede stap** wordt er een codeschema of index opgesteld. De eerste versie van een index is beschrijvend. De index die opgesteld wordt, moet een mechanisme zijn om uiteindelijk de data te kunnen labelen en verder in detail te kunnen uitwerken. Het doel van stap 2 is dat er een overzicht kan worden behouden. De categorieën moeten nog niet in detail uitgewerkt worden. Er zal bij Q_75 nagegaan worden of de kernconcepten van Q_31 namelijk minderjarige, andere gesprekspartners, tolkproces, en andere terugkomen. Die vier categorieën zijn bijgevolg de hoofdcategorieën. Daarna worden er subcategorieën gemaakt die concepten aanhalen die in dit onderzoek centraal staan. Bij beide vragen zal er nagegaan worden of die concepten aan bod komen. De thema's zijn niet arbitrair gekozen maar werden samengesteld aan de hand van de literatuur. De vier hoofdcategorieën worden aangeduid met een hoofdletter, de subcategorieën met een kleine letter voorafgegaan door een laag streepje.

Tabel 3: Codeschema voor vraag 31 en 75

Hoofdcategorieën
A. Minderjarige B. Andere gesprekspartners C. Tolkwerk D. Andere
Subcategorieën
a. Informatie-uitwisseling b. Vertrouwen c. Psychologie d. Opleiding e. Deontologie f. Kwetsbaarheid g. Communicatie i. Restgroep

Het codeschema uit tabel 3, zal in de derde stap worden toegepast op de data. Voordat de data in segmenten en concepten worden opgedeeld en er een code aan toegekend wordt, moet er vastgesteld worden wanneer een bepaalde code kan worden toegekend aan een segment. Het is belangrijk voor de repliceerbaarheid dat de lading die een code dekt, duidelijk wordt vastgesteld. Daarom zal in volgende paragraaf worden vastgelegd wat onder de codes verstaan wordt en worden de codes allemaal besproken.

Hoofdcategorieën

- **Code A** heeft betrekking op de **minderjarige** en is een keuzemogelijkheid van vraag 31. Zoals in de literatuurstudie vermeld is, dekt dat begrip 'iedereen van 0 tot 18 jaar'. Niet alleen het begrip

minderjarige behoort tot code A maar ook synoniemen als kind, minor en minderjarige persoon. Het is ook mogelijk dat er met een persoonlijk of bezittelijk voornaamwoord naar de minderjarige verwezen wordt. Wanneer dat het geval is, moet het antwoord ook de code A toegekend krijgen. Een andere mogelijkheid om naar de minderjarige te verwijzen is door de procedurele status aan te halen: verdachte, slachtoffer of getuige. Er kan eveneens verwezen worden aan de hand van 'ondervraagde'. In de context van deze survey is het duidelijk dat het steeds om de minderjarige gaat, omdat dit onderzoek enkel betrekking heeft op getolkte ondervragingen met minderjarigen. Een andere mogelijkheid om naar de minderjarige te verwijzen is aan de hand van Dove of Dove persoon omdat ook gebarentaaltolken de survey konden invullen.

- **Code B** is eveneens een keuzemogelijkheid bij vraag 31 en heeft betrekking op de **andere gesprekspartners**. Onder die gesprekspartners worden de actoren verstaan die in de literatuurstudie besproken werden: politieagent, andere juridische actoren zoals een jeugdrechter, minderjarige, psycholoog of psychiater en vertrouwenspersoon die zoals eerder al vermeld is een sociaal medewerker of één van de ouders kan zijn. De tolk is evenwel een participant van het verhoor maar wordt niet onder code B gerekend omdat in dit onderzoek alleen de antwoorden van tolken worden geanalyseerd. Wanneer de tolk het dan over de 'andere gesprekspartners' heeft, hoort hij daar niet bij. Wanneer er naar een tolk verwezen wordt, zal code C gebruikt worden. Ook de minderjarige heeft een eigen code (code A) en wanneer er specifiek naar de minderjarige verwezen wordt zal code A gebruikt worden en niet code B.

- **Code C** betreft de categorie **tolkwerk**. Onder die categorie worden zowel de personen die tolken gerekend (met inbegrip van alle verschillende benamingen die gegeven kunnen worden aan tolken), als informatie over het tolkwerk en het tolkproces.

- **Code D** is eveneens een keuzemogelijkheid bij vraag 31 en betreft de categorie **andere**. Alles wat niet onder de drie voorgaande categorieën gerekend kan worden, krijgt code D.

Subcategorieën

- **Code a** is een subcategorie en classificeert concepten die betrekking hebben op de **informatie-uitwisseling**. Het is een ruim begrip dat vele ladingen dekt, onder meer de voorbereiding, een begrip dat vaak gelinkt wordt aan het tolken. Het gaat niet alleen om de voorbereiding van de tolk, maar om de voorbereiding van alle gesprekspartners door bijvoorbeeld een briefing. Het voorbereiden van de minderjarige op het verhoor wordt evenwel gerekend tot code a. Het begrip informatie-uitwisseling heeft dus betrekking op alle vormen van het delen van informatie tussen alle betrokken partijen.

- **Code b** dekt het begrip **vertrouwen**. Het is een begrip dat ook in de literatuur terugkeert onder andere bij Angelelli (2015) en in het experiment van Nilsen (2013), maar ook in de CO-Minor-

IN/QUEST-publicatie is het een begrip dat vaak aangehaald wordt. Onder vertrouwen worden onder andere ook vertrouwensband verstaan, maar eveneens het ontbreken van vertrouwen of wantrouwen.

- **Code c** heeft betrekking op **psychologie** als overkoepelend begrip. Daartoe behoren niet alleen de wetenschap psychologie, maar ook 'het geheel van de psychische verschijnselen in een groep of tussen groepen, en de leer daarvan'¹¹, alsook min of meer vaste verbindingen of collocaties zoals psychologische hulp, psychologische bijstand, psychologische toestand, psychologische schade en psychologische problemen. Emoties vallen ook onder code c omdat emoties betrekking hebben op de gemoedstoestand, wat onder het domein van psychologie geplaatst kan worden. Wanneer het om psychologen gaat, wordt hoofdcategorie code B (andere gesprekspartners) met code c van de subcategorie psychologie gebruikt.

- **Code d** heeft betrekking op de **opleiding** of andere vormen van training, speciale vormingen of scholingen voor alle actoren. Het gaat niet alleen om trainingen per vakgebied maar ook om gemeenschappelijke trainingen, opleidingen en samenwerkingen waar tevens het CO-Minor-IN/QUEST-project om draait.

- **Code e** heeft betrekking op de **deontologie**. Daarbij wordt er nagegaan of die code betrekking heeft op één of meerdere aspecten van de deontologische code zoals besproken in de literatuurstudie: neutraliteit, onpartijdigheid, betrouwbaarheid en accuraatheid. Door middel van die code kan er ook nagegaan worden of de andere partijen zich bijvoorbeeld wel neutraal of onpartijdig opstellen en bekwaam zijn. De code heeft bijgevolg niet alleen betrekking op de tolk.

- **Code f** heeft betrekking op de **kwetsbaarheid**, eveneens een begrip dat centraal staat in het CO-Minor-IN/QUEST-project. In de literatuurstudie werd beschreven wat er onder kwetsbaarheid verstaan wordt en om welke redenen kinderen als (extreem) kwetsbaar worden beschouwd. Bij het categoriseren zal er dan ook uitgegaan worden van de eerder vermelde beschrijvingen.

- **Code g** classificeert de begrippen in verband met **communicatie**, een sleutelbegrip binnen het tolken, maar het is eveneens een ruim begrip. Tijdens een tolkproces gaat het om de communicatie die tussen twee of meerdere partijen mogelijk gemaakt wordt door de tolk. Er wordt dan ook nagegaan of communicatie al dan niet mogelijk is aan de hand van gebarentaal of gesproken taal. De data worden ook gefilterd op mogelijke concepten omtrent non-verbale communicatie. Het taalgebruik van zowel de tolk, als de minderjarige als de andere actoren wordt ook bij code g ondergebracht.

- **Code h** is een label dat wordt toegekend aan alles wat te maken heeft met **cultuur**. Het begrip cultuur is heel ruim en er kunnen verschillende betekenissen aan gekoppeld worden die vaak haaks

¹¹ Geraadpleegd via <http://vowb.vandale.be.kuleuven.ezproxy.kuleuven.be/zoeken/zoeken.do>

op elkaar staan. Code h heeft in dit onderzoek een contextspecifieke betekenis die betrekking heeft op de tolkcontext. Daaronder worden begrippen verstaan die zowel betrekking hebben op de broncultuur, als de doelcultuur, de culturele identiteit, culturele waarden en culturele verschillen.

- Onder **code i** worden alle andere concepten ondergebracht die geen betrekking hebben op één van voorafgaande codes, het is de **restgroep**.

De **derde stap** is de codering of indexering. De data worden in segmenten opgedeeld en er worden codes toegekend aan die segmenten. Het doel is zoals eerder vermeld om de data te ordenen en niet om ze te kwantificeren. Codes kunnen bij antwoorden van verschillende respondenten terugkomen en het is ook mogelijk dat commentaren meerdere codes toegekend krijgen. Het gaat in deze stap om de vier overkoepelende categorieën en de subcategorieën uit tabel 3 die aan de data worden toegekend. Pas in stap vier worden de subcategorieën nog verder uitgewerkt. In de bijlage werd de codering opgenomen.

Stap vier is *Charting* of de data in een tabel of matrix gieten. In deze stap worden de data gedecontextualiseerd en kunnen de subcategorieën nog eens onderverdeeld worden in sub-subcategorieën. Die sub-subcategorieën zullen aangegeven worden door een laag streepje gevolgd door een cijfer, voorafgegaan door de overkoepelende categorie en de subcategorie. In de tabel 4 uit infra wordt een overzicht gegeven van alle sub-subcategorieën en in tabel 5 zijn alle segmenten ingedeeld per code.

Tabel 4: Subcategorieën met bijbehorende sub-subcategorieën

a. Informatie-uitwisseling
a_1. Informatie over tolk(werk)
a_2. Informatie over minderjarige
a_3. Briefing
a_4. Voorbereidend gesprek
b. Vertrouwen
c. Psychologie
c_1. Emotie
c_2. Collocaties
d. Opleiding
d_1. Samenwerking
e. Deontologie
e_1. Neutraliteit en onpartijdigheid
e_2. Accuraatheid
f. Kwetsbaarheid
g. Communicatie
g_1. Gebarentaal
g_2. Taalgebruik

- h. Cultuur
- i. Restgroep
 - i_1. Tijd
 - i_2. Ruimte
 - i_3. Ervaring

Om duidelijk af te bakenen wat er precies bij een sub-subcategorie hoort, worden al die onderverdelingen in de volgende alinea kort toegelicht.

- De subcategorie informatie-uitwisseling wordt nog eens onderverdeeld in vier sub-subcategorieën. De eerste sub-subcategorie is **informatie over tolk(werk)** waarbij gekeken wordt naar de informatie die gegeven wordt over de tolk die aanwezig zal zijn bij het verhoor, of in het algemeen over het tolkwerk of het tolkproces. De tweede sub-subcategorie **informatie over minderjarige** wordt aan segmenten toegekend waarin het gaat over welke vorm dan ook van informatie-uitwisseling die over de te horen minderjarige gaat (bijvoorbeeld procedurele status, culturele achtergrond, voorgeschiedenis, familiale situatie). De derde sub-subcategorie is **briefing** waarbij het om een professionele informatie-uitwisseling tussen alle betrokken actoren voor het verhoor gaat. De vierde onderverdeling is **voorbereidend gesprek**. Die categorie heeft specifiek betrekking op een gesprek tussen de tolk en de minderjarige die los van het verhoor kennismaken met elkaar.
- De subgroep psychologie wordt onderverdeeld in twee sub-subcategorieën. Een eerste is **emotie**, waarbij het om een gemoedstoestand gaat. Bij de tweede sub-subcategorie gaat het om **collocaties** of vaste verbindingen die onder de overkoepelende term psychologie kunnen gerekend worden (bijvoorbeeld psychologische bijstand of psychologische schade).
- De subcategorie opleiding wordt onderverdeeld in één sub-subgroep namelijk **samenwerking** waarbij het niet gaat om een vorm van training of opleiding maar wel om een gemeenschappelijke aanpak of samenwerking tussen enkele of alle actoren die bij het getolkte kinderverhoor betrokken zijn.
- Bij de subgroep deontologie wordt er een onderscheid gemaakt tussen enerzijds de **neutraliteit en onpartijdigheid** en anderzijds de **accuraatheid**. Zoals eerder al vermeld kan de subgroep betrekking hebben op alle participanten en niet alleen op de tolk. Hetzelfde geldt voor de twee sub-subcategorieën.
- De subcategorie communicatie wordt op haar beurt onderverdeeld in **gebarentaal** waarbij het om een specifieke vorm van communiceren gaat, namelijk met gebaren in plaats van met woorden, en in **taalgebruik** waarbij er gekeken wordt naar de manier waarop taal gebruikt wordt of iets geuit wordt.
- De restgroep is op haar beurt onderverdeeld in tijd, ruimte en ervaring. Met **tijd** wordt er verwezen naar het tijdsbestek tussen het moment van kennismaken met de andere actoren of kennisname van

de zaak en het moment waarop het tolkwerk start. Met **ruimte** wordt er de plaats bedoeld waar het verhoor plaatsvindt. Met de sub-subcategorie **ervaring** wordt er verwezen naar alles wat onder professionele ervaring verstaan kan worden.

In onderstaande tabel zijn alle segmenten opgenomen per code. Alle data zijn als het ware in stukken gehakt en ingedeeld per sub- of sub-subcategorie. In de donkerste rij (horizontaal) staan de vier hoofdcategorieën, in de lichtere kolom (links verticaal) staan de codes van de sub- en sub-subcategorieën. De segmenten worden zowel volgens hoofdcategorie als volgens sub-(sub)categorie onderverdeeld. Wanneer een segment alleen bij een hoofdcategorie kan worden ingedeeld, zal dat in de kolom van sub- of sub-subcategorie met '/' aangeduid worden. De vetgedrukte tekstdelen tonen aan waarom iets bij een bepaalde categorie wordt ondergebracht. De tabel wordt vormgegeven naar het voorbeeld van medestudente Hannah Ruys-Vankrunkelsven.

Tabel 5: Charting

Vraag 31

Sub- en sub-subcategorieën	A. Werken met de minderjarige	B. Werken met de andere gesprekspartners	C. Het tolkwerk zelf	D. Andere
/			Het is altijd heel moeilijk om de talige bemiddeling te combineren met de psychologische geschiktheid en "gevoeligheid" (1058)	
a_1. Informatie-uitwisseling over tolk		Het politiepersoneel is niet altijd bekwaam om met tolkwerk om te gaan, een tolk moet toch alleen maar vertalen, ... (203)		
a_2. Informatie-uitwisseling over minderjarige		Het niet kennen van de culturele identiteit van de minderjarige (333)		
		Soms ontbreekt er informatie over		

		de culturele identiteit van de minderjarige (451)		
b. Vertrouwen	De gevoeligheid van het onderwerp impliceert dat het scheppen van een vertrouwensband met de minderjarige niet makkelijk is (...) (196)			
	De minderjarige (...) vertrouwt niemand (203)			
	Zijn vertrouwen winnen (290)			
c_1. Emotie	De minderjarige is bang (203)			
c_2. Collocaties			Het is altijd heel moeilijk om de talige bemiddeling te combineren met de psychologische geschiktheid en "gevoeligheid" (1058)	
e_1. Neutraliteit en onpartijdigheid		De sociaal assistenten hebben de neiging om de antwoorden voor te zeggen (395)	Soms is het nodig om te bemiddelen (...) (290)	
			Soms is het nodig om concepten en het taalgebruik te vereenvoudigen (290)	
f. Kwetsbaarheid				De gevoeligheid van het onderwerp, impliceert dat het scheppen van een vertrouwensband met de minderjarige niet

				makkelijk is (...) (196)
				(...) persoonlijke en intieme vragen (...) (196)
g. Communicatie		(...) als de aanpak van de procureur-generaal niet geschikt is (290)		
		Vaak moet ook het contact met de ouders gemanaged worden (290)		
g_2. Taalgebruik			Concepten en taalgebruik vereenvoudigen (290)	
h. Cultuur	Het niet kennen van de culturele identiteit van de minderjarige (333)			
	Soms ontbreekt er informatie over culturele identiteit van de minderjarige (451)			
i_1. Tijd				(...) de korte tijdsperiode tussen het moment waarop men kennismaat met elkaar en het moment waarop men persoonlijke en intieme vragen begint te stellen (196)

Vraag 75

Sub- en sub-subcategorieën	A. Werken met de minderjarige	B. Werken met de andere gesprekspartners	C. Het tolkwerk zelf	D. Andere
/	Ik zou niet weten waarom het anders is met minderjarigen (407)			

a_1. Informatie-uitwisseling over tolk	(...) de minderjarige laten begrijpen dat de persoon voor hem noch een bijkomend aanklager noch een bijkomend advocaat is (181)	Vervolgens zou het politiepersoneel een opleiding moeten krijgen (...) om vertrouwen te hebben in de competenties van de tolk (203)		
	De minderjarige informeren over de aanwezigheid van de tolk, en de tolk voorstellen als iemand die de communicatie kan verbeteren. De minderjarige duidelijk maken dat de tolk extern is en niet behoort tot justitie. (451)			
	de minderjarige geruststellen door het feit dat de tolk alles verstaanbaar zal maken tijdens het verhoor en daarom aanwezig is (640)			
	Misschien kan de positie van de tolk ten opzichte van de minderjarige verbeterd worden zoals ik al aangaf. (848)			
a_2. Informatie-uitwisseling over minderjarige			Voor het begin van de vertolking informatie meedelen over de minderjarige en de	vaste aanwezigheid van een psycholo(o)g(e) die door middel van gerichte

			voorgeschiedenis. (221)	adviezen kan tussenkomen (...) (797)
				de tolk toestaan om de andere betrokken partijen te informer over de cultuur en de manier van communiceren met niet horende personen (208)
			Indien mogelijk, het (levens)verhaal en de problematiek van de minderjarige kennen (574)	
a_3. Briefing				Misschien zou het, bij de moeilijkste zaken, helpen dat de tolk en ondervrager voor de ondervraging een briefing hebben met een psycholoog. (290)
				Zeker een betere organisatie wat betreft de autoriteiten die talige bemiddeling vragen (vaak weet de tolk alleen de datum en het uur van de afspraak en wordt hij op het laatste ogenblik gecontacteerd) (407)
				De tolk op de hoogte brengen

				voor de ondervraging met de minderjarige om de zaak uit te leggen (640)
				Het doel van het verhoor uitleggen (...) (221)
a_4. Voorbereidend gesprek				De tolk de mogelijkheid geven om een informeel gesprek met de minderjarige te voeren voor de aanvang van het eigenlijke verhoor waarbij juristen/ advocaten aanwezig zijn (395)
				Via voorbereidende ontmoetingen tussen de tolk (gebarentaal) en de minderjarige (doof) (208)
b. Vertrouwen	De minderjarige de mogelijkheid geven om toenadering te zoeken tot de tolk voordat die begint (...) (181)	Ervoor zorgen dat alle deelnemers (vooral de minderjarige) van tevoren vertrouwd raken met de situatie en met de andere betrokkenen. (...) (234)		
	Ervoor zorgen dat alle deelnemers (vooral de minderjarige) van tevoren vertrouwd raken met de situatie en met de andere			

	betrokkenen. (...) (234)			
c. Psychologie		vaste aanwezigheid van een psycholo(o)g(e) (...) (797)		Met opleidingen die helpen om de psychologie van de verschillende leeftijds-categorieën beter te begrijpen. (1058)
c_2. Collocaties	Ervoor zorgen dat alle deelnemers (vooral de minderjarige) van tevoren vertrouwd raken met de situatie en met de andere betrokkenen. Zo zou er een hogere kwaliteits-standaard ontstaan op professioneel vlak maar vooral een verbetering op psychologisch vlak , wat heel bepalend is in het geval van minderjarigen. (234)			Psychologische bijstand verlenen , ook in groep, aan alle aanwezige betrokkenen voor de verhoren (196)
d. Opleiding		De politie is daarvoor opgeleid (...) (183)	De politie is daarvoor opgeleid wij, overheidstolken iets minder (183)	
		Vervolgens zou het politiepersoneel een opleiding moeten krijgen (...) (203)	Bijgevolg zou ook de tolk een opleiding moeten krijgen (...) (203)	
			Het zou helpen als de tolk zou voorbereid worden	

			om met de minderjarige om te gaan (259)	
			Met opleidingen die helpen om de psychologie van de verschillende leeftijdscategorieën beter te begrijpen. (1058)	
d_1. Samenwerking		Vervolgens zou het politiepersoneel een opleiding moeten krijgen (...) om een gemeenschappelijke aanpak te zoeken om de minderjarige op zijn gemak te stellen. (203)	Samenwerken met psychologen en sociaal assistenten die met minderjarigen werken. (201)	
			Samenwerken met andere tolk om controle uit te voeren/elkaar te ondersteunen. (470)	
e_1. Neutraliteit en onpartijdigheid			Bijgevolg zou ook de tolk een opleiding moeten krijgen zodat die zijn eigen taak niet overschrijdt door een foute moederlijke/vaderlijke houding aan te nemen (...) (203)	
f. Kwetsbaarheid				Gevoeliger (183)
				(...) de aandacht vestigen op, indien bekend, het vermijden van "gevoelige" onderwerpen (221)
g. Communicatie				Ik denk dat de vaste aanwezigheid van een

				psycholo(o)g(e) die door middel van gerichte adviezen kan tussenkomen, de communicatie tussen alle actoren kan verbeteren. (797)
g_1. Gebarentaal	de tolk toestaan om de andere betrokken partijen te informeren over de cultuur en de manier van communiceren met niet horende personen (208)	Anderzijds is het belangrijk om horende personen te leren communiceren met de Dove persoon via de tolk. (208)		
i_2. Ruimte				Er zou eerst en vooral een ruimte gecreëerd moeten worden om die ontmoetingen te laten plaatsvinden: een politiekantoor is zeker niet de meest ontspannende, bemoedigende en rustgevende plaats. (203)
i_3. Ervaring		De ondervragers met wie ik al samengewerkt heb, zijn zich al bewust van de moeilijkheid van de situatie (...) (848)		

Een **vijfde** en laatste **stap** is *Mapping and Interpretation*. Daarbij worden de data als een geheel bekeken. De kenmerken van de data worden geanalyseerd en er wordt nagegaan of er patronen zijn

over de data en respondenten heen, en waar er zich eventueel een scheidingslijn aftekent. Er wordt gezocht naar sleutelthema's of –aspecten. In dit onderzoek worden de resultaten thematisch geordend, er wordt dus niet gekeken naar individuele antwoorden per respondent maar naar overkoepelende thema's. De bevindingen worden ook geïnterpreteerd en er wordt een aansluiting gezocht met de literatuur en bestaand onderzoek. Die vijfde en laatste stap van de analyse zal ut infra besproken worden in het hoofdstuk resultaten.

5. Resultaten

In dit onderdeel zullen de resultaten van de analyse besproken worden. Er wordt uitgegaan van de categorieën, subcategorieën en sub-subcategorieën van de codering en zo worden er eventuele patronen blootgelegd. De resultaten zullen per vraag besproken worden en er zal gebruik gemaakt worden van histogrammen om een visuele voorstelling van de resultaten mogelijk te maken. In hoofdstuk 6 zal er eveneens een vergelijking gemaakt worden met de literatuur.

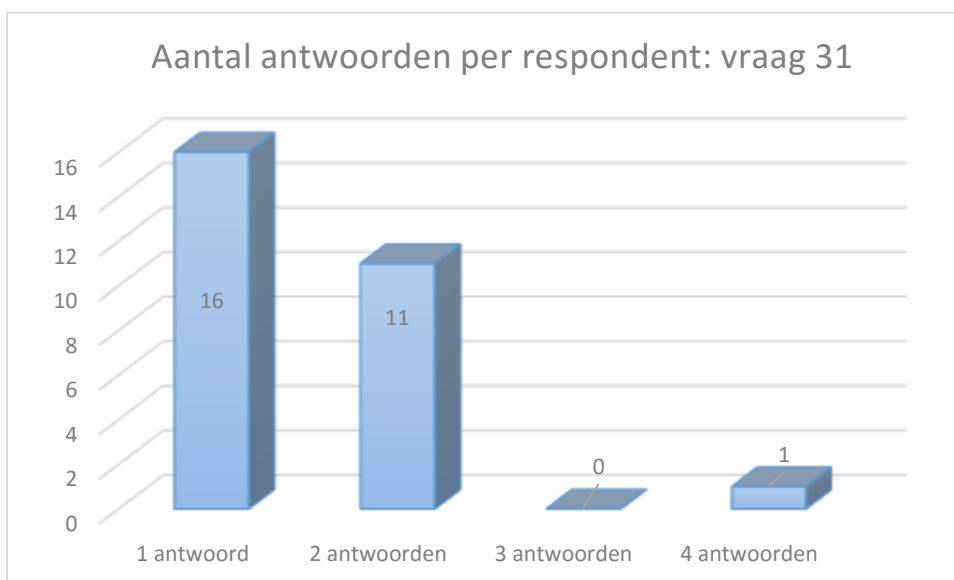
5.1. Vraag 31: uitdagingen

Bij de halfopen vraag 31 zal eerst het kwantitatieve deel besproken worden en daarna wordt er overgegaan naar de bespreking van het kwalitatieve onderzoek, dat aan de hand van de thematische inhoudsanalyse uitgevoerd werd.

5.1.1. Kwantitatief onderzoek

Zoals eerder vermeld werd de enquête ingevuld door 39 tolken uit Italië, van wie drie als gebarentaaltolk werken. Elf respondenten vulden vraag 31 niet in. Van de overige achtentwintig respondenten, duidden er twaalf meer dan één optie aan. Eén respondent duidde alle vier de opties aan, de andere elf kruisten twee opties aan (Q31_1 + Q31_2: drie respondenten, Q31_1+Q_31_3: vier respondenten en Q31_2 + Q31_3: vier respondenten), zoals in de tabel ut infra visueel weergegeven wordt.

Grafiek 1:

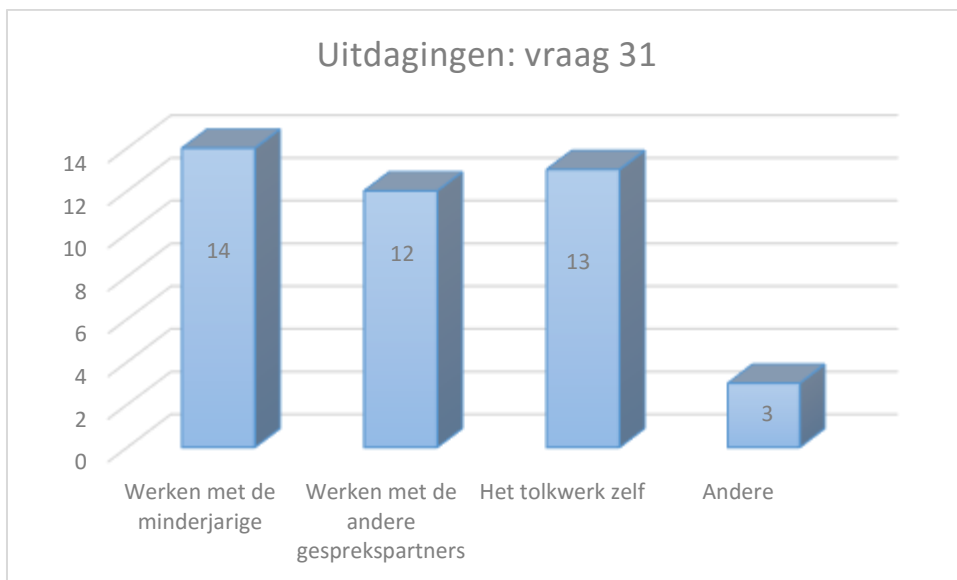
Bij vraag 31 konden er vier categorieën aangeduid worden. De categorie 'werken met de minderjarige' werd 14 keer aangekruist, 'werken met de andere gesprekspartners' 12 keer, 'het

tolkwerk zelf' 13 keer en de categorie 'andere' werd 3 drie keer aangekruist. De aantallen kunnen ook procentueel berekend worden. Van de 28 tolken die vraag 31 invulden duidde:

- 50% de categorie 'werken met de minderjarige' aan
- 42,9% de categorie 'werken met de andere gesprekspartners' aan
- 46,4% de categorie 'het tolkwerk zelf' aan
- 10,7% de categorie 'andere' aan.

Het histogram ut infra geeft het aantal antwoorden per categorie weer.

Grafiek 2:

5.1.2. Kwalitatieve analyse

Bij vraag 31 konden per categorie extra commentaren gegeven worden. Elf respondenten deden dat. In dit onderdeel zullen die elf toelichtingen besproken worden. In de vorige stappen werden er codes toegekend aan segmenten en konden er zo categorieën, subcategorieën en sub-subcategorieën in de toelichtingen onderscheiden worden. Het doel is om in dit onderdeel de data als een geheel te bekijken en ze per kernconcept te bespreken. De commentaren van de respondenten worden bijgevolg niet per code besproken die er aan toegekend is (zoals in tabel 5), maar per overkoepelend thema. De resultaten werden ook geherstructureerd: sommige extra commentaren werden door de respondent bij een bepaalde hoofdcategorie geschreven, maar horen bij een andere hoofdcategorie thuis. Dat werd duidelijk tijdens de data-analyse.

5.1.2.1. Het werken met de minderjarige

Bij de eerste keuzemogelijkheid van vraag 31, namelijk de categorie werken met de minderjarige, wordt er één overkoepelend thema onderscheiden namelijk **vertrouwen** (code b).

- *Zijn vertrouwen winnen* (290)
- *De minderjarige is bang en vertrouwt niemand.* (203)
- *De gevoeligheid van het onderwerp impliceert dat het scheppen van een vertrouwensband met de minderjarige niet makkelijk is in de korte tijdspanne tussen het moment waarop men kennismakt met elkaar en het moment waarop men persoonlijke en intieme vragen begint te stellen.* (196)

In de commentaar van respondent 196 hangt 'het scheppen van een vertrouwensband' samen met twee andere categorieën die in de codering onderscheiden werden. Enerzijds is het vertrouwen winnen moeilijk door de gevoeligheid van het onderwerp, wat de kwetsbaarheid van de minderjarige impliceert en anderzijds door het korte tijdsbestek tussen de kennismaking en de effectieve ondervraging waarin men persoonlijke en intieme vragen stelt wat opnieuw verwijst naar de kwetsbaarheid van de minderjarige in de hele situatie. In het antwoord van respondent 203 wordt ook nog een psychologisch aspect aangehaald namelijk de emotie 'bang zijn'.

5.1.2.2. Het werken met de andere gesprekspartners

Alle antwoorden die bij Q31_2 gegeven werden, kunnen ook effectief onder de overkoepelende categorie **andere gesprekspartners** geplaatst worden. Er kunnen wel een aantal subcategorieën onderscheiden worden. Een eerste subcategorie met bijbehorende sub-subcategorie is **informatie-uitwisseling over minderjarige** (code a_2).

- *Het niet kennen van de culturele identiteit van de minderjarige* (333)
- *Soms ontbreekt er informatie over de culturele identiteit van de minderjarige* (451)

Beide toelichtingen gaan over het feit dat de andere gesprekspartners, waarmee verwezen kan worden naar de ondervragers, te weinig informatie hebben over de minderjarige en wel op één bepaald vlak, namelijk de culturele achtergrond van de minderjarige (code h).

Een tweede subcategorie met sub-subcategorie die onderscheiden kan worden is **deontologie: neutraliteit en onpartijdigheid** (code e_1).

- *De sociaal assistenten hebben de neiging om de antwoorden voor te zeggen* (395)

Respondent 395 geeft aan dat soms de sociaal assistenten hun onpartijdigheid en neutraliteit verliezen doordat ze de 'neiging hebben om de antwoorden voor de minderjarige voor te zeggen'.

Een derde subcategorie die bij deze keuzemogelijkheid onderscheiden wordt is **communicatie** (code g).

- Soms is het nodig om te bemiddelen als de aanpak van de procureur-generaal niet geschikt is (290)

- Vaak moet ook het contact met de ouders gemanaged worden (290)

Respondent 290 geeft aan soms te moeten bemiddelen als tolk. Wanneer de tolk moet bemiddelen wijkt hij af van zijn rol als tolk en bijgevolg wijkt hij ook af van zijn deontologische code die onder meer voorschrijft dat hij neutraal en onpartijdig is. De aanleiding van het feit dat de tolk zal bemiddelen is 'de niet geschikte aanpak van de procureur-generaal'. Het begrip aanpak kan worden ondergebracht bij de subcategorie communicatie en de daarbij horende sub-subcategorie taalgebruik. Aanpak is een synoniem van 'stijl' of 'benadering', daardoor werd er beslist dat 'aanpak' naar de communicatiestijl van de procureur-generaal verwijst. In de context van getolkte kinderverhoren wordt de communicatiestijl opgevat als het taalgebruik dat de ondervrager gebruikt om de minderjarige te ondervragen. De aanpak kan evenwel verwijzen naar de algemene houding van de procureur-generaal of met andere woorden de manier waarop hij de minderjarige benadert. Als 'aanpak' gezien wordt als een bepaalde benaderingswijze kan code c_1 emotie gebruikt worden. Het is evenwel niet duidelijk welke van beide bedoeld wordt door de respondent. Door het feit dat het in het algemeen om de manier van communiceren gaat, een houding is immers ook non-verbale communicatie, wordt code g aan het antwoord toegekend. Doordat het bemiddelen (deontologie) een gevolg is van het taalgebruik werd de code van communicatie als hoofdthema van het antwoord genomen. De tweede opmerking werd door de respondent gegeven bij de subcategorie andere, maar hoort bij deze subcategorie thuis. Er wordt verwezen naar de ouders, die als vertrouwenspersoon van de minderjarige tijdens een verhoor kunnen optreden. De tolk geeft aan dat het soms ook tot zijn taak behoort om te tolken voor de ouders ('contact managen').

De volgende commentaar werd bij de categorie tolkwerk gegeven, maar hoort eigenlijk bij de overkoepelende code **andere gesprekspartners** en bij de sub- subcategorie **informatie-uitwisseling over de tolk** (code a_1).

- Het politiepersoneel is niet altijd bekwaam om met tolkwerk om te gaan, een tolk moet toch alleen maar vertalen ... (203)

Bij die toelichting gaat het om het gebrek aan informatie over de tolk. Er wordt specifiek één beroepsgroep – het politiepersoneel – genoemd. Er wordt gezegd dat het politiepersoneel 'niet altijd bekwaam is om met tolkwerk om te gaan'. De verklaring daarvoor wordt in het tweede deel van de toelichting gegeven: 'een tolk moet toch alleen maar vertalen ...'. Door het voegwoordelijk bijwoord 'toch' drukt de respondent een tegenstelling uit. Door het gebrek aan informatie weet het politiepersoneel niet dat de taak van de tolk niet alleen berust in 'alleen maar vertalen'.

5.1.2.3. *Het tolkwerk zelf*

Een eerste commentaar van de hoofdcategorie tolkwerk hoort bij de sub-subcategorie **communicatie: taalgebruik** (code g_2).

- Soms is het nodig om concepten en het taalgebruik te vereenvoudigen (290)

De commentaar van respondent 290 heeft betrekking op het taalgebruik en concepten die soms vereenvoudigd moeten worden. Het gevolg daarvan is dat de deontologie van de tolk en meer bepaald de accuraatheid van de vertolking in het gedrang komt. Net zoals ut supra is het feit dat de deontologische code overschreden wordt een gevolg van het aanpassen van het taalgebruik. Daarom werd er gekozen om het taalgebruik als kernthema van het antwoord te beschouwen.

Psychologie en meer bepaald een **collocatie in verband met psychologie** (code c_2) vormt het overkoepelende thema van de commentaar ut infra.

- Het is altijd heel moeilijk om de talige bemiddeling te combineren met de psychologische geschiktheid en "gevoeligheid" (1058)

In bovenstaande toelichting gaat het vooral om de combinatie van de talige bemiddeling (het tolken) en 'psychologische geschiktheid en gevoeligheid'. Met psychologische geschiktheid kan er verwezen worden naar de verschillende leeftijdscategorieën waarmee rekening gehouden moet worden tijdens kinderverhoren. Het psychologische aspect kan dus niet gescheiden worden van het tolkwerk.

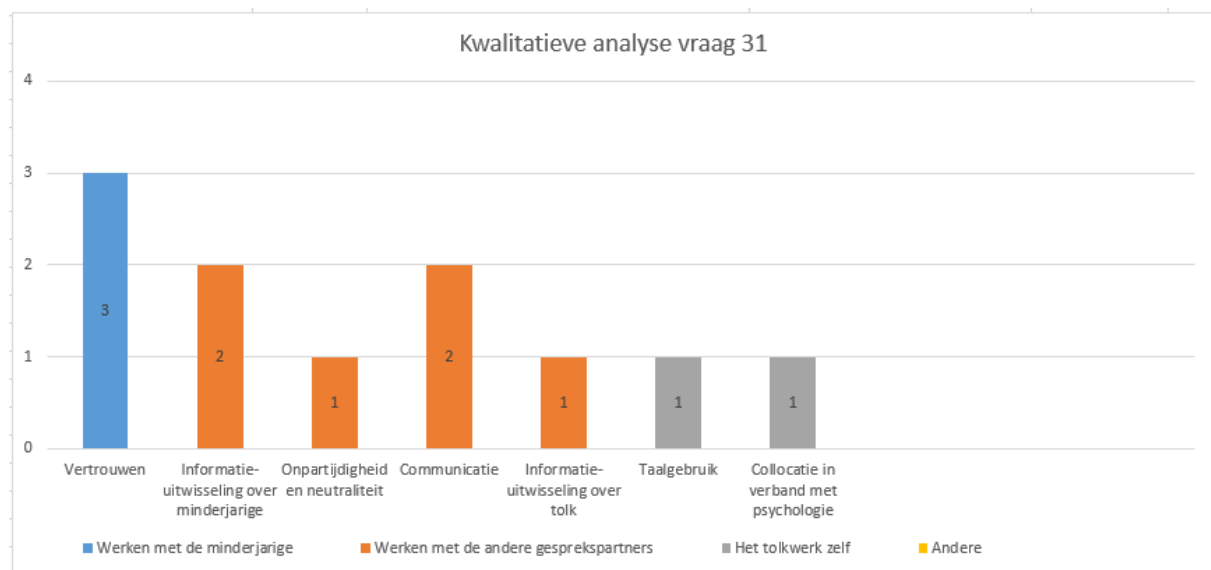
5.1.2.4. *Andere*

Bij de laatste keuzecategorie 'andere' werd er maar één extra commentaar gegeven die volgens de codering bij de categorie 'andere gesprekspartners' hoort, en in dat onderdeel al besproken werd.

5.2. Conclusie

Bovenstaande resultaten worden ut infra in de grafiek visueel weergegeven. De vier hoofdcategorieën hebben in de grafiek allemaal een andere kleur. Per hoofdcategorie (dus per kleur) wordt weergegeven welke subcategorieën en sub-subcategorieën in de extra commentaren van vraag 31 onderscheiden worden. De subcategorieën en sub-subcategorieën bevinden zich op de x-as.

Grafiek 3:

De bovenstaande grafiek toont visueel het aantal uitdagingen, ingedeeld per subcategorie en sub-subcategorie die per hoofdcategorie voorkomen en die gefilterd zijn uit de extra commentaren bij vraag 31. Er zijn drie uitdagingen die net iets meer worden aangehaald dan de anderen, namelijk het vertrouwen winnen van de minderjarige, informatie-uitwisseling over de minderjarige en de communicatie. De eerste uitdaging heeft betrekking op de minderjarige zelf, de twee andere hebben betrekking op het werken met de andere gesprekspartners.

5.3. Vraag 75: wensen en aanbevelingen

De antwoorden op de open vraag 75 zullen op dezelfde manier besproken worden als de extra commentaren die bij vraag 31 gegeven werden. Negentien van de 39 respondenten vulden vraag 75 in. De antwoorden zullen per kernthema besproken worden. De kernthema's zullen per overkoepelend thema (minderjarige, andere gesprekspartners, tolkwerk en andere) ingedeeld worden.

5.3.1. Het werken met de minderjarige

Een antwoord dat betrekking heeft op de overkoepelende term **minderjarige** is het antwoord van respondent 407. De respondent geeft aan geen verschil te merken tussen getolkte verhoren van minderjarigen en volwassenen.

- Ik zou niet weten waarom het anders is met minderjarigen. (407)

Een eerste subcategorie die onderscheiden kan worden is de subcategorie 'informatie-uitwisseling'. Aangezien die subcategorie nog onderverdeeld wordt in sub-subcategorieën zullen de antwoorden per sub-subcategorie besproken worden.

Informatie-uitwisseling over de tolk (code a_1) is een eerste sub-subcategorie.

- *De minderjarige de mogelijkheid geven om toenadering te zoeken tot de tolk voordat die begint, om de minderjarige te laten begrijpen dat de persoon voor hem noch een bijkomend aanklager noch een bijkomend advocaat is. (181)*
- *De minderjarige informeren over de aanwezigheid van de tolk, en de tolk voorstellen als iemand die de communicatie kan verbeteren. / De minderjarige duidelijk maken dat de tolk extern is en niet behoort tot justitie. (451)*
- *De minderjarige geruststellen door het feit dat de tolk alles verstaanbaar zal maken tijdens het verhoor en daarom aanwezig is (640)*
- *Misschien kan de positie van de tolk ten opzichte van de minderjarige verbeterd worden zoals ik al aangaf. (848)*

Drie de antwoorden halen aan dat er aan de minderjarige duidelijk gemaakt moet worden wat de taak van de tolk is: alles verstaanbaar maken. In de antwoorden van respondent 181 en 451 wordt ook de nadruk gelegd op het feit dat men moet meedelen dat de tolk geen juridische actor is. In het vierde antwoord wordt niet nader toegelicht hoe die positie van de tolk ten opzichte van de minderjarige dan verbeterd kan worden.

Een tweede subcategorie die betrekking heeft op de minderjarige is **psychologie** (code c).

- *Ervoor zorgen dat alle deelnemers (vooral de minderjarige) van tevoren vertrouwd raken met de situatie en met de andere betrokkenen. Zo zou er een hogere kwaliteitsstandaard ontstaan op professioneel vlak maar vooral een verbetering op psychologisch vlak, wat heel bepalend is in het geval van minderjarigen. (234)*

Respondent 234 haalt aan dat het belangrijk is dat alle actoren en vooral de minderjarige vertrouwd raken met de hele situatie, alle betrokkenen en alles wat bij het verhoor komt kijken. Dat zou voor iedereen en vooral voor de minderjarige voor een verbetering op psychologisch vlak kunnen zorgen. Omdat er in bovenstaand antwoord vooral op het belang voor de minderjarige gewezen wordt, valt het antwoord onder de hoofdcategorie **minderjarige**.

5.3.2. Het werken met de andere gesprekspartners

Een tweede hoofdcategorie net zoals bij vraag 31 is **andere gesprekspartners**. Ook bij die categorie wordt er gekeken welke sub- en sub-subcategorieën onderscheiden kunnen worden. Een eerste subcategorie is **opleiding** (code d).

- *Vervolgens zou het politiepersoneel een opleiding moeten krijgen, niet alleen om met de minderjarige om te gaan, maar ook om vertrouwen te hebben in de competenties van de tolk*

en, eventueel, om een gemeenschappelijke aanpak te zoeken om de minderjarige op zijn gemak te stellen. (203)

- De politie is daarvoor opgeleid (183)

Respondent 203 geeft aan dat 'het politiepersoneel moet opgeleid worden om zowel met de minderjarige om te gaan als om vertrouwen te hebben in de competenties van de tolk'. Er wordt eveneens aangehaald dat er een 'gemeenschappelijke aanpak' gezocht kan worden om 'de minderjarige op zijn gemak te stellen'. Die gemeenschappelijke aanpak verwijst naar de sub-subcategorie opleiding: samenwerking (code d_1). Respondent 183 geeft daarentegen aan dat de politie 'daarvoor' (werken met minderjarigen) opgeleid is.

Een tweede categorie die geabstraheerd wordt, is een sub-subcategorie van de restgroep namelijk **ervaring** (code i_3).

-De ondervragers met wie ik al samengewerkt heb, zijn zich al bewust van de moeilijkheid van de situatie, vaak zijn ze zelf al ouder en dat helpt. (...) (848)

In het antwoord wordt impliciet vermeld door de tolk dat de ondervragers met wie hij al samengewerkt heeft, zich door hun professionele ervaring al 'bewust zijn van de moeilijkheid van de situatie', wat helpt.

Een derde categorie heeft betrekking op de **communicatie** (code g) van de andere gesprekspartners.

- Anderzijds is het belangrijk om horende personen te leren communiceren met de Dove persoon via de tolk. (208)

Het antwoord van respondent 208 heeft specifiek betrekking op verhoren met Dove minderjarigen. De respondent haalt aan dat het belangrijk is dat de horende personen (bijvoorbeeld de ondervragers) leren communiceren met een Dove persoon via een tolk, aangezien het een andere manier van communiceren is tussen gebarentaal en een gesproken taal dan tussen twee gesproken talen.

Een laatste categorie is **psychologie** (code c). In het antwoord ut infra wordt er verwezen naar de 'vaste aanwezigheid van een psycholoog'. Aangezien een psycholoog één van de andere gespreksdeelnemers is, wordt het antwoord van respondent 797 bij categorie B gerekend. De respondent geeft aan dat de 'communicatie tussen alle actoren kan verbeteren' als er een psycholoog aanwezig is die 'gerichte adviezen geeft'.

- Ik denk dat de vaste aanwezigheid van een psycholo(o)g(e) die door middel van gerichte adviezen kan tussenkomen, de communicatie tussen alle actoren kan verbeteren. (797)

5.3.3. Het tolkwerk zelf

Bij de derde hoofdcategorie wordt er nagegaan welke aanbevelingen en bijgevolg subcategorieën er onderscheiden kunnen worden op het vlak van tolkwerk en tolken in het algemeen. Een eerste subcategorie is **opleiding** (code C_d).

- *De politie is daarvoor opgeleid wij, overheidstolken iets minder. (183)*
- *Bijgevolg zou ook de tolk een opleiding moeten krijgen zodat die zijn eigen taak niet overschrijdt door een foute moederlijke/vaderlijke houding aan te nemen wat averechts zou kunnen uitdraaien in het verhoor. (203)*
- *Het zou helpen als de tolk zou voorbereid worden om met de minderjarige om te gaan. (259)*
- *Met opleidingen die helpen om de psychologie van de verschillende leeftijdscategorieën beter te begrijpen. (1058)*

De antwoorden hebben betrekking op het voorbereiden van de tolk op het tolken voor minderjarigen. Respondent 183 geeft aan dat tolken daar 'niet echt voor opgeleid zijn'. Ook respondent 259 geeft aan dat het 'zou helpen als de tolk voorbereid zou worden'. Respondent 203 geeft aan dat de tolk opgeleid moet worden zodat hij zijn taak niet overschrijdt. Dat slaat op het feit dat de tolk niet meer neutraal en onpartijdig zou zijn doordat hij een 'moederlijke of vaderlijke houding ten opzichte van de minderjarige' zou aannemen. Wanneer de tolk dat zou doen, zou hij zijn deontologische code overschrijden. Respondent 1058 geeft specifiek aan wat die opleiding voor tolken zou moeten inhouden, namelijk focussen op de 'verschillende leeftijdscategorieën'.

Bij de subcategorie **opleiding** wordt ook nog tweemaal de sub-subcategorie **samenwerking** (code d_1) onderscheiden.

- *Samenwerken met andere tolk om controle uit te voeren/elkaar te ondersteunen (470)*
- *Samenwerken met psychologen en sociaal assistenten die met minderjarigen werken. (201)*

Beide antwoorden halen een samenwerkingsverband aan. In het eerste antwoord geeft de respondent aan dat er kan samengewerkt worden met een tweede tolk die controle kan uitvoeren en de andere tolk kan ondersteunen. In het tweede antwoord wordt er voorgesteld om samen te werken met psychologen en sociaal assistenten die al ervaring hebben om met minderjarigen te werken.

Een tweede subcategorie en daarbij horende sub-subcategorie bij het tolkwerk is **informatie-uitwisseling over minderjarige** (code a_2).

- *Indien mogelijk, het (levens)verhaal en de problematiek van de minderjarige kennen (574)*
- *Voor het begin van de vertolking informatie meedelen over de minderjarige en de voorgeschiedenis. (221)*

Beide antwoorden kaarten hetzelfde aan: informatie over de minderjarige en zijn voorgeschiedenis meedelen aan de tolk voor aanvang van het verhoor.

5.3.4. Andere

De vierde en laatste hoofdcategorie is **andere**, daartoe worden alle thema's gerekend die niet bij bovengenoemde drie categorieën onderverdeeld kunnen worden. Een eerste subcategorie is **kwetsbaarheid** (code f).

- *Gevoeliger (183)*
- *(...) de aandacht vestigen op, indien bekend, het vermijden van "gevoelige" onderwerpen. (221)*

Bovenstaande toelichtingen hebben betrekking op de kwetsbaarheid van de minderjarige. Respondent 183 beschrijft niet nader wat er precies 'gevoeliger' moet worden. Respondent 221 daarentegen geeft aan 'gevoelige onderwerpen proberen te vermijden als die bekend zijn'.

Een andere subgroep heeft betrekking op de **informatie-uitwisseling** en meer bepaald op de **briefing**. Aangezien de briefing niet alleen de tolk aanbelangt maar ook de andere gespreksdeelnemers werd er gekozen om de briefing in te delen bij de categorie 'andere'. Zo wordt er vermeden dat er gekozen wordt tussen één van beide hoofdcategorieën.

- *Misschien zou het, bij de moeilijkste zaken, helpen dat de tolk en ondervrager voor de ondervraging een briefing hebben met een psycholoog (290)*
- *Zeker een betere organisatie wat betreft de autoriteiten die talige bemiddeling vragen (vaak weet de tolk alleen de datum en het uur van de afspraak en wordt hij op het laatste ogenblik gecontacteerd). (407)*
- *De tolk op de hoogte brengen voor de ondervraging met de minderjarige om de zaak uit te leggen (...). (640)*
- *De tolk toestaan om de andere betrokken partijen te informeren over de cultuur en de manier van communiceren met niet horende personen. (208)*
- *Het doel van het verhoor uitleggen (221)*

Alle antwoorden hebben betrekking op een briefing of op enkele aspecten van een briefing. Respondenten 640 en 221 halen aan dat het doel van het verhoor of de zaak moet worden uitgelegd. Bij het antwoord van respondent 640 gaat het om het gebrek aan informatie. De tolk wordt alleen

over de datum en het uur van de afspraak geïnformeerd. Het antwoord van respondent 208 slaat specifiek op het tolken voor Dove minderjarigen. De tolk haalt aan dat het nodig is om alle actoren te informeren over de manier waarop men met niet horende personen moet communiceren en over de cultuur van de minderjarige in kwestie.

Een andere subcategorie die kan worden onderscheiden, is **psychologie** (code c).

-Psychologische bijstand verlenen, ook in groep, aan alle aanwezige betrokkenen voor de verhoren (196)

Doordat het antwoord van respondent 196 betrekking heeft op alle aanwezige betrokkenen (zowel categorie B als C) wordt het antwoord onderverdeeld bij categorie D. De respondent haalt aan dat er nood is aan psychologische bijstand.

Het antwoord uit infra heeft betrekking op de restgroep en meer bepaald op de sub-subgroep **ruimte** (code i_2).

- Er zou eerst en vooral een ruimte gecreëerd moeten worden om die ontmoetingen te laten plaatsvinden: een politiekantoor is zeker niet de meest ontspannende, bemoedigende en rustgevende plaats. (203)

De twee onderstaande antwoorden hebben betrekking op de subcategorie **informatie-uitwisseling** en meer bepaald op de sub-subcategorie **voorbereidend gesprek** (code a_4).

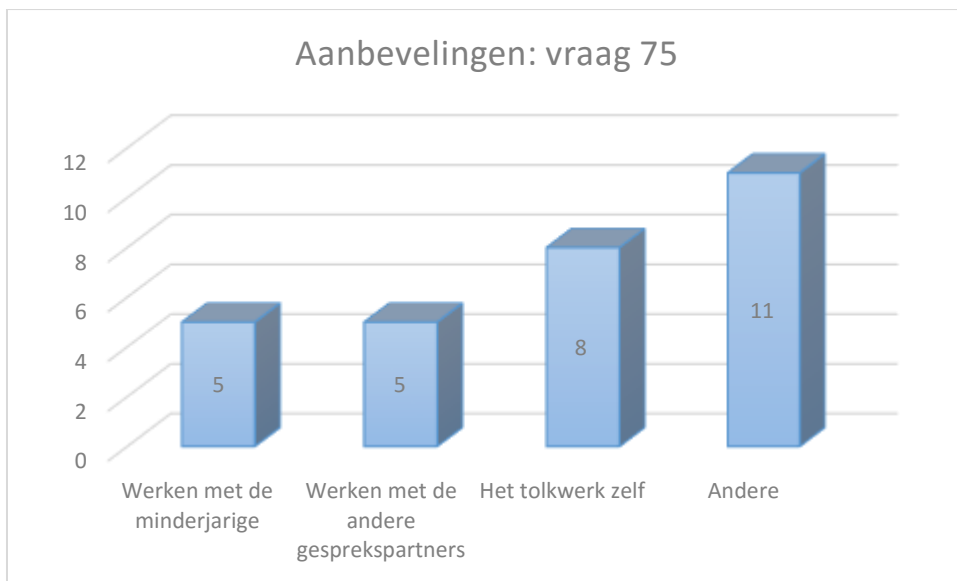
- De tolk de mogelijkheid geven om een informeel gesprek met de minderjarige te voeren voor de aanvang van het eigenlijke verhoor waarbij juristen/advocaten aanwezig zijn. (395)
-Via voorbereidende ontmoetingen tussen de tolk (gebarentaal) en de minderjarige (doof) (208)

Bij beide antwoorden gaat het om een voorbereidend gesprek tussen de minderjarige en de tolk. Bij respondent 208 gaat het specifiek om een Dove minderjarige en een gebarentaaltolk. Aangezien beide antwoorden bij meer dan één hoofdcategorie ondergebracht kunnen worden (A: minderjarige en C: tolk) worden beide antwoorden net zoals bij de sub-subcategorie briefing ondergebracht bij categorie D.

5.4. Conclusie

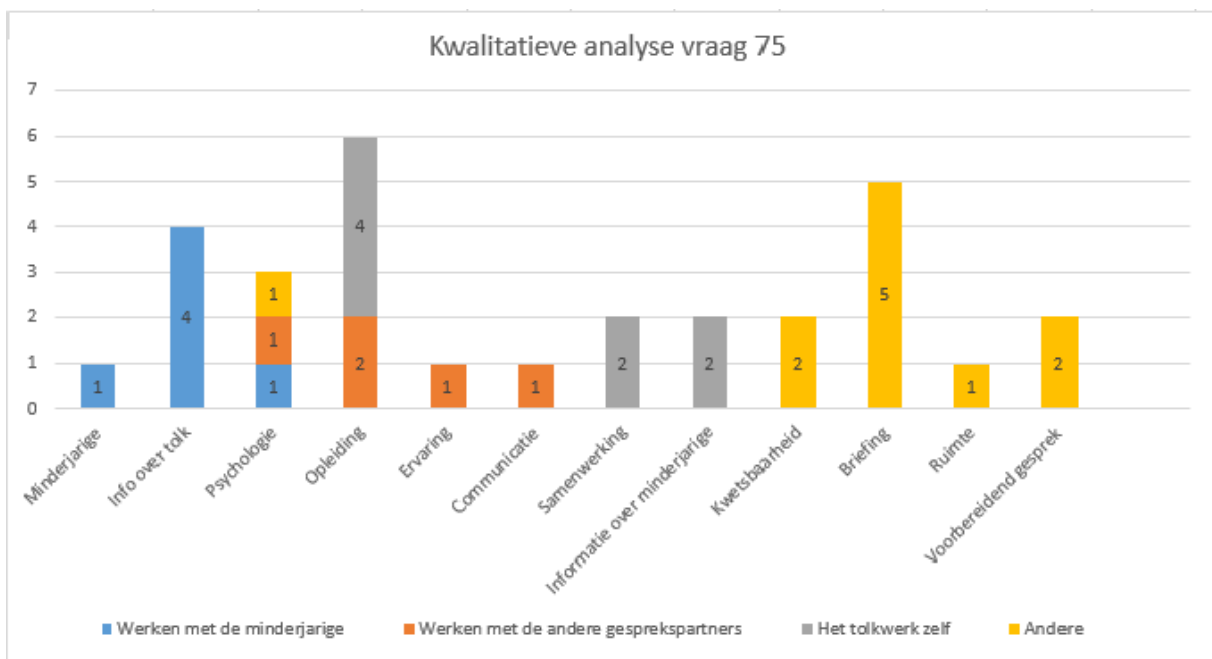
Onderstaande grafiek geeft het aantal commentaren per hoofdcategorie weer. Net zoals bij vraag 31 werd er nagegaan hoe vaak een commentaar onder één van de vier hoofdcategorieën kan ondergebracht worden.

Grafiek 4:

Net als bij vraag 31 is er nagegaan bij welke sub- en sub-subcategorieën de commentaren van vraag 75 kunnen worden ondergebracht. In onderstaande grafiek worden de vier hoofdcategorieën opnieuw per kleur weergegeven en worden de sub- en sub-subcategorieën op de x-as weergegeven.

Grafiek 5:

De bovenstaande grafiek toont visueel het aantal aanbevelingen, ingedeeld per subcategorie en sub-subcategorie die per hoofdcategorie voorkomen. De grafiek is opgesteld aan de hand van de analyse van de antwoorden die op vraag 75 gegeven werden. Er komt echter één hoofdcategorie, namelijk minderjarige, zelf voor op de x-as. Dat komt omdat het antwoord uitsluitend bij de hoofdcategorie

minderjarige kon worden ingedeeld en niet bij een subcategorie.

Zoals de bovenstaande grafiek toont, zijn er maar twee subcategorieën die bij meerdere hoofdcategorieën voorkomen, namelijk de subcategorieën psychologie en opleiding. Als er per hoofdcategorie gekeken wordt naar wat de meest voorkomende sub- en sub-subcategorieën zijn dan is dat bij werken met de minderjarige de sub-subcategorie informatie-uitwisseling over de tolk, bij werken met de andere gesprekspartners de subcategorie opleiding, bij het tolkwerk zelf de subcategorie opleiding, en bij de hoofdcategorie andere komt de sub-subcategorie briefing het vaakst voor. Als er globaal gekeken wordt naar de drie meest voorkomende sub- en sub-subcategorieën, los van de hoofdcategorieën zijn opleiding, briefing en informatie-uitwisseling over de tolk de meest voorkomende aanbevelingen.

6. Discussie

In dit hoofdstuk worden de resultaten van de analyse besproken en geïnterpreteerd. De twee vragen van de survey die in dit onderzoek centraal staan, worden eveneens beantwoord en zo kan er ook een antwoord op de tweeledige onderzoeksvraag gegeven worden. Het is evenwel niet mogelijk om algemene conclusies te trekken wegens het geringe aantal respondenten. Er wordt eveneens teruggegrepen naar de literatuur om een vergelijking met de resultaten te kunnen maken.

6.1. Vaststellingen vraag 31

Vraag 31 is een halfopen vraag met vier keuzecategorieën die peilt naar de uitdagingen van getolkte verhoren. Bij de codering van de data konden buiten de vier keuzemogelijkheden (werken met de minderjarige, werken met de andere gesprekspartners, het tolkwerk zelf en andere) nog een aantal andere categorieën onderscheiden worden. Die categorieën werden al in hoofdstuk 4 en 5 vermeld. In dit hoofdstuk zullen die categorieën verder besproken worden en getoetst worden aan de literatuur. Een eerste categorie die een uitdaging voor de tolk vormt en die het vaakst voorkomt, is **vertrouwen**.

Wanneer er over vertrouwen gesproken wordt gaat het in de antwoorden om het gebrek aan vertrouwen van de minderjarige en de moeilijkheid om zijn vertrouwen te winnen. Het creëren van een vertrouwensband tussen de minderjarige en de andere actoren onder wie ook de tolk, vormt een veelbesproken onderwerp in de literatuur. Zo haalt Nilsen (2013) in haar experiment dat specifiek gericht is op het tolken voor kinderen aan, dat de tolk mee het vertrouwen van het kind moet proberen op te bouwen zonder een actieve gespreksdeelnemer te worden (Nilsen, 2015: 24-28). Ook Angelelli (2015) wijst met de resultaten van haar kwantitatieve studie op het belang van het scheppen van een vertrouwensband. Uit die studie blijkt dat tolken zich verantwoordelijk achten om die vertrouwensband te creëren en zich bijgevolg als zichtbare participanten van het gesprek zien (Angelelli, 2015: 214-215). Ook in de CO-Minor-IN/QUEST-publicatie *Children and justice: overcoming language barriers* wordt herhaaldelijk gewezen op het belang maar tevens de moeilijkheid van het scheppen van een vertrouwensband met de minderjarige. Zo wordt er gewezen op het belang van de kennismaking aan het begin van het interview waar een gevoelige aanpak moet gehanteerd worden net zoals in het verdere verloop van het verhoor (Balogh & Salaets, 2015: 15). Het feit dat de tolk als een vreemde gezien wordt door het kind is ook een factor die het scheppen van een vertrouwensband eventueel moeilijker maakt (Balogh & Salaets, 2015: 16).

Een tweede categorie die onderscheiden wordt is **informatie-uitwisseling** en meer bepaald de sub-subcategorie **informatie over de minderjarige**, die het tweede vaakst voorkomt. In de antwoorden gaat het steeds om het niet of onvoldoende kennen van de culturele identiteit van de minderjarige.

Het belang van cultuur werd al aangetoond in de literatuurstudie. Zo kunnen cultuur en taal niet losgekoppeld worden van elkaar. De tolk tolkt niet alleen tussen twee verschillende talen maar ook tussen twee verschillende culturen. Zo wordt er door Humphrey en Alcorn (2001) gesteld dat cultuur en taal onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. Ze baseren zich daarbij op het bilinguïstische-biculturele model waar de tolk zowel op talig als op cultureel vlak bemiddelt om zo het doel van de spreker te bereiken en een gelijkwaardigheid tussen de gesprekspartners te kunnen behouden (Humphrey & Alcorn in Schaffer & Wilcox, 2005: 10). Het gebrek aan **informatie over de tolk** wordt eveneens aangehaald. Het is specifiek één beroepsgroep die genoemd wordt: het politiepersoneel. De tolk stelt dat 'het politiepersoneel niet altijd bekwaam is om met tolkwerk om te gaan, een tolk moet toch alleen maar vertalen...'. Door het gebrek aan informatie weet het politiepersoneel niet dat de taak van de tolk veelomvattender is dan 'alleen maar vertalen'. Ook in *Children and justice: overcoming language barriers* wijst Katarzyna Skrzyziarz, een tolk gesproken taal op het belang van een correcte en duidelijke taakomschrijving van de tolk (Balogh & Salaets, 2015: 64).

Een derde categorie is **deontologie** waarbij verwezen wordt naar de in de literatuurstudie besproken deontologische codes. Niet alleen de tolk heeft een deontologische code waaraan hij zich moet houden, ook de andere gesprekspartners zijn aan een deontologie gebonden. Zo is het belangrijk om neutraal en onpartijdig te blijven. Alle gesprekspartners zijn eveneens gebonden aan het beroepsgeheim. Bij vraag 31 gaat het om de sub-subcategorie 'neutraliteit en onpartijdigheid' die in het gedrang komt. Het zijn twee begrippen die in vrijwel alle deontologische codes centraal staan. Bij het antwoord dat gegeven wordt, zijn het de sociaal assistenten die 'de neiging hebben om de antwoorden voor te zeggen'. Zoals in paragraaf 2.1.4.4.3. al werd beschreven, kan een sociaal assistent optreden als vertrouwenspersoon. De vertrouwenspersoon moet zich echter wel afzijdig houden. Hij mag geen vragen stellen of verklaringen aanvullen, hij is daar om de minderjarige gerust te stellen en hem aan te moedigen om aan het verhoor mee te werken. Door antwoorden te willen voorzeggan, verliest de vertrouwenspersoon zijn neutraliteit en onpartijdigheid. In een ander antwoord geeft de tolk aan soms te 'bemiddelen wanneer de aanpak van de procureur-generaal niet geschikt is'. Eenmaal gaat het ook om de accuraatheid van de vertolking. Het behoort tot de taak van de tolk om alles accuraat te vertalen. Eén respondent gaf aan 'soms concepten en het taalgebruik te vereenvoudigen'. Het antwoord werd onder de sub-subcategorie **taalgebruik** ondergebracht, maar het heeft wel betrekking op de deontologie van de tolk. Het behoort zoals eerder al vermeld tot de taak van de ondervrager om het taalgebruik aan het kind aan te passen. Ook in het *UNODC Handbook* wordt het feit dat het de taak van de rechters, advocaten, politiemensen en juridische actoren is om kindvriendelijk taalgebruik te hanteren, benadrukt (Balogh & Salaets, 2015: 11).

Een voorlaatste categorie is **psychologie**. In het antwoord wordt verwezen naar de ‘moeilijkheid van talige bemiddeling die gecombineerd moet worden met de psychologische geschiktheid en gevoeligheid’. Daarbij wordt er verwezen naar het feit dat ‘minderjarig zijn’ geen homogene periode is. Er zijn heel wat verschillende ontwikkelingsfasen die samenhangen met psychologische en biologische factoren. Niet elk kind is op dezelfde manier psychologisch ontwikkeld. Het is dan ook belangrijk dat het verhoor afgestemd wordt op de minderjarige in kwestie (Balogh & Salaets, 2015: 78). Die talige bemiddeling is dus nauw verbonden met het psychologische perspectief. Zo kunnen complexe syntactische structuren, woorden en uitdrukkingen die in de vragen verweven zijn, het kind verhinderen nog verder te vertellen (Balogh & Salaets, 2015: 114). Ondervragers moeten er ook rekening mee houden dat kinderen mogelijk een trauma opgelopen hebben. De ondervrager moet dan voldoende ingelicht zijn over de manier waarop hij daarmee moet omgaan (Fontes, 2010, 299-300).

De laatste categorie die bij vraag 31 kan worden onderscheiden is die van **communicatie**. Die categorie komt samen met de categorie informatie-uitwisseling over de minderjarige het tweede vaakst voor. Zo wordt er in een antwoord over de ouders gepraat. Zij kunnen zoals in de literatuurstudie vermeld is, ook de vertrouwenspersoon van de minderjarige tijdens het verhoor zijn. In het antwoord wordt er door de respondent gezegd ‘Vaak moet ook het contact met de ouders gemanaged worden’, waaruit blijkt dat er vaak niet alleen voor de minderjarige moet getolkt worden maar ook voor zijn ouders. Verder wordt er in een ander antwoord naar de subcategorie **communicatie** verwezen. Doordat de aanpak of communicatiestijl van de ondervrager niet geschikt is, zegt de tolk dat hij soms bemiddelt wat opnieuw een impact heeft op de deontologische code en in het bijzonder op de neutraliteit en onpartijdigheid van de tolk. Het antwoord heeft betrekking op het feit dat de tolk ingrijpt wanneer de ondervrager zijn communicatiestijl niet afstemt op de minderjarige. Het is zoals eerder aangegeven, de taak van de ondervrager om zijn taalgebruik en houding aan de minderjarige aan te passen.

6.2. Vaststellingen vraag 75

Vraag 75 is een open vraag die peilt naar wat nodig is om getolkte kinderverhoren te verbeteren. Het opzet van dit onderzoek is om na te gaan in hoeverre de resultaten van vraag 31 overeenstemmen met die van vraag 75. Er wordt dus nagegaan of bij vraag 75 dezelfde categorieën waargenomen kunnen worden. Net zoals bij vraag 31 zullen alle categorieën besproken worden en getoetst worden aan de literatuur.

Een eerste categorie die eveneens centraal staat in het onderzoek en die ook een keuzemogelijkheid bij vraag 31 vormt is de **minderjarige**. Eén respondent geeft aan dat hij ‘niet zou weten waarom het

anders is met minderjarigen' en stelt zo geen verschil te zien tussen getolkte verhoren met minderjarigen en volwassenen. Het is een antwoord dat ingaat tegen de literatuur en tegen het doel van het CO-Minor-IN/QUEST-project waarbij het draait rond de specifieke aanpak die voor een getolkt kinderverhoor vereist is.

Er werden heel wat antwoorden gegeven die onderverdeeld kunnen worden in de categorie **informatie-uitwisseling**. Door de diversiteit van de antwoorden werden de resultaten volgens sub-subcategorie gerangschikt. **Informatie over de minderjarige** en zijn voorgeschiedenis meedelen aan de tolk voor het verhoor, komt een aantal keer in de antwoorden voor. In *Gerechtstolken*.

Handleiding voor politie en rechtskundigen in een meertalige context van Salaets, Balogh & Rombouts (2014: 77) wordt er ook gewezen op het belang van informatie-uitwisseling over de status van de te horen persoon (verdachte, slachtoffer of getuige). Bij een verdachtenverhoor zullen er geen details uit het onderzoek meegedeeld worden. Bij verhoren van slachtoffers en getuigen kan de politiebeambte niet veel op voorhand vertellen omdat het verhaal nog verteld moet worden. De toestand waarin de te horen persoon zich bevindt, kan eveneens meegedeeld worden. Dat kan de tolk helpen bij zijn taak, zo weet hij hoe de persoon in kwestie zich gedraagt en in welke emotionele toestand hij zich bevindt (Salaets, Balogh & Rombouts, 2014: 77). Een tweede sub-subcategorie die bij de hoofdcategorie minderjarige onderscheiden wordt en die het derde vaakst voorkomt, is **informatie-uitwisseling over het tolkwerk**. Er moet namelijk duidelijk gemaakt worden dat de tolk geen juridische actor is, maar aanwezig is om alles verstaanbaar te maken. Katarzyna Skrzyniarz (2015), zelf een tolk haalt in *Children and justice: overcoming language barriers* eveneens aan dat er transparantie over de rol van de tolk moet bestaan. Communicatiestrategieën moeten aan alle deelnemers worden uitgelegd, ook aan de minderjarige. Dan weet iedereen bijvoorbeeld waarom een tolk iets noteert. Het is volgens haar ook belangrijk om de minderjarige expliciet uit te leggen wat de rol van de tolk is. Zo kan de tolk een band opbouwen met de minderjarige en eventuele communicatieproblemen signaleren. Door duidelijk en open te zijn naar de minderjarige toe en zijn vragen te beantwoorden, zal de minderjarige minder wantrouwig zijn tegenover de tolk en zal het makkelijker zijn om moeilijke situaties op te lossen (in Balogh & Salaets, 2015: 65-66). Het tweede meest voorkomende thema is dat van een **briefing**. Een aantal antwoorden hebben betrekking op het briefen van de tolk of het totale gebrek aan een briefing of andere vorm van informatie-uitwisseling. Een briefing bestaat uit het verschaffen van informatie over de zaak of het onderzoek. Zo weet de tolk binnen welk strafrechtelijk domein het verhoor zich zal afspelen. Het is ook van belang dat de tolk wordt ingelicht over de wijze en strategie van het verhoor. Er moet eerst een optimaal gespreksniveau gecreëerd worden, zeker bij het verhoor van minderjarigen omdat zij vaak wantrouwend zijn. Het is dan ook van belang dat de tolk weet hoe dat zal gebeuren (Salaets, Balogh

& Rombouts, 2014: 77-78). Katarzyna Skrzyniarz (2015) geeft eveneens aan dat een briefing van cruciaal belang is, zo kan de tolk zich voorbereiden op het verhoor bijvoorbeeld op het vlak van terminologie en kan hij zich eveneens mentaal voorbereiden. Verder haalt ze aan dat het belangrijk is om tijdens de briefing eventuele moeilijkheden aan te halen en te bespreken hoe daar tijdens het verhoor op ingegaan kan worden. Ten slotte is het ook heel belangrijk dat elke participant zijn verwachtingen uitdrukt zodat iedereen weet wat er van hem verwacht wordt (Balogh & Salaets, 2015: 63-64). Eén respondent heeft het over een getolkt verhoor met een Dove minderjarige. Daarbij gaat het zoals in de literatuurstudie al besproken werd om een speciale vorm van tolken, namelijk tussen een gesproken taal en een gebarentaal, waarbij het ook belangrijk is om te weten hoe men met een gebarentaaltolk moet werken. Zo is het bijvoorbeeld belangrijk dat de politieagent zich tot de Dove persoon richt en die persoon ook aankijkt. Voor het verhoor moet er ook afgesproken worden welke tolkmodus gebruikt zal worden. Bij gebarentaaltolken wordt er meestal simultaan getolkt. Vervolgens is het ook uiterst belangrijk dat de tolk voldoende informatie krijgt zodat hij alles optimaal begrijpt en kan tolken (Salaets, Balogh & Rombouts, 2014: 45-46). Catherine King, een gebarentaaltolk, wijst in *Children and justice: overcoming language barriers* eveneens op het belang van een briefing. Tijdens die briefing moet de tolk informatie krijgen over de zaak en de minderjarige en moeten er afspraken gemaakt worden in verband met de tolkmodus (in Balogh & Salaets, 2015: 158). Een laatste sub-subcategorie is die van een **voorbereidend gesprek** tussen de minderjarige en de tolk. Bij één respondent gaat het specifiek om een Dove minderjarige en een gebarentaaltolk. In *Children and Justice: Overcoming Language Barriers* wordt er gewezen op het belang van een vertrouwensband tussen de tolk en de minderjarige. Door de tolk de mogelijkheid te geven om voor het verhoor met de minderjarige kennis te maken, zou de minderjarige vertrouwd gemaakt kunnen worden met de tolk. Het gesprek dat wordt opgenomen en waarbij de hoofdondervrager aanwezig is, focust zich op een persoonlijk en natuurlijk gesprek. Het is niet de bedoeling dat er ingegaan wordt op de professionele functie van de tolk (Balogh & Salaets, 2015: 240).

Een tweede subcategorie is **psychologie**, eveneens een categorie die terugkeert bij vraag 31. De antwoorden op vraag 75 halen wel andere noden op psychologisch vlak aan. Zo wordt er gewezen op het belang van een psycholoog die aanwezig is, enerzijds om psychologische bijstand te verlenen aan de betrokken actoren en anderzijds om door middel van gerichte adviezen tussen te komen om zo de communicatie tussen de verschillende gesprekspartners te verbeteren. In een derde antwoord wordt er nog verwezen naar het feit dat iedereen vertrouwd moet raken met de situatie en de andere betrokkenen omdat zo een verbetering op psychologisch vlak bereikt kan worden, wat belangrijk is voor de minderjarige. In de literatuurstudie werd ook al aangehaald dat een psycholoog of psychiater die aanwezig is bij een verhoor, via de regiekamer vragen kan suggereren aan de politieagent die de

minderjarige verhoort om zo het verhoor te kunnen bijsturen (Van Daele & Van Welzenis, 2004: 131-132).

Een nieuwe categorie die niet bij vraag 31 voorkomt is **kwetsbaarheid**. Daarmee wordt er verwezen naar de kwetsbaarheid van een minderjarige. Beide antwoorden die ingedeeld worden bij de categorie kwetsbaarheid, hebben het over de aanpak van het verhoor. Die aanpak moet volgens de eerste respondent 'gevoeliger' en volgens de andere moet 'de aandacht gevestigd worden op, indien bekend, het vermijden van "gevoelige" onderwerpen'. Beide respondenten beschrijven echter niet nader wat ze precies onder 'gevoelig' verstaan. In paragraaf 6.1. werd er bij de categorie 'vertrouwen' al gewezen op de gevoelige aanpak van het verhoor die noodzakelijk is (Balogh & Salaets, 2015: 15). In richtlijn 2012/29/EU wordt er ook verwezen naar een kindvriendelijke en gevoelige aanpak waarbij voldoende rekening wordt gehouden met de leeftijd, het ontwikkelingsniveau, de meningen, behoeften en zorgen van het kind¹².

Communicatie is eveneens een categorie die bij vraag 75 voorkomt. Het gaat daarbij specifiek om horende personen die moeten leren communiceren met de Dove persoon via de tolk. Het is zoals eerder vermeld een andere manier van communiceren. De tolk moet namelijk de communicatie mogelijk maken tussen horende en niet-horende gesprekspartners en afwisselen tussen gesproken taal en gebarentaal. Ann Davis, een gebarentaaltolk geeft in *Children and Justice: Overcoming Language Barriers* aan dat de tolk voor het verhoor moet worden voorgesteld aan de ondervrager en aan de psycholoog als die aanwezig is. Zo kan de tolk nagaan of de andere actoren voordien al met een gebarentaaltolk hebben samengewerkt. Als dat niet het geval is, kan de tolk uitleggen wat een gebarentaaltolk precies doet en wat het verschil is met een tolk gesproken taal. Zo kan de tolk wijzen op syntactische en grammaticale verschillen tussen gebarentaal en gesproken taal. Hij kan ook ingaan op het belang van niet-manuele gebaren zoals bijvoorbeeld gezichtsuitdrukkingen die ook een grammaticale rol kunnen hebben in het bijzonder ontkenningen, bijwoordelijke informatie of beurtwisseling (In Balogh & Salaets, 2015: 71).

De meest voorkomende subcategorie is **opleiding**. Er wordt zowel gewezen op het belang van opleidingen voor tolken, als voor de andere gesprekspartners als op het belang van **samenwerkingen**, waar het CO-Minor-IN/QUEST-project ook om draait. In de survey wordt er bovendien ook gepeild naar het feit dat de verschillende beroepsgroepen een opleiding gehad hebben om met kinderen te leren werken. In enkele antwoorden wordt er aangehaald dat de tolk

¹ RICHTLIJN 2012/29/EU VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD van 25 oktober 2012 tot vaststelling van minimumnormen voor de rechten, de ondersteuning en de bescherming van slachtoffers van strafbare feiten, en ter vervanging van Kaderbesluit 2001/220/JBZ, HOOFSTUK 1 ALGEMENE BEPALINGEN, Artikel 1 Doelstellingen

niet opgeleid wordt om specifiek voor minderjarigen te tolken, wat wel een noodzaak is. In enkele antwoorden wordt er bovendien gewezen op het belang van opleidingen en samenwerking tussen de verschillende beroepsgroepen. In *Children and Justice: Overcoming Language Barriers* haalt gebarentolker Ann Davis eveneens het belang van een opleiding voor alle betrokken beroepsgroepen aan om zo getolkte kinderverhoren te kunnen verbeteren (in Balogh & Salaets, 2015: 73).

Een laatste subcategorie is de restgroep waarin nog twee sub-subcategorieën onderscheiden kunnen worden. Een eerste categorie gaat over de **ruimte** waarin de kinderverhoren plaatsvinden. Er wordt gewezen op het belang van een 'ontspannende, bemoedigende en rustgevende plaats' om de verhoren te laten plaatsvinden. In het experiment van Nilsen (2013) wordt evenwel gewezen op het belang van zo een ruimte. In het experiment wordt er in het bijzonder gekozen voor een ruimte waarin de kinderen zich comfortabel voelen. Een tweede sub-subcategorie is **ervaring**. De respondent geeft aan dat de ondervragers met wie de tolk in kwestie samengewerkt heeft, zich al 'bewust zijn van de moeilijkheid van de situatie' door hun ervaring. Ervaring is eveneens ook een onderwerp dat centraal staat in de survey. Er wordt namelijk naar de werkervaring met kinderen gevraagd in de survey.

6.3. Antwoorden op de onderzoeksvraag

In dit onderdeel zal een antwoord gegeven worden op de tweeledige onderzoeksvraag. Het eerste deel van de onderzoeksvraag heeft zoals ut supra vermeld betrekking op de halfopen vraag 31:

Wat zijn de belangrijkste uitdagingen voor tolken in getolkte gesprekken met minderjarigen in strafrechtelijke context in Italië?

Wanneer de vraag puur kwantitatief beantwoord wordt (alleen de aangekruiste antwoorden), lijkt er geen groot verschil te zijn tussen de eerste drie hoofdcategorieën. 'Werken met de minderjarige' is de grootste uitdaging (14 keer aangevinkt), gevolgd door 'het tolkwerk zelf' (13 keer aangevinkt), en door 'werken met de andere gesprekspartners' (12 keer aangevinkt). Alleen de vierde categorie 'andere' vertoont een groter verschil. Die categorie werd maar drie maal aangevinkt.

Om vraag 31 met vraag 75 te kunnen vergelijken, werden ook de extra commentaren die bij vraag 31 ingevuld konden worden, geanalyseerd. Door middel van subcategorieën en sub-subcategorieën aan de commentaren toe te kennen, kan er worden nagegaan wat er precies wordt verstaan onder 'uitdagingen voor tolken in getolkte gesprekken met minderjarigen in strafrechtelijke context'. Wanneer er gekeken wordt naar de categorie 'werken met de minderjarige' is er één uitdaging die naar voren komt namelijk het vertrouwen van de minderjarige winnen. Bij de categorie 'werken met

de verschillende gesprekspartners' zijn de uitdagingen minder homogeen. Van de zes commentaren hebben er twee betrekking op het gebrek aan informatie over de minderjarige en zijn culturele identiteit, en één op het gebrek aan informatie over de tolk en over wat tolken precies inhoudt. Twee andere commentaren gaan over de communicatie waarbij het eenmaal specifiek gaat om de communicatiestijl die niet wordt aangepast aan de minderjarige. De deontologie en in het bijzonder het gebrek aan neutraliteit en onpartijdigheid van de sociaal assistenten komt eenmaal aan bod. Bij de categorie 'werken met de verschillende gesprekspartners' kan er ondanks de verscheidenheid aan uitdagingen toch een lijn getrokken worden tussen de verschillende commentaren. Alle antwoorden hebben betrekking op het ontbreken van kennis of het verkeerd toepassen van de kennis in verband met getolkte kinderverhoeren. Bij de categorie 'het tolkwerk zelf' kunnen twee categorieën onderscheiden worden. Enerzijds het feit dat de combinatie van talige bemiddeling en psychologische gevoeligheid moeilijk is voor een tolk en anderzijds het taalgebruik dat niet aangepast wordt aan de minderjarige.

In het algemeen kunnen er een aantal tendensen onderscheiden worden bij vraag 31. In de eerste plaats is het moeilijk voor de tolk om het vertrouwen van de minderjarige te winnen. Daarnaast vormt het gebrek aan informatie over zowel de minderjarige, als de tolk, als de manier waarop een minderjarige verhoord moet worden, een uitdaging. Ten slotte vormt het psychologische aspect een uitdaging voor de tolk.

Het tweede deel van de onderzoeksvraag gaat na wat er in vraag 75 aangehaald wordt als wensen en aanbevelingen voor de toekomst om zo de kwaliteit van getolkte kinderverhoeren te verbeteren. Het tweede deel van de onderzoeksvraag wil evenwel nagaan of de uitdagingen die geformuleerd werden bij vraag 31 overeenstemmen met de aanbevelingen en wensen van vraag 75.

-Worden de geformuleerde uitdagingen ook omgezet in aanbevelingen en wensen voor de toekomst om de kwaliteit van deze gesprekken te verbeteren?

Wanneer er eerst de vergelijking wordt gemaakt met de vier hoofdcategorieën uit vraag 31, kan er een omgekeerde tendens waargenomen worden. De categorie 'andere' is met elf commentaren de categorie waaronder de meeste antwoorden kunnen worden ondergebracht, gevolgd door 'het tolkwerk zelf' met acht commentaren. De categorieën 'werken met de minderjarige' en 'werken met de andere gesprekspartners' hebben hetzelfde aantal antwoorden, namelijk vijf. Bij de categorie 'werken met de minderjarige' wordt er vooral aangestuurd op het informeren van de minderjarige. Er moet vooral informatie verschaft worden over de tolk en waarom hij precies bij het verhoor aanwezig is. De minderjarige moet eveneens de kans krijgen om met alle actoren en de hele situatie vertrouwd te raken wat een positieve invloed kan hebben op de psychologische impact voor de

minderjarige. Bij de categorie 'werken met de andere gesprekspartners' wordt eveneens het psychologische aspect aangehaald. Door de vaste aanwezigheid van een psycholoog zou de communicatie tussen alle actoren bevorderd kunnen worden. Wanneer het specifiek om de communicatie met Dove personen gaat, is het belangrijk dat ook horende personen weten hoe ze via een tolk moeten communiceren met die Dove minderjarige. Een opleiding voor het politiepersoneel om zowel met de minderjarige als met het tolkwerk om te leren gaan, wordt eveneens als wens aangehaald. Er wordt evenwel aangehaald dat ervaring een belangrijke begripsfactor kan zijn. In de categorie 'het tolkwerk zelf' wordt het belang van een opleiding voor tolken benadrukt, zodat ze met minderjarigen leren werken. Het samenwerkingsverband wordt eveneens als wens voor de toekomst aangehaald, zowel het samenwerken met een andere tolk als met een psycholoog en sociaal assistenten. Voor de aanvang van het verhoor is het ook gewenst om informatie over de minderjarige en zijn voorgeschiedenis mee te delen aan de tolk. De categorie 'andere' is bij vraag 75 de meest voorkomende categorie en de meest heterogene categorie en groepeert alle noden en wensen die niet onder de vorige drie categorieën ondergebracht kunnen worden. Een veelvoorkomende nood die wordt aangehaald is het houden van een briefing voor het verhoor. Die briefing dient niet alleen om de tolk te informeren over de zaak, maar ook om de andere actoren te informeren over het tolkproces en afspraken te maken zodat de verschillende participanten beter op elkaar kunnen inspelen. Een tweede wens die wordt aangehaald is om een voorbereidend gesprek tussen de minderjarige en de tolk mogelijk te maken zodat ze beiden met elkaar kunnen kennismaken buiten de context van het verhoor. Er moet eveneens rekening worden gehouden met de kwetsbaarheid van de minderjarige. Er wordt voorgesteld om de aanpak gevoeliger te maken en gevoelige onderwerpen proberen te vermijden. Er wordt eveneens aangehaald dat het verhoor van minderjarigen in een speciaal daarvoor gecreëerde ruimte moet plaatsvinden. Het moet een ontspannende, bemoedigende en rustgevende plaats zijn. Een laatste wens die wordt aangehaald en die al meermaals terugkeerde in andere categorieën is het psychologische aspect. Er wordt namelijk aangestuurd op psychologische bijstand voor de aanwezige actoren.

Wanneer de resultaten van zowel vraag 31 als van vraag 75 naast elkaar gelegd worden, kunnen er duidelijke tendensen waargenomen worden. Wanneer er naar de categorie 'werken met de minderjarige' gekeken wordt, situeren de uitdagingen voor de tolk zich vooral op het vertrouwen winnen van de minderjarige. De aanbevelingen en wensen sluiten heel nauw aan bij de uitdagingen in verband met de minderjarige. Er wordt namelijk aangegeven dat de minderjarige beter geïnformeerd moet worden over wie de tolk is en wat hij doet. Het feit dat de tolk geen juridische actor is maar puur een facilitator van de communicatie, moet volgens de respondenten duidelijk meegedeeld worden aan de minderjarige. De minderjarige moet ook vertrouwd raken met de andere

actoren. Wanneer de minderjarige weet wat hij kan verwachten van het verhoor en wanneer hij weet wat de taak van alle aanwezige participanten is, zal hij gerustgesteld zijn en zal dat ook een verbetering op psychologisch vlak teweegbrengen. Het is dus noodzakelijk om de minderjarige goed te informeren. Bij vraag 31 werd bij de categorie 'werken met de andere gesprekspartners' vooral het gebrek aan informatie aangehaald. Die afwezigheid van informatie situeert zich op verschillende vlakken: het niet kennen van de culturele identiteit van de minderjarige, het foutief communiceren met de minderjarige, een andere opvatting over wat tolken precies (moeten) doen en het overschrijden van de deontologische code. Bij de wensen en noden van vraag 75 wordt er bij de categorie 'werken met de andere gesprekspartners' enerzijds aangestuurd op een opleiding waarin men leert werken met minderjarigen en tolken, anderzijds wordt er aangegeven dat ervaring een belangrijke rol kan spelen tijdens getolkte kinderverhoren. Om de communicatie te verbeteren wordt eveneens het voorstel gedaan om een psycholoog in te schakelen die aanwezig is en gerichte adviezen kan geven. In het geval van Dove minderjarigen is het belangrijk dat de andere participanten leren communiceren via de tolk. Om het gebrek aan informatie op te lossen wordt er dus aangestuurd op opleidingen, maar ook op het leren communiceren en het afstemmen van de communicatie op de minderjarige. Bij vraag 31 worden bij de categorie 'het tolkwerk zelf' specifiek twee moeilijkheden aangehaald. Enerzijds moet de tolk het taalgebruik aanpassen aan de minderjarigen en anderzijds is het moeilijk om het talige te combineren met de psychologische geschiktheid. Bij vraag 75 wordt er dan ook aangestuurd op opleidingen voor de tolk om te leren werken met minderjarigen. Er wordt eveneens aangehaald dat het zou helpen wanneer de tolk ingelicht wordt over de minderjarige en zijn voorgeschiedenis en de tolk kan samenwerken met andere actoren. Zowel door opleidingen als door het verschaffen van informatie zou de tolk beter voorbereid zijn om te tolken voor minderjarigen. Bij de categorie 'andere' komen de aanbevelingen grotendeels overeen met de aanbevelingen uit de andere drie categorieën. Zo is een briefing, een professionele informatie-uitwisseling tussen alle actoren, een wens die vaak aangehaald wordt alsook een informeel voorbereidend gesprek tussen de minderjarige en de tolk. Er moet ook ingespeeld worden op de kwetsbaarheid van de minderjarigen. Het is eveneens aan te raden om een kinderverhoor af te nemen in een kindvriendelijke ruimte. Daarenboven is ook psychologische bijstand een wens die over de categorieën heen terugkomt.

7. Conclusie

Het onderzoek uitgevoerd in deze masterproef kadert in het grotere geheel van het CO-Minor-IN/QUEST-project. De data die in dit onderzoek geanalyseerd werden, waren reeds verzameld aan de hand van een survey verspreid door het CO-Minor-IN/QUEST-team in 2013. Er werden specifiek twee vragen uit de survey gefilterd die met elkaar vergeleken zouden worden, namelijk een halfopen en een open vraag. Drie studenten maakten de vergelijking voor de groep tolken in drie verschillende landen: Frankrijk, Italië en het Verenigd Koninkrijk. Het doel van deze masterproef was om specifiek voor de groep tolken uit Italië na te gaan welke uitdagingen tolken tijdens getolkte kinderverhoren ondervinden. In het tweede luik werd er nagegaan in hoeverre de aanbevelingen en wensen uitgedrukt door de tolken, overeenstemmen met de eerder aangehaalde uitdagingen.

Om de halfopen en de open vraag met elkaar te kunnen vergelijken werd er gebruik gemaakt van de thematische inhoudsanalyse van Ritchie en Spencer (1994). Zo was het mogelijk om de extra commentaren van vraag 31 met de antwoorden op vraag 75 te vergelijken. Er werd een stapsgewijze analyse uitgevoerd waarbij de antwoorden eerst in segmenten werden opgedeeld zodat er aan elk segment een code kon worden toegekend. Die code heeft telkens betrekking op een thema. Nadien werden de antwoorden als één geheel bekeken om een kwantificering te vermijden en ervoor te zorgen dat associaties en patronen blootgelegd werden. De analyse werd handmatig uitgevoerd wat zowel enkele voordelen als nadelen heeft. Het voordeel is dat de codeur de antwoorden kan begrijpen en concepten kan herkennen wat tot een hoge validiteit leidt. Het nadeel is dat een handmatige analyse tot een lagere betrouwbaarheid leidt in vergelijking met een automatische analyse. Codeurs zullen niet altijd tot dezelfde conclusies komen omdat ze door allerlei factoren beïnvloed worden zoals hun persoonlijke opvattingen en denkbeelden, culturele bagage en de tijdsgeest waarin het onderzoek plaatsvindt. Ook met identieke instructies zullen menselijke codeurs niet altijd tot dezelfde resultaten komen. Het dient ook vermeld te worden dat een survey niet toelaat meer informatie ter verificatie te vragen zoals dat bijvoorbeeld bij een interview wel het geval is. De onderzoeker is op zichzelf aangewezen om de neergeschreven antwoorden te interpreteren, wat uiteraard subjectief is.

Onvoldoende informatie-uitwisseling, de onaangepaste manier van communiceren ten opzichte van de minderjarige, en een vertrouwensband opbouwen met de minderjarige zijn in dit onderzoek de meest voorkomende uitdagingen voor tolken. De wensen en aanbevelingen voor de toekomst halen suggesties aan voor die uitdagingen. Het opleiden van de tolk om specifiek met minderjarigen te werken en het opleiden van de actoren om met de tolk om te gaan, worden het vaakst aangehaald om zo in te spelen op de moeilijkheden waarmee de tolk nu soms geconfronteerd wordt. Het feit dat

alle beroepsgroepen geïnformeerd moeten zijn, wordt eveneens vaak aangehaald. Die informatie-uitwisseling kan aan de hand van een briefing, een opleiding of het samenwerken met de andere beroepsgroepen. Het verlenen van psychologische bijstand aan alle partijen en psychologisch advies om de communicatie te bevorderen is eveneens een terugkerende aanbeveling. Bovendien is het belangrijk dat ook de minderjarige geïnformeerd wordt, eventueel aan de hand van een informeel gesprek met de tolk, om zo zijn vertrouwen te winnen. Het is ook aan te raden om het verhoor in een kindvriendelijke ruimte te laten doorgaan. Het dient vermeld te worden dat de conclusies van dit onderzoek niet veralgemeend kunnen worden door het eerder geringe aantal respondenten.

De antwoorden op beide vragen van zowel tolken uit Frankrijk als uit het Verenigd Koninkrijk werden eveneens geanalyseerd door Jeffrey Peeters en Hannah Ruys-Vankrunkelsven. De analyse van de tolken uit Frankrijk toont aan dat de uitdagingen zich vooral concentreren in de categorieën 'werken met het kind', 'werken met de andere gesprekspartners' en 'het tolkwerk zelf'. Uit het onderzoek blijkt dat de uitdagingen vooral betrekking hebben op de moeilijkheid om het vertrouwen te winnen van de minderjarige en om hem gerust te kunnen stellen, op het interculturele bewustzijn van de andere professionals en op de precisie en neutraliteit van en tijdens het tolkproces. Bij de wensen en aanbevelingen komt opnieuw het vertrouwen winnen van de minderjarige terug en wordt er aangehaald dat er nood is aan een briefing. Ook bij de antwoorden van de tolken uit het Verenigd Koninkrijk zijn het vooral de categorieën 'werken met de minderjarige', 'werken met de andere gesprekspartners' en het 'tolkwerk zelf' die bij vraag 31 het vaakst voorkomen. De uitdagingen gaan in grote lijnen om taalkundige aanpassingen, moeilijkheden in verband met de omgang met de minderjarige en onvoldoende kennis van professionals over de rol van de tolk. Bij vraag 75 komen de meeste wensen en aanbevelingen voor in dezelfde drie hoofdcategorieën als bij vraag 31. De aanbevelingen voor de toekomst hebben vooral betrekking op het trainen van professionals, een briefing en een mogelijkheid tot samenwerken met de andere professionals. Uit de drie onderzoeken blijkt dat er nood is aan een gezamenlijke training voor zowel de professionals als de tolken om van elkaar te leren, om duidelijk te maken wat elke beroepsgroep doet en om het verhoor in het belang van het kind beter op elkaar af te stemmen. Het houden van een briefing voor de aanvang van het verhoor wordt ook in alle drie de onderzoeken naar voren geschoven als een wens en aanbeveling voor de toekomst. Er kunnen dus wel enkele tendensen, die uiteraard niet veralgemeend kunnen worden, waargenomen worden over de drie landen heen.

Zoals eerder al vermeld kadert dit onderzoek in het grotere geheel van het CO-Minor-IN/QUEST-project en kunnen de conclusies niet veralgemeend worden. Daarom is het zeker aan te raden om naar het geheel van uitkomsten voor alle beroepsgroepen in alle landen waar de survey verspreid werd, te kijken om zo een globaler beeld te krijgen en op de uitdagingen en wensen in te spelen met

bijvoorbeeld gemeenschappelijke trainingen of opleidingen. Zoals in de literatuurstudie ook al werd aangetoond, bestaat er bijna geen onderzoek omtrent getolkte kinderverhoren. Het is dan ook nuttig voor vervolgonderzoek om de minderjarigen zelf bij het onderzoek te betrekken, eventueel aan de hand van experimenteel onderzoek. Zo kan er niet alleen gefocust worden op bevindingen vanuit het perspectief van de professionele actoren maar ook van de minderjarige zelf.

Bibliografie

Wetenschappelijke bronnen

- Anderson, R., B., W. (2002). Perspectives on the role of interpreter. In Pöchhacker, F., & Shlesinger, M. (Eds.). *The Interpreting Studies Reader*. (pp. 209-217). Londen: Routledge.
- Angelelli, C. V. (2015) Invisibility. In Pöchhacker, F. (Ed.). *Routledge encyclopedia of interpreting studies*. (pp. 310-312). New York: Routledge.
- Balogh, K., & Salaets, H. (Eds.). (2015). Children and justice: overcoming language barriers. Cooperation in interpreter-mediated questioning of minors. Antwerpen: Intersentia.
- Bauer, M., W. (2002). Classical Content Analysis: a review. In Bauer, M., W. & Gaskell, G. *Qualitative Researching with Text, Image and Sound*. (pp. 131-151). Londen: Sage.
- Berk-Seligson, S. (1990). *The Bilingual Courtroom. Court Interpreters in the Judicial Process*. Chicago: Chicago University Press.
- Berk-Seligson, S. (2009). *Coerced Confessions: The Discourse of Bilingual Police Interrogations*. New York: Mouton de Gruyter.
- Bessi, B. (2015). Discussion: psychologist. In Balogh, K., & Salaets, H. (Eds.). Children and justice: overcoming language barriers. Cooperation in interpreter-mediated questioning of minors (pp. 60-63). Antwerpen: Intersentia.
- Blumer, H. (1969). *Symbolic Interactionism. Perspective and method*. Los Angeles: University of California Press.
- Bockstaele, M., & De Clercq, B. (2014). *Verhoren van minderjarigen en kwetsbare volwassenen*. Antwerpen, Apeldoorn: Maklu.
- Colin, J. & Morris, R. (1996). *Interpreters and the Legal Process*. Winchester: Waterside Press.
- De Kimpe, S., Noorda, J., Ferwerda, H. (Eds.). (2015). *Jongeren en politie*. Antwerpen, Apeldoorn: Maklu.
- Gile, D. (2009). *Basic Concepts and Models for Interpreter and Translator Training*. Amsterdam, Philadelphia. John Benjamins Publishing Company.
- Hale, S. & Napier, J. 2013). *Research Methods in Interpreting. A Practical Resource*. London/ New York: Bloomsbury.
- Humphrey, J. H., & Alcorn, B. J. (2001). *So you want to be an Interpreter?: An introduction to sign language interpreting*. Amarillo Texas: H & H Publishers.
- Inghilleri, M. (2015). Sociological approaches. . In Pöchhacker, F. (Ed.). *Routledge encyclopedia of interpreting studies*. (pp. 388-391). New York: Routledge.
- Matthias C. and Zaal Z. (2002). 'Hearing only a faint echo? Interpreters and Children in Court'. 18 (3) SAJHR (South African Journal on Human Rights) 350, 371.
- Mikkelsen, H. (2000). *Introduction to court interpreting*. Manchester: St. Jerome Publishing.
- Perez, I. (2015). Police settings. In Pöchhacker, F. (Ed.). *Routledge encyclopedia of interpreting studies*. (pp. 310-312). New York: Routledge.

- Pöllabauer, S. (2015). Role. In Pöchhacker, F. (Ed.). *Routledge encyclopedia of interpreting studies*. (pp. 355-360). New York: Routledge.
- Quigley, S. P., & Young, J. P. (1965). *Interpreting for deaf people, a report of a workshop on interpreting*. Washington DC: US Government Printing Office.
- Roy, C., B. (2002). The problem with definitions, descriptions, and the role metaphors of interpreters. In Pöchhacker, F., & Shlesinger, M. (Eds.). *The Interpreting Studies Reader*. (pp. 345-353). Londen: Routledge.
- Russel, D. (2012). Court/Legal interpreting. In Gambier, Y. & van Doorslaer, L. (Eds.). *Handbook of Translation Studies, Volume 3*. (pp. 17-20). Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
- Setton, R. (2015). Models. In Pöchhacker, F. (Ed.). *Routledge encyclopedia of interpreting studies*. (pp.263-268). New York: Routledge.
- Solem, L. (2015). Interpreting techniques. In Balogh, K., & Salaets, H. (Eds.). *Children and justice: overcoming language barriers. Cooperation in interpreter-mediated questioning of minors* (pp. 281-311). Antwerpen: Intersentia.
- Solow, S. (1981). *Sign language interpreting: A basic resource book*. Silver Spring, MD: National Association of the Deaf.
- Szekeres, A., & Szenczi, B. (2015). Highly vulnerable children in the justice system. In Balogh, K., & Salaets, H. (Eds.). *Children and justice: overcoming language barriers. Cooperation in interpreter-mediated questioning of minors* (pp. 94-112). Antwerpen: Intersentia.
- Tate, G. & Turner, G., H. (2002). The code and culture. Sign language interpreting – in search of the new breed's ethics. In Pöchhacker, F., & Shlesinger, M. (Eds.). *The Interpreting Studies Reader*. (pp. 373-383). Londen: Routledge.
- Van Daele, D., & Van Welzenis, I. (red.). (2004). *Actuele thema's uit het strafrecht en de criminologie*. Leuven: Universitaire Pers Leuven.
- Van der Mussele, E. (2015). Discussion: Legal actor (lawyer). In Balogh, K., & Salaets, H. (Eds.). *Children and justice: overcoming language barriers. Cooperation in interpreter-mediated questioning of minors* (pp. 139-146). Antwerpen: Intersentia.
- Virág, G. (2015). Interpreted interviews with highly vulnerable children. In Balogh, K., & Salaets, H. (Eds.). *Children and justice: overcoming language barriers. Cooperation in interpreter-mediated questioning of minors* (pp. 77-93). Antwerpen: Intersentia.
- Wadensjö, C. (1998). *Interpreting as interaction*. New York: Addison Wesley Longman.
- Wadensjö, C. (2002). The double role of a dialogue interpreter. In Pöchhacker, F., & Shlesinger, M. (Eds.). *The Interpreting Studies Reader*. (pp. 355-370). Londen: Routledge.
- Online bronnen**
- Algemene vergadering van de Verenigde Naties. (1989). Verdrag inzake de Rechten van het Kind. [pdf]. Geraadpleegd op 4 januari 2016 via http://www.kinderrechtencommissariaat.be/sites/default/files/bestanden/kinderrechtenverdrag_officiële_nederlandse_vertaling.pdf

Amato & Mack. (2015). The ImPLI project, pre-trial interpreting in Italy and the transposition of directive 2010/64/eu. [pdf]. Geraadpleegd op 27 februari via http://www.trans.uma.es/Trans_19-1/Trans19-1_043-056.pdf

Balcaen, L. (2014). Het politieverhoor van minderjarige verdachten. Meermaals geraadpleegd via http://www.jeugdrecht.be/?action=artikel_detail&artikel=390

Bureau van de Europese Unie voor de Grondrechten. (2015). Kindvriendelijke justitie –vooruitzichten en ervaringen van beroepsbeoefenaars. [pdf]. Geraadpleegd op 6 januari 2016 via http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra-2015-child-friendly-justice-professionals-summary_nl_0.pdf

Desmet, N. (2013). 't Zitemzo Jeugdrecht. [pdf] Meermaals geraadpleegd via <http://www.kinderrechtswinkel.be/index.php?ID=43483>

Eulita. ImPLI. Meermaals geraadpleegd via <http://eulita.eu/impli-improving-police-and-legal-interpreting>

Fontes, L., A. (2010). Interviewing immigrant children for suspected child maltreatment. [pdf] Geraadpleegd op 30 april via https://www.researchgate.net/publication/265678701_Interviewing_Immigrant_Children_for_Suspected_Child_Maltreatment

Garwood, C.J. (2012). Court interpreting in Italy. The daily violation of a fundamental human right. [pdf]. Geraadpleegd op 8 januari 2016 via http://etabeta.univ.trieste.it/dspace/bitstream/10077/8625/1/Garwood_IN17.pdf

Garwood, C. J., Rudvin, M., Tomassini, E., Alimenti, A. (2013). Legal Interpreting in Italy: Recruitment policies and quality standards. Problem solving. [pdf]. Geraadpleegd op 25 februari via http://www.eulita.eu/sites/default/files/Legal%20interpreting%20in%20Italy_0.pdf

Herbots, K. (2014). Het verhoor van minderjarige slachtoffers of getuigen. Meermaals geraadpleegd via http://www.jeugdrecht.be/?action=artikel_detail&artikel=391

IMPLI (2012). Final Report. Geraadpleegd op 27 februari via www.isit-paris.fr/documents/ImPLI/Final_Report.pdf

Jiang, L. (2007). From 'Community Interpreting' to 'Discourse Interpreting': Establishing Some Useful Parameters. [pdf] Geraadpleegd op 7 januari 2016 via http://www.euroconferences.info/proceedings/2007_Proceedings/2007_Jiang_Lihua.pdf

Lamb, M., Orbach, Y., Hershkowitz, I., Esplin, P., W., & Horowitz, D. (2009). Structured forensic interview protocols improve the quality and informativeness of investigative interviews with children: A review of research using the NICHD Investigative Interview Protocol. [pdf] Geraadpleegd op 18 februari via <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2180422/pdf/nihms35447.pdf>

Llewellyn-Jones, P. & Lee, R., G. (2013). Interpreter Role-Space. Getting to the Core of Role: Defining Interpreters' Role Space. [pdf] geraadpleegd op 6 januari via https://cygnus.cc.kuleuven.be/bbcswebdav/pid-17031073-dt-content-rid-60815853_2/courses/B-KUL-Y50363-1516/Role%20of%20interpreter%20Peter%20en%20Robert.pdf

Mayring, P. (2000) Qualitative Content Analysis. Geraadpleegd op 8 januari via <http://www.qualitative-research.net/index.php/fqs/article/view/1089/2385>

Nilsen, A., B. (2013). Exploring interpreting for young children. Geraadpleegd op 28 februari via <https://oda.hio.no/jspui/bitstream/10642/1645/1/1021858.pdf>

Official Journal of the European Union. DIRECTIVES. DIRECTIVE 2010/64/EU OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 20 October 2010 on the right to interpretation and translation in criminal proceedings. (2010). [pdf] Meermaals geraadpleegd via <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2010:280:0001:0007:en:PDF>

OG Tolkwetenschap. Projecten. CO-Minor-IN/QUEST. Meermaals geraadpleegd via http://www.arts.kuleuven.be/forms/tolkwetenschap/projecten/co_minor_in_quest/index

Pirozzi, G. (2005). Childhood defined. Geraadpleegd op 5 januari 2016 via <http://www.unicef.org/sowc05/english/childhooddefined.html>

Pittarello, S. (2009). Interpreter Mediated Medical Encounters in North Italy: Expectations, Perceptions and Practice. Geraadpleegd op 1 maart via <https://www.openstarts.units.it/dspace/bitstream/10077/3464/1/Pittarello.pdf>

Plancke, A. (2002). De weg naar Santiago de Compostela: analyse van verhalende bronnen als graadmeter voor een gemeenschappelijk gedachtegoed. Geraadpleegd op 10 maart via <http://lib.ugent.be/nl/catalog/rug01:000789023>

Publicatieblad van de Europese Unie (14 november 2012). RICHTLIJN 2012/29/EU VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD van 25 oktober 2012 tot vaststelling van minimumnormen voor de rechten, de ondersteuning en de bescherming van slachtoffers van strafbare feiten, en ter vervanging van Kaderbesluit 2001/220/JBZ. L 315, 61, 63, 65, 66, 67. Meermaals geconsulteerd via: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:315:0057:0073:NL:PDF>

Rap, S., & Weijers, I. (2011). De jeugdstrafzitting: een pedagogisch perspectief. De communicatie tussen jeugdrechter en jeugdige verdachte. Meermaals geraadpleegd via <https://www.rechtspraak.nl/SiteCollectionDocuments/De-jeugdstrafzitting-een-pedagogisch-perspectief.pdf>

Ritchie, J. & Spencer, L. (1994). Qualitative Data Analysis for Applied Policy Research. Geraadpleegd op 10 maart via http://adm502a2010a01.pbworks.com/f/wk_9_Richie_Spencer_Qualitative_data_analysis_for_applied_policy_research.pdf

Rudvin, M., & Spinzi, C. (2014). Negotiating the Terminological Borders of 'Language Mediation' in English and Italian. A Discussion on the Repercussions of Terminology on the Practice, Self-perception and Role of Language Mediators in Italy. Geraadpleegd op 1 maart via <file:///C:/Users/Laura/Downloads/748-2427-4-PB.pdf>

Schaffer, B., & Wilcox, S. (2005). Towards a Cognitive Model of Interpretation. [pdf] Geraadpleegd op 7 januari 2016 via https://www.academia.edu/1330113/Towards_a_cognitive_model_of_interpreting

Schweda Nicholson, N. (2005). The Court Interpreters Act of 1978: A 25-Year Retrospective: Part I. [pdf]. Geraadpleegd op 7 januari 2016 via <http://www.najit.org/publications/Proteus/Court%20Interpreter's%20Act.pdf>

Van Atteveldt, W., Ruigrok, N., Takens, J. & Jacobi, C. (2014) Inhoudsanalyse met AmCAT. Meermaals geraadpleegd via <http://vanatteveldt.com/wp-content/uploads/amcatbook.pdf>

Van Schoor, D. (2013). Interpreter-mediated interviews of child witnesses and victims: status quaestionis. [pdf] Geraadpleegd op 8 januari via https://www.arts.kuleuven.be/tolkwetenschap/projecten/co_minor_in_quest/interpreter-mediated-interviews-of-child-witnesses-and-victims-status-quaestionis

UN Economic and Social Council (ECOSOC). (2005). UN Economic and Social Council 2005/20: Guidelines on Justice in Matters Involving Child Victims and Witnesses of Crime. [pdf]. Geraadpleegd op 6 januari 2016 via <http://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain?docid=468922c92>

WET op het gebruik der talen in gerechtszaken. Geraadpleegd op 8 januari via http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&cn=1935061501&table_name=wet

WETBOEK VAN STRAFVORDERING - EERSTE BOEK. (Art. 8 tot en met 136ter) Geraadpleegd op 8 januari via http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&cn=1808111730&table_name=wet

Overige bronnen

De Wiest, H. (2016). Maatschappijprijs van de Groep Humane Wetenschappen 2016 Voordracht OG Tolkwetenschap, KU Leuven, Campus Sint-Andries, Antwerpen [Word]

Vandaele, Ph. (2016) rechter Familie- en Jeugdrechtbank Antwerpen mondeling verkregen informatie tijdens het college Jeugdrecht

Van Dale online woordenboeken
<http://vowb.vandale.be.kuleuven.ezproxy.kuleuven.be/zoeken/zoeken.do>

Bijlagen

Codering

De segmenten waaraan een code wordt toegevoegd staan in het vet. De codes staan tussen vierkante haken en staan steeds meteen achter de vetgedrukte bijhorende segmenten.

Tabel 6: Codering

<p>Question 31</p> <p>UITDAGINGEN</p> <p>Wat vindt u de belangrijkste uitdaging(en) wanneer u in een juridische setting tolkt tijdens een gesprek met een minderjarige? Selecteer alles wat van toepassing is.</p> <p>Leg uit.</p> <ul style="list-style-type: none">☐ Het werken met de minderjarige☐ Het werken met de andere gesprekspartners☐ Het tolkwerk zelf☐ Andere
<p>Q31_1 : Het werken met de minderjarige</p> <p>196. La delicatezza dell'argomento trattato implica la creazione di un rapporto di fiducia [sic] col minore che non è facile riuscire a creare nel breve lasso di tempo che intercorre dal momento in cui ci si conosce a quanto si cominciano a porre domande che riguardano la sfera personale ed intima.</p> <p><i>De gevoeligheid van het onderwerp [D_f] impliceert dat het scheppen van een vertrouwensband met de minderjarige niet makkelijk is [A_b] in de korte tijdsperiode [D_i] tussen het moment waarop men kennismaakt met elkaar en het moment waarop men persoonlijke en intieme vragen [D_f] begint te stellen.</i></p>
<p>203. Il minore è intimorito e non si fida di nessuno.</p> <p><i>De minderjarige is bang [A_c] en vertrouwt niemand. [A_b]</i></p>
<p>290. conquistarsi la sua fiducia</p> <p><i>Zijn vertrouwen winnen [A_b]</i></p>
<p>Q31_2: Het werken met de andere gesprekspartners</p> <p>290. a volte è necessario mediare se l'approccio della P.G. non è idoneo</p> <p><i>Soms is het nodig om te bemiddelen [C_e] als de aanpak van de procureur-generaal [B] niet geschikt is [B_g]</i></p>
<p>333. la non conoscenza della cultura d'appartenenza del minore</p> <p><i>Het niet kennen van de culturele identiteit [A_h] van de minderjarige [B_a]</i></p>
<p>395. gli assistenti sociali tendono a suggerire le risposte</p> <p><i>De sociaal assistenten hebben de neiging om de antwoorden voor te zeggen [B_e]</i></p>
<p>451. a volte mancano delle informazione [sic] sulla cultura di appartenenza del minore</p> <p><i>Soms ontbreekt er informatie over de culturele identiteit [A_h] van de minderjarige [B_a]</i></p>
<p>Q31_3: Het tolkwerk zelf</p> <p>203. Il personale di Polizia non è sempre capace di collaborare all'attivit [sic] d'interpretazione, tanto l'interprete deve solo tradurre...</p>

<p><i>Het politiepersoneel [B] is niet altijd bekwaam om met tolkwerk [C] om te gaan [B_a], een tolk [C] moet toch alleen maar vertalen [B_a], ...</i></p>
<p>290. a volte è necessario ricorrere ad una semplificazione dei concetti e del linguaggio</p>
<p><i>Soms is het nodig om concepten en het taalgebruik [C_g] te vereenvoudigen [C_e]</i></p>
<p>1058. E' sempre molto difficile abbinare la mediazione linguistica con l'opportunità e "delicatezza" psicologica</p>
<p><i>Het is altijd heel moeilijk om de talige bemiddeling [C] te combineren met de psychologische geschiktheid en "gevoeligheid" [C_c]</i></p>
<p>Q31_4: Andere</p>
<p>290. spesso è da gestire anche ilk [sic] rapporto con i genitori,</p>
<p><i>Vaak moet ook het contact met de ouders gemanaged worden [B_g]</i></p>
<p>Question 75</p>
<p>Wat is er volgens u nodig om de kwaliteit van getolkte gesprekken met minderjarigen te verbeteren?</p>
<p>181. dando la possibilità al minore di approcciarsi con l'interprete prima che inizi, in modo da fargli capire che la persona che ha di fronte non sarà né un suo ulteriore accusatore, né tantomeno un suo ulteriore avvocato difensore</p>
<p><i>De minderjarige [A] de mogelijkheid geven om toenadering te zoeken tot de tolk [A_b] voordat die begint, om de minderjarige [A] te laten begrijpen dat de persoon voor hem noch een bijkomend aanklager noch een bijkomend advocaat is [A_a]</i></p>
<p>183. CON PIU' SENSIBILITA / LA POLIZIA E FORMATA NOI INTERPRETI CIVILI UN PO MENO.</p>
<p><i>Gevoeliger [D_f] / De politie is daarvoor opgeleid [B_d] wij, overheidstolken iets minder [C_d].</i></p>
<p>196. Fornendo supporto psicologico, anche di gruppo, prima degli incontri a tutti gli operatori presenti.</p>
<p><i>Psychologische bijstand verlenen, ook in groep, aan alle aanwezige betrokkenen voor de verhoren [D_c].</i></p>
<p>201. Collaborando con psicologi ed assistenti sociali che lavorano con minori.</p>
<p><i>Samenwerken met psychologen en sociaal assistenten die met minderjarigen werken. [C_d]</i></p>
<p>203. Innanzi tutto andrebbe creato uno spazio per dar corso a questi incontri: un ufficio di polizia non è certamente il massimo per riuscire a rilassarsi, rincuorarsi e rasserenarsi. / Poi bisognerebbe formare il personale di polizia, non solo a trattare con il minore, ma anche a confidare nelle capacità dell'interprete e, eventualmente, a cercare un comune approccio al minore al fine di trasmettergli sicurezza. / Conseguentemente, si dovrebbe formare anche l'interprete affinché non trascenda dal proprio compito assumendo un atteggiamento erroneamente materno/paterno che potrebbe risultare controproducente ai fini dell'escussione.</p>
<p><i>Er zou eerst en vooral een ruimte [D_i] gecreëerd moeten worden om die ontmoetingen te laten plaatsvinden: een politiekantoor is zeker niet de meest ontspannende, bemoedigende en rustgevende plaats. [D_i] / Vervolgens zou het politiepersoneel [B] een opleiding moeten krijgen [B_d], niet alleen om met de minderjarige [A] om te gaan, maar ook om vertrouwen te hebben in de competenties van de tolk [B_a] en, eventueel, om een gemeenschappelijke aanpak [B_d] te zoeken om de minderjarige [A] op zijn gemak te stellen. / Bijgevolg zou ook de tolk een opleiding [C_d] moeten krijgen zodat die zijn eigen taak niet overschrijdt door een foute</i></p>

<p><i>moederlijke/vaderlijke houding aan te nemen [C_e] wat averechts zou kunnen uitdraaien in het verhoor.</i></p>
<p>208. Tramite incontri preventivi tra interprete (di lingua dei segni) e minore (sordo) e permettendo all'interprete di informare le altre parti coinvolte sulla cultura e sulle modalità di comunicazione delle persone non udenti. / Altrettanto importante è insegnare agli udenti a comunicare al sordo tramite l'interprete.</p> <p>Via voorbereidende ontmoetingen [D_a] tussen de tolk (gebarentaal) [B] en de minderjarige (doof) [A] en de tolk [C] toestaan om de andere betrokken partijen [B] te informeren [D_a] over de cultuur [A_h] en de manier van communiceren met niet horende personen [A_g]. / Anderzijds is het belangrijk om horende personen [B] te leren communiceren [B_g] met de Dove persoon [A] via de tolk [C].</p>
<p>221. Prima dell'inizio dell'interpretazione fornire informazioni sul minore e sull'antefatto. Spiegare l'obiettivo dell'intervista ed evidenziare, se noti, argomenti "critici" da evitare.</p> <p><i>Voor het begin van de vertolking [C] informatie meedelen over de minderjarige en de voorgeschiedenis [C_a]. Het doel van het verhoor uitleggen [D_a] en de aandacht vestigen op, indien bekend, het vermijden van "gevoelige" onderwerpen [D_f].</i></p>
<p>234. permettendo a tutti i partecipanti (soprattutto al minore) di acquisire preliminarmente familiarità con la situazione e con gli altri soggetti coinvolti. così si avrebbe uno standard qualitativo maggiore dal punto di vista professionale ma soprattutto un miglioramento dello stato psicologico, così determinante in caso di minori.</p> <p><i>Ervoor zorgen dat alle deelnemers [B] (vooral de minderjarige [A]) van tevoren vertrouwd raken met de situatie en met de andere betrokkenen [A_b + B_b]. Zo zou er een hogere kwaliteitsstandaard ontstaan op professioneel vlak maar vooral een verbetering op psychologisch vlak [A_c], wat heel bepalend is in het geval van minderjarigen [A].</i></p>
<p>259. Con la preparazione dell'interprete a trattare con il minore</p> <p><i>Het zou helpen als de tolk zou voorbereid worden [C_d] om met de minderjarige [A] om te gaan</i></p>
<p>290. forse, per i casi più difficili, potrebbe aiutare interprete e intervistatore avere un briefing con uno psicologo, prima dell'intervista</p> <p><i>Misschien zou het, bij de moeilijkste zaken, helpen dat de tolk [C] en ondervrager [B] voor de ondervraging een briefing [D_a] hebben met een psycholoog [B_c]</i></p>
<p>395. dando modo all'interprete di poter parlare un po' con il minore in maniera informale prima dell'intervista con figure giuridiche/avvocati</p> <p>De tolk [C] de mogelijkheid geven om een informeel gesprek [D_a] met de minderjarige [A] te voeren voor de aanvang van het eigenlijke verhoor waarbij juristen/advocaten [B] aanwezig zijn</p>
<p>407. Non saprei perchè i casi sono diversi. Sicuramente una maggiore organizzazione da parte delle autorità richiedenti la mediazione linguistica (spesso pur conoscendo data e ora dell'incontro, l'interprete [sic] viene contattato all'ultimo minuto).</p> <p><i>Ik zou niet weten waarom het anders is met minderjarigen [A]. Zeker een betere organisatie [D_a] wat betreft de autoriteiten die talige bemiddeling vragen [B] (vaak weet de tolk [C] alleen de datum en het uur van de afspraak en wordt hij op het laatste ogenblik gecontacteerd). [D_a]</i></p>
<p>451. - Informare il minore della presenza dell'interprete, presentandola come una persona che potrebbe aiutarlo nella comunicazione linguistica. / - Fare capire al minore che la figura dell'interprete è esterna e non centra con la giustizia. / - E importante v [sic]</p>

De minderjarige [A] informeren over de aanwezigheid van de tolk [A_a], en de tolk [C] voorstellen als iemand die de communicatie kan verbeteren [A_a]./ De minderjarige [A] duidelijk maken dat de tolk extern is [C] en niet behoort tot justitie. [A_a]/ Het is belangrijk [sic]

470. Lavorando in coppia con un interprete di controllo/sostegno

Samenwerken met andere tolk om controle uit te voeren/elkaar te ondersteunen [C_d]

574. Conoscere, se possibile [sic], la storia del minore e le sue problematiche

Indien mogelijk, het (levens)verhaal en de problematiek van de minderjarige kennen [C_a]

640. Mettere al corrente l'interprete prima di iniziare il colloquio con il bambino spiegando la questione, per essere tranquillizzato [sic] il minore della facilità linguistica durante l'interrogatorio rassicurato della sua presenza.

De tolk [C] op de hoogte brengen voor de ondervraging met de minderjarige [A] om de zaak uit te leggen [D_a], de minderjarige [A] geruststellen door het feit dat de tolk [C] alles verstaanbaar zal maken tijdens het verhoor en daarom aanwezig is [A_a].

797. Penso con la presenza fissa di uno/a psicologo/a che possa intervenire con consigli mirati per migliorare la comunicazione di tutti gli attori.

Ik denk dat de vaste aanwezigheid van een psycholo(o)g(e) [B_c] die door middel van gerichte adviezen [D_a] kan tussenkomen, de communicatie tussen alle actoren [D_g] kan verbeteren.

848. gli intervistatori con cui ho lavorato sono già abbastanza consapevoli della delicatezza della situazione, spesso sono genitori loro stessi e questo aiuta. Forse la posizione dell'interprete rispetto al minore può essere migliorata come ho indicato.

De ondervragers [B] met wie ik al samengewerkt heb, zijn zich al bewust van de moeilijkheid van de situatie [B_i], vaak zijn ze zelf al ouder en dat helpt hen. Misschien kan de positie van de tolk [C] ten opzichte van de minderjarige [A] verbeterd worden [A_a] zoals ik al aangaf.

1058. Con corsi di formazione che aiutino a comprendere meglio la psicologia [sic] appartenenti alle varie fasce d'età.

Met opleidingen [C_d] die helpen om de psychologie van de verschillende leeftijdscategorieën [D_c] beter te begrijpen.

Data

NR	Please indicate the country you work in.	Please select your area of work.	MAIN CHALLENGESWhen interpreting during an encounter with a minor in legal settings, what are the ma...-Working with the child	MAIN CHALLENGESWhen interpreting during an encounter with a minor in legal settings, what are the ma...-Working with the child-TEXT	MAIN CHALLENGESWhen interpreting during an encounter with a minor in legal settings, what are the ma...-Working with the other professionals	MAIN CHALLENGESWhen interpreting during an encounter with a minor in legal settings, what are the ma...-Working with the other professionals-TEXT
	Q3-RECODE	Q5-RECODE	Q31_1	Q31_1_TEXT	Q31_2	Q31_2_TEXT
158	5	1				
181	5	1			1	
183	5	1				
187	5	1	1		1	
188	5	1	1		1	
196	5	1	1	La delicatezza dell'argomento trattato implica la creazione di un rapporto di fiducia col minore che non è facile riuscire a creare nel breve lasso di tempo che intercorre dal momento in cui ci si conosce a quanto si cominciano a porre domande che riguardano la sfera personale ed intima.		
201	5	1				
208	5	1	1	Il minore è intorpidito e non si fida di nessuno.		
221	5	1	1			
228	5	1				
232	5	1	1			

234	5	1			1	
235	5	1				
244	5	1				
259	5	1				
290	5	1	1	conquistarsi la sua fiducia	1	a volte è necessario mediare se l'approccio della P.G. non è idoneo
315	5	1				
333	5	1			1	la non conoscenza della cultura d'appartenenza del minore
375	5	1				
387	5	1				
391	5	1	1			
393	5	1				
395	5	1			1	gli assistenti sociali tendono a suggerire le risposte
407	5	1				
451	5	1			1	a volte mancano delle informazione sulla cultura di appartenenza del minore
453	5	1				
454	5	1			1	
470	5	1	1		1	
574	5	1	1			
609	5	1				
640	5	1				
797	5	1			1	
819	5	1	1			
833	5	1				
839	5	1			1	
848	5	1				
884	5	1	1			
885	5	1				
1058	5	1	1			
1222	5	1				

NR	MAIN CHALLENGESWhen interpreting during an encounter with a minor in legal settings, what are the ma...-Handling the interpreting process	MAIN CHALLENGESWhen interpreting during an encounter with a minor in legal settings, what are the ma...-Handling the interpreting process-TEXT	MAIN CHALLENGESWhen interpreting during an encounter with a minor in legal settings, what are the ma...-Other	MAIN CHALLENGESWhen interpreting during an encounter with a minor in legal settings, what are the ma...-Other-TEXT	What do you personally think is needed to improve interpreter-mediated encounters with minors?
	Q31_3	Q31_3_TEXT	Q31_4	Q31_4_TEXT	Q75
158					
					dando la possibilità al minore di approcciarsi con l'interprete prima che inizi, in modo da fargli capire che la persona che ha di fronte non sarà né un suo ulteriore accusatore, né tantomeno un suo ulteriore avvocato difensore
181	1				/ CON PIU' SENSIBILITA / LA POLIZIA E FORMATA NOI INTERPRETI CIVILI UN PO MENO.
183					
187					
188					
					Fornendo supporto psicologico, anche di gruppo,prima degli incontri a tutti gli operatori presenti.
196					
					Collaborando con psicologi ed assistenti sociali che lavorano con minori.
201	1				

	<p>Il personale di Polizia non è sempre capace di collaborare all'attività d'interpretazione, tanto l'interprete deve solo tradurre...</p>			<p>Innanzitutto andrebbe creato uno spazio per dar corso a questi incontri: un ufficio di polizia non è certamente il massimo per riuscire a rilassarsi, rincuorarsi e rasserenarsi. / Poi bisognerebbe formare il personale di polizia, non solo a trattare con il minore, ma anche a confidare nelle capacità dell'interprete e, eventualmente, a cercare un comune approccio al minore al fine di trasmettergli sicurezza. / Conseguentemente, si dovrebbe formare anche l'interprete affinché non trascenda dal proprio compito assumendo un atteggiamento erroneamente materno/paterno che potrebbe risultare controproducente ai fini dell'escussione.</p>
<p>1</p>				<p>Tramite incontri preventivi tra interprete (di lingua dei segni) e minore (sordo) e permettendo all'interprete di informare le altre parti coinvolte sulla cultura e sulle modalità di comunicazione</p>

				delle persone non udenti. / Altrettanto importante è insegnare agli udenti a comunicare al sordo tramite l'interprete.
221				Prima dell'inizio dell'interpretazione fornire informazioni sul minore e sull'antefatto. Spiegare l'obiettivo dell'intervista ed evidenziare, se noti, argomenti "critici" da evitare.
228			1	
232				
234	1			permettendo a tutti i partecipanti (soprattutto al minore) di acquisire preliminarmente familiarità con la situazione e con gli altri soggetti coinvolti. così si avrebbe uno standard qualitativo maggiore dal punto di vista professionale ma soprattutto un miglioramento dello stato psicologico, così determinante in caso di minori.
235				
244				
259				Con la preparazione dell'interprete a trattare con il minore

290	1	a volte è necessario ricorrere ad una semplificazione dei concetti e del linguaggio	1	spesso è da gestire anche il rapporto con i genitori,	forse, per i casi più difficili, potrebbe aiutare interprete e intervistatore avere un briefing con uno psicologo, prima dell'intervista
315					
333					
375					
387					
391					
393	1				
395					dando modo all'interprete di poter parlare un po' con il minore in maniera informale prima dell'intervista con figure giuridiche/avvocati
407	1				Non saprei perchè i casi sono diversi. Sicuramente una maggiore organizzazione da parte delle autorità richiedenti la mediazione linguistica (spesso pur conoscendo data e ora dell'incontro, l'interprete viene contattato all'ultimo minuto).
451					- Informare il minore della presenza dell'interprete, presentandola come una persona che potrebbe aiutarlo nella comunicazione linguistica. / - Fare capire al minore che la figura dell'interprete è esterna e non centra con la

				giustizia. / - E importante v
453				
454	1			
470				Lavorando in coppia con un interprete di controllo/sostegno
574	1			Conoscere, sepossibile, la storia del minore e le sue problematiche
609				
640			1	Mettere al corrente l'Interprete prima di iniziare il colloquio con il bambino spiegando la questione,per essere tranquillizzato il minore della facilità linguistica durante l'interrogatorio rassicurato della sua presenza.
797	1			Penso con la presenza fissa di uno/a psicologo/a che possa intervenire con consigli mirati per migliorare la comunicazione di tutti gli attori.
819	1			
833				
839				
848	1			gli intervistatori con cui ho lavorato sono già abbastanza consapevoli della delicatezza della situazione, spesso sono genitori loro stessi e questo aiuta. Forse la posizione dell'interprete rispetto al minore può essere

				migliorata come ho indicato.
884				
885				
1058	1	E' sempre molto difficile abbinare la mediazione linguistica con l'opportunità e "delicatezza" psicologica		Con corsi di formazione che aiutino a comprendere meglio la psicologia appartenenti alle varie fasce d'età.
1222				

